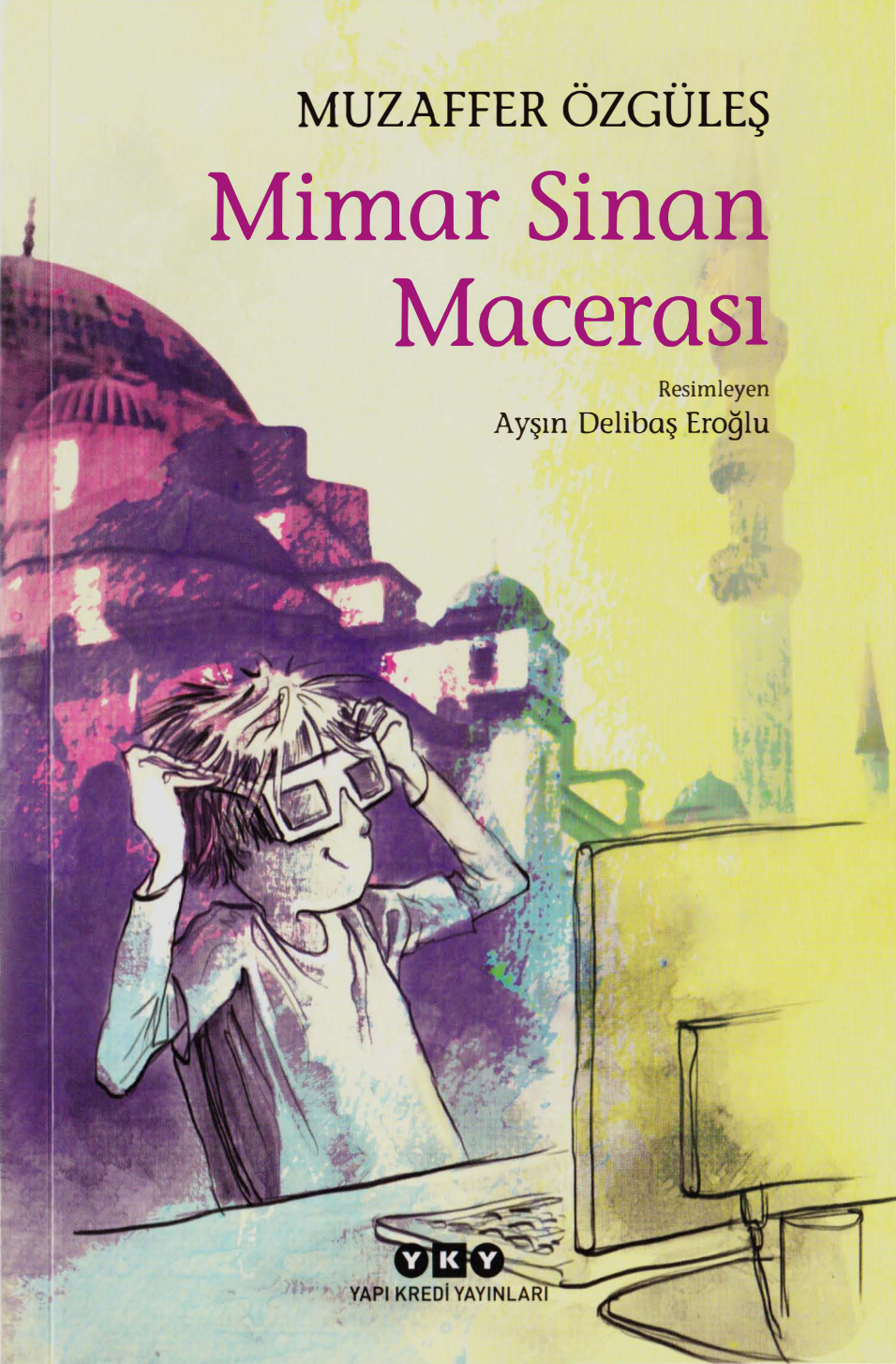
MUZAFFER ÖZGÜLEŞ

Mimar Sinan Macerası

Resimleyen
Ayşın Delibaş Eroğlu

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

MİMAR SİNAN MACERASI

Muzaffer Özgüleş (1979, İzmir) 2003 yılında ODTÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği bölümünden mezun oldu. 2008-2009 yıllarında *Bilim ve Teknik* dergisine popüler bilim yazıları hazırladı. Doktorasını İTÜ Mimarlık Tarihi bölümünde tamamladı. Öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2014-2015'te Oxford Üniversitesi'nde doktora sonrası araştırma projesini yürüttü. 2009 yılından bu yana çeviri, redaksiyon ve editörlük yapıyor, *Kumbara* ve *Mini Kumbara* dergilerinde çocuklar için yazılar ve öyküler kaleme alıyor. Mimarlık tarihi ve çocuk yazarlığı alanındaki çalışmalarını ve öğretim üyeliğini bir arada sürdürüyor.

Ayşın Delibaş Eroğlu (1968, İstanbul) MÜ Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik bölümünden mezun oldu. Reklam ajanslarına ve yayınevlerine birçok illüstrasyon yaptı. *Uyku Canavarı* isimli çocuk kitabı için yaptığı illüstrasyonlar 1999'da Bratislava'da Çocuk Kitapları Bienali'nde ve 2000'de Japonya'nın çeşitli şehirlerinde, müze ve galerilerde sergilendi. Çalışmalarından biri UNICEF tarafından tebrik kartı olarak satışa sunuldu. Yurtdışındaki yayınevleriyle de çalıştı. *The Zoo Band and Princess Bella's Birthday Cake* ABD'de, *Pirate Pranks* İngiltere'de ve bir e-kitabı Avustralya'da yayımlandı. Resimlediği *Babaannemin Gözü Ağrıdı* adlı kitap, Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği tarafından, 2006 yılında "Yılın En İyi Okul Öncesi Kitabı" seçildi.

MUZAFFER ÖZGÜLEŞ

Mimar Sinan Macerası

Resimleyen

Ayşın Delibaş Eroğlu

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4706
Doğan Kardeş - 749

Mimar Sinan Macerası / Muzaffer Özgüleş
Resimleyen: Ayşın Delibaş Eroğlu

Kitap editörü: Filiz Özdem
Düzelti: Azad Ziya Eren

Grafik uygulama: Süreyya Erdoğan

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikdüzü / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

1. baskı: İstanbul, Eylül 2016
ISBN 978-975-08-3740-1

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2016
Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 Karaköy 34425 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

1 Sinan'dan Gelen Mesaj • 9
2 Taştan Köprüler Yapan Çocuk • 13
3 Macera Başlıyor • 17
4 Gemilerin Kaptanı, Köprülerin Mimarı • 21
5 Şehzade'nin Tahtı • 25
6 Kanuni'yle Karşılaşma • 29
7 İs Odası • 33
8 Sinan'ın Kavuğu • 39
9 İsin Peşinde • 41
10 Muzip Sinan • 45
11 Suyun İzinde • 50
12 Mağlova Kemeri'ndeki İpucu • 56
13 Sürpriz Bir Konuk • 61
14 Sultan Süleyman'ın Köprüsü • 65
15 Köprüdeki İmza • 71
16 Kitabedeki Şifre • 74
17 "Gizem"li Bir Davet • 79
18 Küçük Siyah Taşlar • 84
19 Ezgi'nin Kitabı • 89

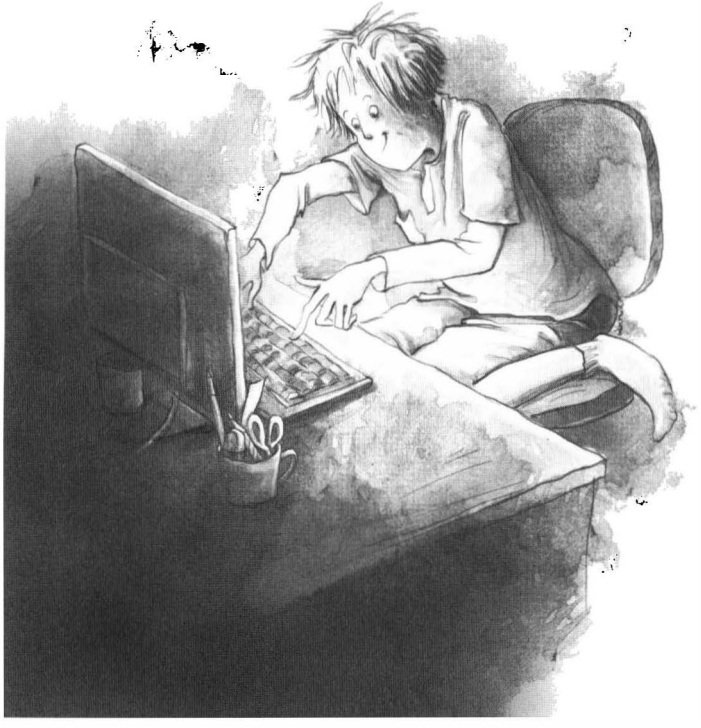
20 Gizem = M + Ezgi • 96
21 Birleşen Güçler • 101
22 Sinan'ın Kalfaları • 107
23 Selimiye Tamamlanıyor • 115
24 Edirne Kaçamağı • 121
25 Ters Lale Ortaya Çıkıyor • 127
26 Sır Perdesi Aralanıyor • 131

Anahtar Kelimeler • 137

Okuyucuya Not

Birazdan okuyacağınız satırlarda geçen olaylar hayal ürünüdür. Buna, kitapta bahsedilen bilgisayar oyunu da dahil... Ama Mimar Sinan'ın hayatı ve yapılarıyla ilgili tüm anlatılanlar gerçektir. Hatta yapıların hikâyelerini bizzat Mimar Sinan anlatmıştır. Meraklı okurlar konuyla ilgili kitaplara bakabilir.

Bir de kitapta geçen bazı "anahtar kelimeler" var. Bunlar, ilk kullanıldıkları yerde koyu yazılmış ve kitabın sonunda anlamlarına yer verilmiştir. Size yabancı gelebilecek bu kavramları öğrenmek için kitabın sonundaki küçük sözlüğe göz atabilirsiniz.

1
Sinan'dan Gelen Mesaj

"Mimar Sinan adlı kullanıcıdan yeni bir e-posta mesajınız var."

Annemlerin uyuduğundan emin olduktan sonra sessizce yataktan kalkıp bilgisayarı açıp, en sevdiğim şehir kurma oyununu oynarken ekranın köşesinde bu yazı belirdi. Mimar Sinan mı? O yüzyıllar önce ölmemiş miydi? Üstelik Sinan'ın zamanında internet falan yoktu! O halde bu mesajı kim göndermiş olabilirdi? Kimdi bu "Mimar Sinan" adlı kullanıcı?

Aklımdan bu düşünceler hızla geçerken oyundan çıkıp posta kutuma tıkladım. Gönderen kişi bölümünde gerçekten "Mimar Sinan" yazıyordu. Gelen mesajın başlığıysa "**Yapı**lara meraklı küçük dostuma göre bir macera" idi. Evimizin bahçesinde inşa ettiğim taş köprüleri, yazın kumsalda yaptığım kaleleri hatırladım bir an. Yoksa Sinan, onun gibi ünlü bir mimar olmayı kafaya koyduğumu biliyor muydu? Mesajı açıp okumaya başladım:

> Merhaba Deniz
> Duyduğuma göre yapılara meraklı bir çocuksun. Hatta geçenlerde internette benimle ilgili

bir araştırma yapmışsın. Doğrusu çok sevindim. Çünkü herkes adımı duymuş olsa bile hayatımı ve neler yaptığımı pek kimse merak etmiyor. İşte bu nedenle sana yazmaya karar verdim.

Şimdi sana bir teklifim var. Beni ve inşa ettiğim yapıları daha yakından tanımak istiyorsan, seni bir maceraya davet ediyorum. Bir dedektif gibi araştırmaya hazır mısın? Bir gezgin gibi keşfetmeye var mısın? Bir define avcısı gibi şifreleri çözmek istiyor musun?

Şimdi söyle bakalım, yanıtın evet mi hayır mı?

Mimar Sinan

"Hadi canım! Bu nasıl olabilir? Mimar Sinan bu e-postayı nasıl gönderebilir? Beni nasıl bu kadar iyi tanıyabilir?" Ağzımdan şaşkınlıkla bu cümleler dökülüyordu. Evet, internette daha yeni araştırmıştım Mimar Sinan'ı. Yapılarının fotoğraflarına hayran hayran bakmıştım. Osmanlı İmparatorluğu'nun en ünlü mimarı, gerçek bir deha, tam bir efsaneydi!

Ama sonuçta bana bu mesajı gönderen o olamazdı. Mezarından internete girecek değildi ya! Yoksa Mimar Sinan efsanesi geri mi dönmüştü? Ha ha ha! Bu sadece filmlerde ve bilgisayar oyunlarında olurdu. Biri Sinan'ın ismini kullanıyor olmalıydı. İçimde garip bir şüphe ve derin bir merak belirdi... Hemen bir cevap yazmaya karar verdim.

"Yanıtım evet, yani seni ve yapılarını çok merak ediyorum. Ama sen gerçekten kimsin? Bir de beni nereden tanıyorsun? Önce bunları söyle" diye hızlıca yazıp gönderdim. Anlaşılan "Mimar Sinan" da bilgisayarının başındaydı, çünkü beş dakika sonra şu cevap geldi:

> Sevgili Deniz
> Teklifimi kabul etmene çok sevindim. Gerçekten kim olduğumu öğrenmek istiyorsan, sabırlı olmalısın. Dedim ya, beni ve yapılarımı daha yakından tanıman için seni Mimar Sinan Macerası'na davet ettim. Bu maceraya başlamak için girmen gereken kapı, bu linkte. Sana bir de bu kapıyı açacak anahtar lazım... Şifreyi almak için yarın sabahı bekle!
>
> Merakın biraz yatışsın diye sana bir resmimi gönderiyorum. Zaten başka resmim de yok!
>
> İyi geceler
>
> Mimar Sinan

Çok heyecanlandım. Hemen e-postadaki linke tıkladım. Acaba bu macera nasıl bir şeydi? Sayfa açılırken ekran önce karardı, karardı, karardı. Sonra aniden bembeyaz oldu. Parlaklıktan gözlerim kamaşmıştı, çok zor bakıyordum. Gözlerimi kıstım ve Mimar Sinan, tıpkı az önce gönderdiği resimdeki haliyle sislerin arasından göründü. Sonra birdenbire kayboldu ve ekranda "Mimar Sinan Macerası'na başlamak için

şifreyi girin" yazısı belirdi. Hemen yanında da şifreyi girmek için dört rakamlı bir sanal klavye çıktı. Birkaç deneme yaptım, ama boşuna... Acaba şifre neydi?

Saate baktım, 10'a geliyordu. Yarın sabahı nasıl bekleyecektim? Şifre de e-postayla mı gelecekti? Neden yarın? Yatağa uzanıp düşünmeye başladım. Beni bekleyen macera neydi? Mimar Sinan mıydı gerçekten bana bunları yazan? Nereden yazıyordu? Hâlâ yaşıyor muydu acaba? Yoksa bu bir oyun muydu?

2
Taştan Köprüler Yapan Çocuk

Bizim evin bahçesine çok benzer bir yerdeyiz. Yanımda daha önce hiç görmediğim bir çocuk var. Sağdan soldan topladığımız düzgün taşları bahçenin tam ortasına yığıyoruz. Böylece taşlardan kocaman bir dağ oluşuyor. Sonra bir fark ediyoruz ki taşlardan yaptığımız bu dağ, Erciyes Dağı'ymış. Hani Kayseri'deki ünlü sönmüş yanardağ var ya, işte o...

Sonra Erciyes Dağı'ndan taşları tek tek geri alıp evler, köprüler, kuleler, kaleler yapıyoruz yanımdaki çocukla. Adını soruyorum, "Sinan" diyor.

"Seninki ne?"

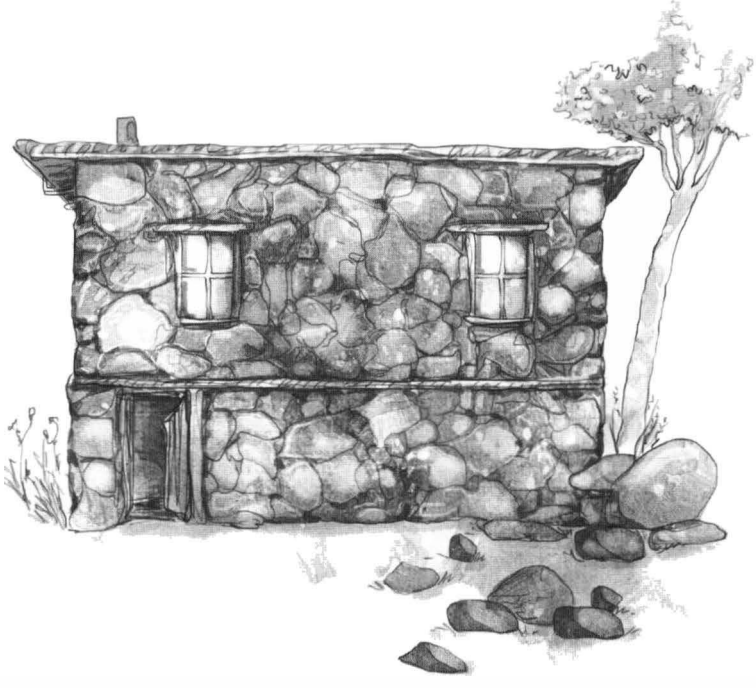
"Deniz."

"Biliyor musun Deniz? Bizim köyde herkes evini Erciyes'in taşlarıyla yapar."

"Gerçekten mi?"

"Evet, gerçekten; ben de böyle öğrendim taştan yapılar yapmayı."

Bunu söyler söylemez Sinan bir askere, ama **yeniçeri** kıyafetli bir Osmanlı askerine dönüşüyor. Fakat

elinde ne kılıç var ne de tüfek... Yalnızca büyük bir defter tutuyor. Sonra defterin sayfalarını aralayıp teker teker gösteriyor. İçinde çok güzel yapıların resimleri var. Her birinin altına da çizildiği yerin adı yazılmış: Belgrad'da bir **kilise**, Diyarbakır'da bir **cami**, Bağdat'ta bir saray, Rodos'ta bir şato, Halep'te bir kale...

"Bunların hepsini gördün mü?" diye soruyorum.

"Evet, bütün bu şehirlere gittim, hepsi de muhteşemdi. Hoşuma giden yapıların resimlerini de çizdim."

Sonra, yeniçeri kıyafetli bu adam elindeki defteri ansızın pat diye kapatıyor. Bir anda uzun sakallı, başında acayip bir kavuk ve elinde kocaman bir cetvel tutan yaşlı bir adama dönüşüyor. Bana gülümsüyor ve şöyle diyor: "Tanıdın mı beni?"

Şaşkına dönüyorum! "Aaa... Sen osun, sen Mimar Sinan'sın!"

Gözlerimi açınca gördüğümün bir rüya olduğunu anladım. Şaşkınlığım bir kez daha arttı, çünkü rüyamda gördüklerimin neredeyse hepsi gerçekti. Sinan'ın 1490'larda Kayseri'nin Ağırnas Köyü'nde doğduğunu dün internetten öğrenmiştim. Oradaki köylülerin Erciyes Dağı'nın taşlarından ekmeklerini çıkardıklarını da... Sinan da taş işle-

meyi daha çocukken öğrenmişti. Sonra onu yetenekli ve zeki olduğu için padişahın ordusuna devşirme olarak seçmişlerdi.

Sinan acemi oğlanıyken –o zamanlar askerliğe yeni başlayanlara böyle deniyormuş– marangozluk öğrenmişti. İnşaat işlerine yatkın olduğu anlaşılmış, orduyla gittiği yerlerde hep bu işlerle ilgilenmişti. Sonra yeniçeri olup Kanuni Sultan Süleyman'la bir sürü sefere katılmıştı. Doğu'da ve Batı'da gezmediği yer kalmamıştı, hem de hiç uçağa binmeden! İran'a, Mısır'a, Rodos'a, Macaristan'a gitmişti mesela... Kim bilir, belki Mısır Piramitleri'ni görmüş, belki de Rodos'taki şövalyelerin kalesine çıkmıştı.

Bugün bir insan bu kadar ülke gezse, sonra gördüğü yapıların resmini yapsa mimar olabilir mi acaba? Peki, Sinan bir askerken nasıl mimar olmuş? Rüyamda gördüğüm yeniçerinin elindeki defter, nasıl mimarın cetveline dönüşmüş? Yatakta bunları düşünürken aklıma Sinan'ın son e-postada "Yarın sabahı bekle" dediği geldi.

Tam yataktan kalkıyordum ki cep telefonuma bir mesaj geldi. Telefonu elime alıp baktığımda kalbim hızla çarpmaya başladı. Çünkü mesajı gönderen kişi Mimar Sinan'dı! Mesajı açınca kalp atışlarım daha da hızlandı, çünkü "Mimar Sinan Macerası'na başlamak için şifre: 1588. Gerçekten kim olduğumu bu maceranın sonunda öğreneceksin!" yazıyordu. Dün geceden beri merakla beklediğim şifre buydu! Heyecanım şimdi yüzde bin beş yüz olmuştu!

3
Macera Başlıyor

Hemen bilgisayarımı açtım, dün akşamki linke tıkladım ve şifreyi yazdım: 1588. Nasıl tahmin edemedim; şifre Mimar Sinan'ın ölüm yılıymış meğer... Şifreyi girince "Mimar Sinan Macerası'na hoş geldin! Şimdi oyun yükleniyor" yazısı ekranda belirdi. Demek bu bir bilgisayar oyunuydu! Bundan daha güzel bir sürpriz olamazdı! Yükleme tamamlanınca oyunun gizemli fon müziği duyuldu. Ekranda beliren isim bölümüne "Deniz" yazdım.

"Üç boyutlu gözlüğünü takmayı unutma!" yazısını görünce çekmeceden üç boyutlu oyun gözlüğümü çıkarıp taktım. Sonra ekranda Mimar Sinan belirdi. Aynen dün akşam gelen gizemli mesajdaki haliyle: Başında kavuğu, sırtında kaftanı, elinde cetvele benzeyen ölçü aleti... Bembeyaz ve upuzun sakalıyla canlanmış gibi karşımdaydı. Gür bir sesle konuşmaya başladı:

"Merhaba Deniz! Ben, Mimar Sinan. Oyunuma hoş geldin.

Yapılarımla ilgili sırları öğrenmek istiyorsan, doğru yerdesin! Onları ilk yapıldıkları halleriyle görmen için seni geçmişe götüreceğim. Benimle zamanda yolculuk yapmaya hazır mısın? Seninle padişahların, sultanların zamanına, Osmanlı İmparatorluğu'nun en görkemli yüzyılına gideceğiz!

Oyunum yedi aşamadan oluşuyor. Her aşamada çözmen gereken zorlu bulmacalar var. Şimdiden söyleyeyim, bu oyun başka bilgisayar oyunlarına benzemiyor. Bazı bulmacaları çözmek için bilgisayar başından kalkman, yapılarımı yerlerinde ziyaret etmen gerekecek. Biraz gezmeye hazır mısın?

Ama önce, bu oyunu oynamaya hak kazanmalısın. Bu maceraya kimse kolayca başlayamaz. Bakalım beni yeterince tanıyor musun? Hayatımla ilgili ayrıntıları biliyor musun? Sana, mimar olmadan önceki yaşamımla ilgili üç soru soracağım. Beni "Mimar Sinan" yapan dağı, gölü ve nehri bulmalısın.

Şimdi beni iyi dinle:

Ben daha küçük bir çocukken köyümüz yüce bir dağın karşısındaydı. Meslek hayatıma, o dağın taşlarına şekil vererek başladım aslında.

Yeniçeriyken katıldığım bir seferde ordunun önüne dev bir engel çıktı. Büyük bir gölün karşısına geçmek gerekti. Ben de üç gemi yapıp onları bu gölde yüzdürdüm.

Başka bir seferdeyse ordunun nehri geçmesi için bir köprü yaptım. Ordu o nehri geçti, ben de askerlikten **başmimar**lığa yükseldim."

Birden ekran karardı. Mimar Sinan ortadan kayboldu ve yalnızca sesi duyuldu: "O dağı, o gölü ve o nehri biliyor musun? Bu şifreleri çözersen oyunun kapıları açılacak." Şimdi ekranda şu vardı:

_ _ _ _ _ _ _ DAĞI _ _ _ GÖLÜ _ _ _ _ NEHRİ

Mimar Sinan'la maceramız, işte böyle başladı...

4
Gemilerin Kaptanı, Köprülerin Mimarı

Hiç böyle bir oyun görmemiştim! Sanki Mimar Sinan karşımda duruyordu! "Amma acayip bir adam, bilmece gibi konuşuyor!" diye mırıldandım. "Oyuna başlamak için bile şifreleri çözmen lazım. Üstelik oyun için gidip yapıları geziyorsun! Bence süper!"

Aklımdan şimşek hızıyla bunlar geçerken üç boyutlu gözlüklerimi çıkardım ve yeni bir internet sayfası açtım. Bulmam gereken üç değil, iki şifre kelime vardı... İlkini zaten biliyordum çünkü. Mimar Sinan Kayseri'nin Ağırnas Köyü'nde doğmuştu ve köyün tam karşısında Erciyes Dağı vardı. Bu sabah rüyama bile girmişti!

O yüzden açtığım internet sayfasına hemen şunu yazdım: "Mimar Sinan hangi gölü geçti?" Karşıma çıkan sayfalara hızlıca baktım. Mimar Sinan'la ilgili ne varsa çıkıyordu karşıma. "Mimar Sinan Üniversitesi" değil... "Mimar Sinan Mahallesi"ni geç... "Mimar Sinan Krateri" de değil... Ne? "Mimar Sinan Krateri" mi? Ay'da Mimar Sinan krateri mi varmış? Ben de ünlü bir mimar olup adımı Ay'a yazdırmak isterdim. Şöyle kocaman renkli harflerle "Deniz" yazılsa, Dünya'dan bakınca bile görülse...

Bu hayallere dalmışken aradığım yanıt birden karşıma çıkıverdi. Mimar Sinan gemilerle Van Gölü'nü geçmişti! 1534'teki İran seferinde Kanuni Sultan Süleyman'ın ordusu Van Gölü'nün kıyısına dek gelmiş. Gölün karşısına geçme işini tabii ki Sinan'a vermişler. O da üç gemi yapmış, hatta birinin dümenine de o geçmiş. Gölün karşı kıyısına varmak çok kolay olmuş. Bunun üzerine Sinan'ın rütbesini de yükseltmişler. Padişahın en yakınındaki askerlerden biri olmuş.

"Bu nasıl bir insan?" diye hayretler içinde kaldım. Küçükken taş ustalığı öğrenmiş, tamam. Acemi oğlanıyken marangozluğunu geliştirmiş, o da tamam. Ordunun inşaat işlerine o koşuyormuş, peki. Ama gemi yapmak ve yüzdürmek... Bu biraz fazla değil mi? Hangi arada gemi mühendisliğini ve kaptanlığı öğrenmiş olabilir ki?

Bulmam gereken son bir şifre daha vardı. Sinan'ı askerlikten başmimarlığa geçiren köprü hangi nehir

üzerindeydi acaba? İnternette araştırmaya devam ettim ve hayalini kurduğum bir sürü şehre Sinan'ın gittiğini öğrenip kıskançlıktan çatladım. "Resmen her yeri gezmiş! Kim bilir ne yapılar görmüştür?" diye geçirirken aklımdan... Ta taaam! Aradığım sorunun yanıtı karşımdaydı işte!

Yıl 1538. Karaboğdan Seferi... Ordu, Doğu Avrupa'daki Prut Nehri'ni geçmek için bir köprüye ihtiyaç duyuyor. İlk denemeler başarısız oluyor, başkalarının yaptığı köprüler hemen yıkılıyor, çünkü her yer bataklık... Sonra Sinan göreve çağırılıyor. Kolları sıvıyor ve sadece on günde sağlam bir köprü yapıyor. Ordu güvenli bir şekilde Prut Nehri'ni geçiyor. Sinan bu başarısıyla iyice ünleniyor. Ve aynı yıl başmimarlığa getiriliyor.

Üç şifre de tamamdı! Tekrar oyun ekranına döndüm ve ekrandaki boş kutucukların içini ağzım kulaklarımda doldurdum:

ERCİYES DAĞI VAN GÖLÜ PRUT NEHRİ

"Giriş" tuşuna bastım, ardından ekranda peş peşe kapılar açılmaya başladı. Yoğun bir ışık huzmesinin içine doğru çekiliyordum sanki. Üç boyutlu gözlüklerimi hemen geri taktım. Kanatlanmış gibiydim, muhteşem manzaralar seyrediyordum. Önce Erciyes Dağı'nın etrafında bir kuş gibi döndüm, sonra Van Gölü'nün kenarına konuverdim. Sonra gölü geçtim ve en sonunda ovaları aşıp Prut Nehri kıyısına vardım. Mimar

Sinan'ın gezdiği şehirleri, gördüğü yapıları hayranlıkla izliyordum.

Bu sırada Mimar Sinan'ın sesi duyuldu: "Padişah hizmetinde birçok yeri gezip tozdum. Her saray **kub**-**be**sinden ve her harabe köşesinden bir şeyler öğrendim, bilgimi ve görgümü artırdım." Mimar Sinan'ın meslek sırrı buydu demek: Çok yer gezip eski yapıları incelemek. Derken, bu uçarcasına gidiş son buldu ve Mimar Sinan karşımda belirdi.

"Tebrikler Deniz! Isınma turunu sadece üç dakikada geçtin. Süren, oyunun sonundaki puanını belirleyecek. Belli ki hayatım hakkında çok şey öğrenmişsin ve beni yakından tanıyorsun. O halde ikinci aşamaya geçebiliriz. Bundan sonraki bulmacalar, yapılarımla ilgili olacak. Şimdi sıkı tutun!"

Mimar Sinan'ın yapılarının arasından hızla süzülüyordum. Asıl macera şimdi başlıyordu.

5
Şehzade'nin Tahtı

Ben yapıları üç boyutlu olarak seyrederken, Mimar Sinan da bir taraftan anlatıyordu:

"1538'de mimarbaşı oldum. Kanuni Sultan Süleyman devrinde... İlk işim, eşi Hürrem Sultan için bir **külliye** yapmak oldu. Sonra kızları Mihrimah Sultan için Üsküdar'da büyük bir cami yapmaya başladım. Tam o sırada çok kötü bir haber geldi. Şehzade Mehmed, yani Süleyman'la Hürrem'in oğulları ansızın ölmüştü. Dünyanın en güçlü ve en zengin iki insanı, dünyanın en mutsuz iki insanına dönüşmüştü. Sene 1543'tü."

Sinan'ın bu ilk yapıları arasındaki uçuşum, ekrandan taşan parlak ışıkla ansızın sonlandı. Ve karşıma muhteşem bir yapı çıktı.

"Bana düşen görev, onların mutsuzluklarını azaltmaktı ve bunu taşa şekil vererek yapacaktım. Benden büyük bir külliye yapmamı istediler. Önce Şehzade Mehmed'in **türbe**sini inşa ettim. Onu öyle bir süsledim ki görenlerin gözleri kamaşıyordu. 1548'de de camiyi tamamladım, o da türbe gibi çok güzeldi. Oğlunu kaybeden anneyle baba, çıraklık eserimle teselli buldu."

Kendi kendime, "Çıraklık mı? Bu mu çıraklık eseri?" diye mırıldanırken türbeyle caminin etrafındaki baş döndürücü gezi sonlanıverdi. Ekran bir kez daha kardı. Yine o gizemli fon müziği duyuldu. Ardından Mimar Sinan belirdi ve sorusunu sordu:

"İşte ikinci aşamadaki soru: Eğer ölmeseydi, Kanuni Sultan Süleyman'dan sonra tahta Şehzade Mehmed geçecekti... Kanuni tahtını, en çok sevdiği bu oğluna bırakmak istiyordu. Padişahın bu dileğini de yerine getirdim. Şehzade Mehmed için yaptığım külliyenin uygun bir yerine, oturamadığı tahtı yerleştirdim. Şimdi çıraklık eserimin içine gir ve o tahtı bul bakalım."

Mimar Sinan kayboldu, müzik kesildi ve kendimi bir anda Şehzade Mehmed Külliyesi'nde buldum. Ok tuşlarını kullanarak ileri geri gidebiliyor, sağa sola dönebiliyor, hatta sıçrayabiliyordum. Başka oyunlardan deneyimliydim ne de olsa... Ama bu oyunun görüntüleri o kadar acayipti ki sanki yapıyı gerçek hayatta geziyordum.

Acaba taht neredeydi? Külliye o kadar genişti ki tahtı bulmak kolay olmayacaktı. Üstelik zamana karşı yarışıyordum. Sonraki aşamaya geçmek için bulmacaları hızlıca çözmem gerekiyordu. O yüzden kendime bir taktik belirledim: İlk önce caminin içinde arayacaktım tahtı. Ağaçlarla kaplı **dış avlu**da ilerleyip yan kapılardan birinden içeri girdim.

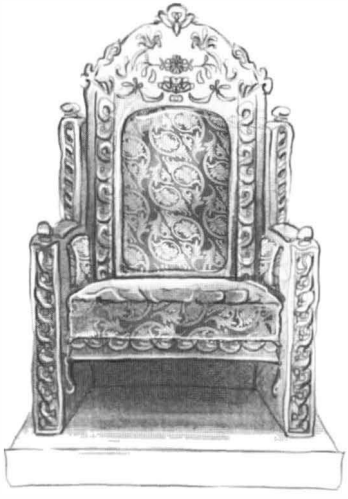
İçerisi tamamen simetrikti. Tam ortada durunca her tarafı kolayca görebiliyordum, ama görünürde taht falan yoktu. Sonra köşede ilginç bir yer gözüme

ilişti. Ve o anda oyunun bir özelliğini keşfettim. Bir noktanın üzerine gelip "?" tuşuna basınca orayla ilgili bilgi ekranda çıkıyordu. Gördüğüm özel bölümün adı ekranda belirdi: **Hünkâr mahfili**. Taht belki de oradaydı. Sonuçta Kanuni, oğlunun padişah, yani hünkâr olmasını istemişti ve tahtı oraya yerleştirmek mantıklıydı.

Caminin içindeki her köşeye bakmıştım ama hünkâr mahfiline girişi sağlayan kapıyı bir türlü bulamıyordum. Acaba oraya nasıl çıkılıyordu? En sonunda, içeride bulamadığım kapının dışarıda olması gerektiğini anladım. Hemen dışarı çıktım. Biraz aradıktan sonra kapıyı sonunda buldum. Peki, bu kapıyı nasıl açacaktım?

Oyundaki acemiliğimi oynadıkça atıyordum. Yön tuşlarını kullanmaya diğer oyunlardan alışıktım, ama özel tuşlar menüsünü keşfetmem biraz zaman

aldı. Sonunda kapıyı K tuşuyla açacağımı buldum. B tuşuna basarak basamakları çıktım. Dar bir koridordan geçtim ve kendimi tekrar caminin içinde buldum. Hünkâr mahfilindeydim ve caminin içine yukarıdan bakıyordum. Ama aradığım taht burada da değildi!

Bu şekilde zaman harcamak yerine durup birkaç dakika düşünmeye karar verdim. Eğer hünkâr mahfilinde değilse taht nereye yerleştirilmiş olabilirdi? Sonra kafamda şimşek çaktı! Şehzade Mehmed, caminin arkasındaki türbede gömülüydü. O halde taht da orada olmalıydı!

Hemen hünkâr mahfilinin merdivenlerinden indim, caminin dış avlusunu hızla geçip türbeye yöneldim. Türbenin kapısına yaklaştım ve K tuşuna bastım. Kapı açıldığında gözlerime inanamadım. İçerideki **çini**lerin mavi ışıltısı gözlerimi kamaştırıyordu. Önümde Şehzade Mehmed'in mezarı vardı. Tam üstünde de aradığım taht duruyordu!

Bu anın zevkini çıkarmak için biraz durdum ve türbenin içine baktım. Sonra bir iki adım daha atıp elimi tahta doğru uzattım. Ekrandan yine bembeyaz ışıklar saçılmaya başladı. Bu, ikinci aşamanın tamamlandığı anlamına geliyordu.

6
Kanuni'yle Karşılaşma

"Bravo Deniz, bu aşamayı da çabuk geçtin! Tahtı bulman sadece yirmi altı dakika sürdü. Artık üçüncü aşamaya geçiyoruz ve oyun biraz daha zorlaşıyor. Mimar Sinan Macerası'na hemen şimdi devam etmek istiyorsan giriş tuşuna bas. Bir mola vermek istersen S tuşuyla oyunu kaydedebilirsin."

Mola mı? Ne molası! Tabii ki devam!

Giriş tuşuna basınca kendimi İstanbul'a havadan bakarken buldum. Üç boyutlu muhteşem bir manzara vardı karşımda. Ama İstanbul şimdiki haliyle değil, Sinan'ın zamanındaki gibi görünüyordu ve şehir küçücüktü. Geri kalan her yer yeşillikler içindeydi, sadece Boğaz kıyısında bazı köyler seçiliyordu. Gözlerime inanamadım. Eskiden İstanbul böyle miydi?

Gitgide alçalıp şehrin içindeki bir tepeye yaklaştım. Tepenin üstünde geniş bir alan inşaat şantiyesine dönüşmüştü. Ekranda "Süleymaniye Külliyesi" yazısı belirdi. Sultan Süleyman'ın yaptırdığı İstanbul'un en büyük camii gözlerimin önündeydi! Süzülerek caminin avlusuna doğru inerken yine bembeyaz bir ışık belirdi ve ekranda şu yazı çıktı:

"Yıl 1557. Mayıs ayının sonları..."

Şimdi caminin dış avlusunda, bir ağacın altındaydım. İşçiler her yerde arı gibi çalışıyordu. Caminin inşaatı henüz bitmemişti. Başımı caminin önündeki kalabalığa doğru çevirdiğimde gözlerime inanamadım. Bu gördüğüm, Kanuni Sultan Süleyman'dı. Atının sırtındaydı ve çok sinirli görünüyordu. Karşısında başını saygıyla öne eğen Mimar Sinan, o sırada mermer atölyesinde **minber**in yapımıyla ilgileniyordu. Ağacın altında kalıp dalların arasından konuşulanları dinlemeye başladım.

"Neden benim camimle ilgilenmeyip önemsiz şeylerle vakit geçiriyorsun? Bu bina ne zaman tamamlanacak, çabuk haber ver; yoksa sen bilirsin..."

Koskoca Mimar Sinan bu sözler karşısında bir karınca gibi küçüldü, sesi soluğu kesildi. Sonra yavaşça dudaklarını aralayıp mırıldanır gibi şöyle dedi:

"Yüce padişahım, iki ayda tamamlanır."

Kanuni'nin etrafındaki ağalar ve paşalar mimarbaşının bu sözlerini duyunca nefeslerini tuttular. Bu adam deli miydi? Bu cami iki ayda nasıl bitecekti? Sözünde durmazsa başına gelecekleri bilmiyor muydu? Birisi hemen Sinan'ı dürttü.

"Mimar Ağa, padişahımızın ne söylediğini kulakların duyuyor mu? Bu yapı ne zaman tamamlanacak?"

Sinan, saygısızlık etmemek için gözleri yerde, yine aynı şeyi söyledi:

"İki ayda tamamlanır."

Bunun üzerine padişah atının dizginini sertçe çe-

kip şöyle dedi: "Eğer iki ay sonra tamamlanmazsa seninle görüşürüz!"

Sultan Süleyman, atını şaha kaldırıp yanındakilerle beraber oradan ayrılırken, ortalık toza dumana boğuldu. Atların nallarından etrafa yayılan toz bulutu her yeri kapladı ve ekrandaki görüntü böylece kararda. Sonra tekrar bir yazı belirdi.

"İki ay sonra... 28 Temmuz 1557."

Şimdi ekranda yine aynı yerin görüntüsü vardı. Ama inşaat bitmişti. Caminin bembeyaz taşları, **kurşun**la kaplı kubbeleri pırıl pırıl parlıyordu. Etraf hın-

cahınç kalabalıktı, Süleymaniye'nin açılış töreni yapılıyordu. Olup bitenleri yakından görebilmek için kalabalığın arasından sıyrılıp en öne, caminin ana giriş kapısının tam önüne geldim. Karşımda yine aynı kişiler vardı, ama bambaşka bir halde...

Mimar Sinan, açılışı yapması için Sultan Süleyman'a caminin anahtarını teslim ediyordu. Padişah tam Sinan'dan anahtarı alırken yanındakilerden birine dönüp sordu: "Caminin kapısını açmaya en layık ve en uygun kişi sence kimdir?"

Adam şöyle yanıt verdi: "Padişahım, Mimar Ağa buraya çok hizmet vermiş. Bu nedenle caminin açılışını yapmak da ona yakışır."

Padişah bunun üzerine gülümseyerek anahtarı Sinan'ın eline geri bıraktı.

Mimar Sinan elindeki anahtarı usulca deliğe sokup çevirdi. Büyük kapı aralanırken üzerimize akan yoğun ışıkla Sinan'ın, padişahın, benim ve arkamızdaki herkesin gözleri kamaştı. Ekran yine bembeyaz olmuştu. Bu beyazlık içinde Sinan'ın sesi duyuldu: "Mimar Sinan Macerası devam ediyor! Bu aşamadaki görevin camideki **is odası**nı bulmak. Camide yanan **kandil**lerin isleri toplansın ve cami kirlenmesin diye o odayı en uygun yere gizledim. Odanın duvarlarında biriken islerle de mürekkep yapılır dedim. Haydi bakalım Deniz, şimdi sıra sende! İs odası nerede?"

7
İs Odası

Işık azalırken Sinan'ın sesi de yankılanarak kayboldu: "İs odası nerede? İs odası nerede? İs odası... İs odası... İs..." Ekran normale döndüğünde kendimi açılan kapıdan geçmiş ve caminin içine girmiş buldum. Mimar Sinan'la Kanuni ortadan kaybolmuş ve oyun başlamıştı! İçerisi o kadar muhteşem görünüyordu ki oyunun başladığını, zamanın aktığını bir an unutuverdim. Gözlerimi içeride gezdirmeye başladım.

Kubbenin en yüksek noktasına bakıp "?" tuşuna basınca ekranda kubbenin yüksekliği yazdı: 53 metre. Vay be, içeriye yirmi katlı bir apartman bile sığar! O sırada Sinan şöyle fısıldadı: "Bu yüksek kubbe, gökyüzüne altınla işlenmiş bir güneş gibidir." Gerçekten de kubbenin etrafındaki pencerelerden içeri dolan güneşle kubbe altın gibi parlıyordu. Tam karşıdaki rengârenk vitraylı pencerelere baktığımda, "Bu nakışlı camları güneş aydınlattığında bukalemun gibi renkten renge girerler" dedi Sinan.

Kubbeyi taşıyan ayakların arasında birbirine geniş **kemer**lerle bağlanmış dört uzun **sütun** vardı. Sütunlar, dev gibiydi ve tek parçaydı. "Haydi duvarları tek tek taşlardan yapmışlar... Peki, bu kocaman sütunları buraya nasıl getirmişler!" diye düşünürken tekrar "?"

tuşuna bastım. Sinan, kırmızıyla mor arası bir renkteki sütunların buraya nasıl getirildiğini anlatmaya başladı:

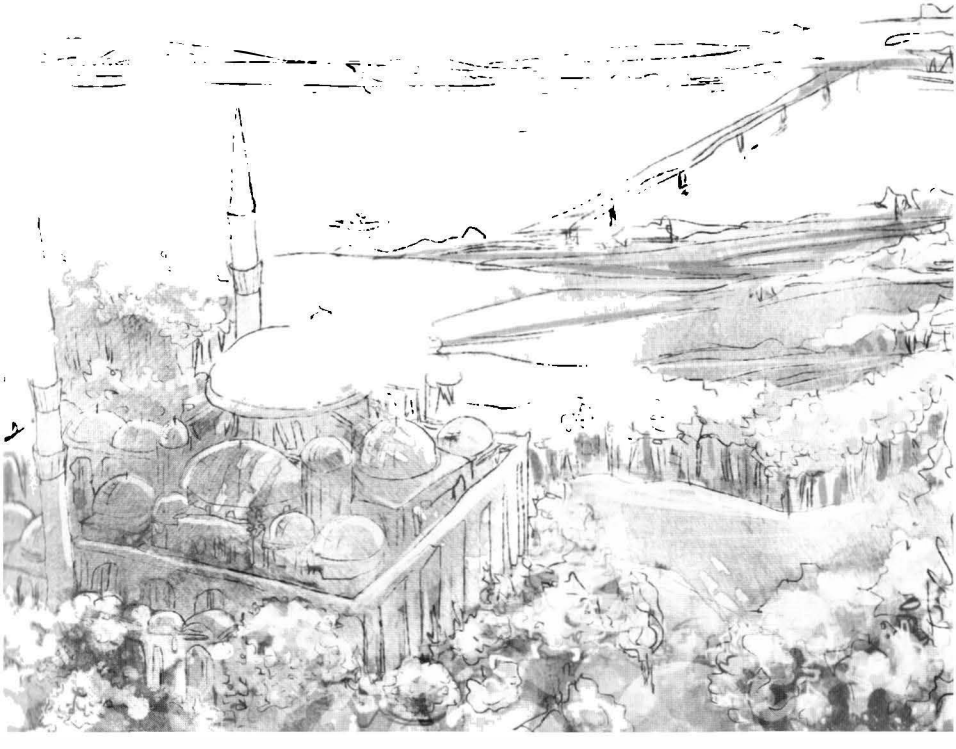
"Bu sütunların her biri başka bir diyardan geldi. Şuradaki Lübnan'dan, Akdeniz'de **kadırga**larla taşınarak getirildi. Mesela şu, İstanbul'da Kıztaşı denen yerde bulundu. Onu buraya dev gibi **kalyon** direkleri üzerinde kaydırarak, insan kalınlığında halatlarla çekerek getirdik. Binlerce işçi ve köle halatlara asıldı. Kocaman makaralar kullanılarak sütun ayağa dikildi."

"O zamanlar ne kepçe ne de vinç varmış... Bunların taşınması amma büyük olay olmuştur..." diye düşünürken birden oyunda olduğumu hatırladım. İs odasını bulmam gerekiyordu. Ama neredeydi bu is odası? Sinan onu nereye gizlemişti acaba? Gözlerimle caminin içini iyice bir taradım. Yön tuşlarını kullanarak bir o tarafa bir bu tarafa döndüm durdum. Duvarlara bitişik bir **galeri katı** ve hünkâr mahfili vardı. Ama görünürde isten kapkara bir oda yoktu...

"Acaba Şehzade Camii'ndeki gibi girişi dışarıdan mı?" diye düşündüm ve **iç avlu**ya geçip bir de oradan bakmaya karar verdim. Dışarıdan bakınca avlunun dört köşesine mum gibi dikilmiş **minare**ler dikkatimi çekti ve "?" tuşuna bastım. İlk önce "76 metre" yazısı çıktı, ardından da şu sesi duydum: "Dört minarenin toplam on **şerefe**si var. Bu sayı, binayı yaptıran Sultan Süleyman'ın, Osmanlıların onuncu padişahı olduğunu gösteriyor." Gözüm minarelerden kubbelere doğru kayınca şunu işittim: "Kubbelerin etrafına kapılar açılması önceki mimarların aklına gelmemiş..."

Acaba bu kapılardan girilince mi varılıyordu is odasına? Dikkatli bakınca yukarıda bir sürü kapı görünüyordu. Hangisinin ardında o karanlık odanın olduğunu bulmak saatler sürebilirdi. Ama önce oraya nasıl çıkılacağını keşfetmeliydim. "Belki minarelerin içinden bir yol vardır" diyerek üç şerefeli minarelerden birine çıktım. Kendimi ilk önce birinci, sonra ikinci, en sonunda üçüncü şerefede buldum.

Gördüğüm tarif etmesi imkânsız bir manzaraydı... Boğaz, Haliç, Marmara Denizi... Bütün İstanbul ayaklarımın altındaydı. Her yeri görebiliyordum. Ama ara-

dığım kapıyı bulamamıştım. Kubbelerin üzerine açılan kapılara şimdi daha yakından bakıyordum, ama oraya nasıl varacağımı hâlâ bilmiyordum. Zaman hızla ilerliyordu.

Minarenin merdivenlerini inip hünkâr mahfilinin girişine yöneldim. Artık oyuna iyice alışmıştım ve hızla hareket ediyordum. Ama şansım yine yaver gitmedi. Hünkâr mahfiline girdim, caminin içine ve üst katlarına bir de oradan baktım, ama yine elim boş döndüm. Son bir umutla caminin içine tekrar bakmak için basamakları iniyordum ki...

Kapı çalındı ve ablam Defne içeri girdi. Oyuna dalıp dünyayı tamamen unutmuştum. Gülümseyerek yanıma yaklaştı: "Bakıyorum yeni bir oyun bulmuşsun Deniz... Demek o yüzden sabahtan beri odandan tıkır tıkır bilgisayar sesi geliyor." Gözümü oyundan ayırmadan ablama yanıt verdim:

"Evet abla, çok acayip bir oyun, rüyama bile girdi!"

"Hımmm, haydi gel kahvaltıda hem oyunu hem de rüyanı anlat o zaman."

"Tamam, hemen geliyorum" deyip oynamaya devam ettim. Ablam kapıda durup, "Deniz, haydi ama!" deyince gerçek hayata dönmek için üç boyutlu gözlüklerimi çıkardım, "Dur, oyunu kaydedeyim bari!" deyip S tuşuna bastım ve ablamın yanına koştum.

Ablam Defne'yle hafta sonu kahvaltıları hep çok güzel olur. Hafta içi üniversiteye gitmek için erken çıkıp geç geldiğinden ancak haftasonları görüşebiliriz. Aramızda sekiz yaş fark olsa da iyi anlaşırız. Bazen bana "çokbilmiş" ya da "hırs küpü" diye takıldığı

olur. Yine de onun arkadaşlığını hiçbir şeye değişmem doğrusu...

Kahvaltıda rüyamı, gelen gizemli e-postaları, mesajla gelen şifreyi, "Mimar Sinan Macerası"nı tek tek anlattım. Annemle babam, "Yine başka bir oyun bulmuş" diye pek oralı olmadılar, ama ablam çok şaşırdı. "Herhalde birileri senin bilgisayar oyunu canavarı olduğunu anlamış, yeni bir oyunu senin üzerinde denemek istemiş" diyerek gülümsedi. "Peki, yapılara meraklı olduğumu nasıl bilmişler?" diye sorunca babam, "Meraklı olmadığın oyun mu var?" diyerek hepimizi güldürdü.

Bir türlü bulamadığım is odasından uzun uzun bahsedince kahvaltının sonunda ablam şöyle dedi: "Deniz, oyuna Süleymaniye'de devam etmeye ne dersin?"

Şaşırmıştım. "Nasıl yani? Süleymaniye'ye gitmeyi mi teklif ediyorsun?"

"Evet, madem bu oyunu çok sevdin, ben de sana eşlik edeyim. Hem oyundaki zamanını harcamamış olursun hem de is odasının gerçeğini bulursun. Sonra da oyunda kaldığın yerden devam edip..."

"Harika bir fikir! Zaten Sinan da yapıları ziyaret etmek gerekeceğini söylüyordu!" dedim ve masadan fırladım. Yarım saat sonra kendimizi sokağa atmıştık bile. Oyundaki bu muhteşem yapının gerçeğini görecek olmak beni çok heyecanlandırmıştı. Şimdiye kadar bunu niye düşünmemiştim acaba? Yol bir an önce bitsin istiyordum. Zihnimde sürekli o iki kelime çınlıyordu: İs odası! İs odası! Orayı mutlaka bulacaktım.

8
Sinan'ın Kavuğu

Güneşli bir cumartesi öğleden sonrası Süleymaniye Mahallesi'ndeki rengârenk ve sevimli ahşap evlerin önünden geçiyorduk. Sokaklar dardı ve pek araba geçmediği için çocuklar dışarıda oynuyorlardı. Ne yalan söyleyeyim, onları çok kıskandım. Çünkü bilgisayar oyunu dışında da oyunlar oynayabiliyorlardı.

Önümüzdeki son yokuşu ağır ağır çıkarken cami yavaş yavaş belirmeye başladı. Önce minareler, sonra kubbeler ve en sonunda bütün görkemiyle Süleymaniye! Dev gibiydi! Etrafıma bakınca neredeyse her yerde Sinan'ın yapıları görünüyordu. Şu elektrik direkleri ve park etmiş arabalar da olmasa, oyundaki gibi geçmişe yolculuk yaptığımı zannedecektim! "Abla, bak bu binalar külliyenin parçaları..." deyince ablam, "Öyle mi çokbilmiş?" diyerek gülümsedi.

Aklımda is odası olduğu için hemen camiye yönelmek istesem de ablam beni az ötedeki küçücük bir yapının yanına çekti. "Peki, bu ne Deniz, biliyor musun?"

"Hayır abla, bilmiyorum."

"Burası Mimar Sinan'ın türbesi. O kadar seviyor-

muş ki Süleymaniye'yi, o da buraya gömülmek istemiş. Zaten evi de hemen şuradaymış, her sabah uyandığında kendi eserini görerek güne başlıyormuş..."

Sinan'ın türbesi kocaman külliyenin yanında o kadar küçüktü ki... "Ne kadar alçakgönüllü bir adammış" dedim. Sonra, türbedeki mezar taşının üzerindeki kavuk dikkatimi çekti. Oyunda Sinan'ın başına taktığı kavuğun tıpatıp aynısıydı! Sanki bir an o kavuğun altındaki mezar taşı Sinan'a dönüştü ve Sinan gülümseyerek bana göz kırptı!

"Nereye daldın Deniz?" Ablamın sesiyle irkildim ve oyunda değil gerçek hayatta olduğumu hatırladım. "Haydi, caminin avlusuna girelim" dedi ve tekrar yürümeye başladık. Dış avluya adım atar atmaz oyundaki görüntüler tek tek gözümün önüne gelmeye başladı... Sinan'ın inşaat sırasında mermer minberin yapılışıyla ilgilendiği yer şurasıydı, Kanuni'yle burada konuşmuşlardı. Gösterişli bir kapıdan geçerek **şadırvan** avlusuna girdik.

Ağzım açık kalmıştı. Oyundaki görüntüler çok gerçekçi zannetsem de gördüklerim inanılmazdı. Bu güzelliği seyretmek çok güzeldi ama bir taraftan da içim içimi yiyordu. Ablam bakışlarımdan hemen aklımdan geçenleri anladı, "Haydi, içeri girelim" dedi. Sinan'ın açtığı kapıdan geçerek içeri adım attığımız anda, "Gerçeği oyundan da güzelmiş!" diye mırıldandığımı duyan ablam, "Kesinlikle öyle!" cevabını verdi.

9
İsin Peşinde

Yine oyunun içindeydim işte! Hedefim is odasını bulmaktı. Mimar Sinan Macerası devam ediyordu! Oyundaki gibi gözlerimi içeride yavaş yavaş gezdirdim. Kubbenin, her biri farklı yerden getirilen devasa sütunların, rengârenk camlı pencerelerin hikâyesini Sinan'dan dinlemiştim. Bir yapıyı, hikâyesini bilerek gezmenin ne kadar zevkli olduğunu o an anladım.

Sonra, yine oyundaki gibi, caminin içinde bir o tarafa bir bu tarafa hızla gidip gelmeye başladım. Sinan is odasını nereye gizlemiş olabilirdi? Ablam oradan oraya koşturmama gülerek, "Neden durup biraz düşünmüyorsun?" dedi. "İs odası nerede olabilir? Sen Mimar Sinan olsaydın, camiyi aydınlatmak için yakılan kandillerin isini nerede toplardın?"

Ortadaki büyük kubbenin tam altına gidip oturdum ve düşünmeye başladım. Kocaman avizelere takılan ampullerin yerinde kandiller olduğunu hayal ettim. O kandillerin ateşinden tüten dumanın yukarı doğru yükseleceği kesindi. Pencerelerden esen rüzgâr da dumanı caminin giriş tarafına doğru üfleyecekti. Gözlerim dumanın izleyeceği yolu takip ederek büyük kubbeden yarım kubbeye, oradan çeyrek kubbeye,

oradan da ana giriş kapısının üstündeki balkon gibi bir yere takıldı ve...

"İs odası orada olmalı!" diye haykırdım. Caminin içindeki herkes dönüp bana bakınca sesimin fazla çıktığını anladım ve kıpkırmızı oldum. Sinan, içeride öyle bir ses sistemi yaratmıştı ki sesim her köşeden işitilmişti! Bir kenarda oturan ablam yanıma geldi.

"Demek is odası orada..." dedi. "Ama içeride yüksek sesle konuşmamak gerektiğini unutma!" diye de ekledi.

Ablamla o tarafa yöneldik. Girişin üstündeki o tiyatro locası gibi yerin tavanında dört delik vardı! Kandillerden çıkan isler oradan baca gibi çekiliyor olmalıydı. "Oraya nasıl çıkılıyor acaba?" der demez, giriş kapısının sağında ve solunda iki küçük kapı fark ettim. "Ben bu kapıları oyunda nasıl görmedim?" diye

yaşadığım şaşkınlık, "Üçüncü aşamayı tamamlamaya çok az kaldı!" heyecanına karıştı. Ama bir soruyu daha cevaplamam gerekiyordu: Acaba hangi kapı? Sağ mı sol mu? Kararımı verdim ve ablamla birlikte sağdaki kapıya yöneldik.

Küçücük kapıdan geçerken ben bile eğilmek zorunda kaldım. İçerisi kapkaranlıktı. Cep telefonunun ışığını yakıp daracık basamakları tırmanmaya başladık. Döne döne çıkıyorduk. Sarmal merdivenleri birkaç tur dolandıktan sonra ışık göründü! Çıktığımız yer, aşağıdan gördüğüm balkondu. Başımı kaldırıp baktığımda o dört deliği yeniden gördüm. O kadar yakındım ki is odasına, son bir hamle kalmıştı sadece! Çıktığımız basamaklar yukarı doğru devam ediyordu. Dar ve karanlık sarmala geri döndük, bu kez ben ablamın önüne geçmiştim. Kalbim güm güm atarken basamakların sonunda bir kapı daha göründü. Bu kapının gerisinde is odası olmalıydı! Açmak için elimi uzatıp kapıyı araladım ve...

Merdivenlerin karanlığından sonra dışarıdan içeri dolan ışık gözlerimi kamaştırdı. Tıpkı oyunda bir aşama tamamlanınca ekranı kaplayan beyazlık gibiydi. Karanlık bir odaya çıkmayı beklerken kendimizi kubbelerin arasında bulmuştuk. Sinan'ın oyundaki sözlerini hatırladım: "Kubbelerin etrafına kapılar açılması önceki mimarların aklına gelmemişti." Kubbelerin arasından gördüğümüz manzaraysa büyüleyiciydi!

Camiyi, minareleri, avluyu, arka taraftaki Kanuni ve Hürrem Sultan türbelerini, caminin çevresin-

deki medreseleri uzansam dokunacak kadar yakından görebiliyordum. Ama bir de İstanbul manzarası vardı. Oyunda minareden seyrettiğim 16. yüzyıldaki İstanbul'du, şimdiyse 21. yüzyıl İstanbul'una bakıyordum. Boğaziçi Köprüsü, Haliç üstündeki köprüler, vapurlar, otomobiller, binalar... Her şey çok değişmişti. Ama manzara yine de muhteşemdi.

Manzara muhteşem olsa da, ablama, "İs odası nerede acaba?" diye sormadan edemedim. Gülümseyerek, "Bilmem!" dedi. Kubbelerin arasında başka kapılar, gizemli geçitler, ilginç yollar vardı. Ama hiçbiri is odasına çıkmıyordu. Geldiğimiz tarafa geri dönmeyi önerdim. Kubbelere çıktığımız kapının hemen solunda bir kapı daha vardı. "En aşağıdan girdiğimiz sağdaki kapıydı, o buraya, sağdakine çıkıyor. Dönüşü soldaki kapıdan yapalım o zaman, belki is odasına giriş de sol taraftandır" dedim. Ablam başıyla onayladı.

Soldaki kapıdan geçip aşağı inmeye başlamıştık ki birkaç basamak sonra karşıma küçük bir kapı daha çıktı. Uzanıp kapının sürgüsünü çektim. Bu kez içeriden ışık falan gelmiyordu. Zifiri karanlık küçücük bir oda! Yoksa bu? Telefonun ışığını tutup odanın içinde gezdirince isten kapkara olmuş duvarlara kazınmış yazıları gördüm. Odanın tabanındaysa o dört delik vardı! Eğilip baktığımda deliklerden yüzüme kuvvetli bir hava akımı çarpıyor ve caminin içi görünüyordu. Sonunda is odasını bulmuştum!

10
Muzip Sinan

Hemen eve dönüp oyuna devam etmek istiyordum. Ama ablam, "Bunu kutlamak için sana bir yemek ısmarlayayım" deyince dayanamadım. Bu macera beni epey acıktırmıştı doğrusu... Önce Eminönü'ne doğru yürüdük. Galata Köprüsü'nü geçerken her dönüp baktığımda Süleymaniye'yi başka bir açıdan görüyordum, sanki minareler kubbenin çevresinde dönüyordu! Karaköy'e vardıktan sonra Perşembepazarı'na döndük. Buradan balık ekmek aldık ve Haliç kıyısındaki banklardan birine, tam Süleymaniye'nin karşısına oturup yemeye başladık. Ablam nerede yemek yeneceğini çok iyi biliyordu!

Ablam arkamızdaki bir heykeli gösterip, "Acaba Sinan'ın heykelini buraya özellikle mi yerleştirmişler? Kendi eserine en güzel açıdan baksın diye, ha?" diye sordu. Oraya doğru yürürken bu heykeli hiç fark etmemiştim, ama ablama hak verdim! Sinan'ın heykeline dönüp bakınca yüzünde muzip bir ifade gördüm sanki. "Bana o mesajları gönderen gerçekten sen misin?"

Ablam şaşkınlıkla bakıp, "Efendim?" dedi.

Ona dönüp, "Şey, ben sana değil de Mimar Sinan'a sormuştum aslında..." dedim.

Ablam gülerek, "Bir heykelin o mesajları göndereceğini hiç sanmıyorum... Anlaşılan birisi Mimar Sinan adıyla yazmış onları. Eminim oyunun sonunda ortaya çıkar."

En az oyun kadar merak ettiğim bir meseleye dönüşmüştü bu. Eve dönüş yolunda ablama, aklıma takılan başka şeyleri de sordum. "İs odasında biriken islerle mürekkep yapıldığını söylüyordu Sinan, bu doğru mu?"

"Evet, doğru. Eskiden kullanılan kalemlerin mürekkepleri isten yapılıyormuş. **Hattat**lar kitaplarını bunlarla yazıyormuş. Şimdi Süleymaniye Kütüphanesi'nde saklanan el yazmaları belki de bu islerle yazılmış!"

İs odasının gizlendiği yer kadar şaşırtmıştı beni bu. "Vay canına! Demek Sinan kandillerden çıkan dumanı bile değerlendirmiş!"

Sonra, oyunda Süleymaniye'nin yapılışı sırasında Mimar Sinan'la Kanuni arasında geçen diyalogları sordum: "Peki Sinan'ın bu anlattıkları gerçek mi?"

"Evet. Sinan'ın yapılarıyla ilgili anlattığı öyküler de gerçek. Çünkü Sinan'ın otobiyografisini, yani hayat hikâyesini, onun ağzından bir arkadaşı yazmış. Hatta en sona yapılarının bir listesini de eklemiş. Oradan biliyoruz bunları..."

"İleride ünlü bir mimar olunca ben de hayat hikâyemi yazarım..." diye mırıldandım.

Ablam, "Ünlü olmasan da hatta mimar olmasan da yazabilirsin" diyerek gülümsedi.

Akşam eve varınca hızla bilgisayarımı açıp üç boyutlu gözlüklerimi taktım ve oyuna kaldığım yerden devam ettim. Süleymaniye'nin giriş kapısının hemen

yanındaki küçük kapıları bu kez şıp diye gördüm. Tabii ki soldakine yöneldim. K tuşuyla kapıyı açtım, B tuşuyla basamakları çıktım ve en sonunda, aradığım kapının önüne geldim. Yüzümde büyük bir gülümsemeyle K tuşuna son kez dokununca is odasının kapısı açıldı ve bu kez bembeyaz değil kapkara oldu bütün ekran!

Sonra, kocaman beyaz harflerle şu yazı çıktı: "Tebrikler Deniz, üçüncü aşama tamamlandı. Bu bölümü 1 saat 15 dakikada bitirdin. Oyundaki en iyi süre: Deniz. Şimdi dördüncü aşamaya geçiyoruz! Oyun biraz daha zorlaşıyor. Hazırsan giriş tuşuna bas."

Derin bir nefes aldım ve giriş tuşuna bastım. Ekrandan yine muhteşem görüntüler geçmeye başladı. Bu kez bir sürü **su kemeri** vardı. Peş peşe dizilmiş kemerlerin içinden geçiyordum. Kemerlerin üzerindeki daracık bir tünelde uçuyordum. En sonunda görüntüler yavaşladı ve ormanın içine gizlenmiş bir çayırda buldum kendimi.

Az ileride ormanda gezinti yapan birkaç atlı vardı. İçlerinden biri gösterişli giysiler giymişti. Biraz daha yaklaşıp kim olduğunu anlamak istedim. "Herhalde Sinan bu" diye düşünüyordum. Tam yüzünü göreceğim sırada bu adam atından atladı ve toprağın içinden süzülen küçük bir derenin suyuna elini daldırdı. Avcuna su alıp içti, sonra bir daha içti, sonra bir daha... Sinan değildi bu, Kanuni Sultan Süleyman'dı! Tam yanına gitmek üzere birkaç adım atmıştım ki korkunç bir yağmur başladı. Padişahla yanındakiler hemen atlara binip uzaklaştılar. Yağmur o kadar şiddetliydi ki o küçücük dere şimdi sel gibi akıyordu. Su yavaş yavaş bütün ekranı kapladı. Bir ağaç parçasına tutunmuş sürükleniyordum.

Yağmur altında sürüklene sürüklene öyle güzel bir yere geldim ki ağzım açık kaldı. Ansızın yağmur dindi ve sular çekildi. Geldiğim yerin neresi olduğunu o an anladım. Topkapı Sarayı'ydı burası! Rengârenk ve mis kokulu çiçeklerle dolu bir bahçeyi geçip bir pencerenin yanına geldim. Ayak parmaklarımın üzerinde yükselip camdan içeri baktığımda gözlerime inanamadım. Az önce ormanda gördüğüm padişah şimdi muhteşem bir odanın içinde, tahtında oturuyordu. Ve karşısında Mimar Sinan vardı! Pencerenin aralığından onları dinlemeye koyuldum.

"Bugün Kâğıthane taraflarında gezerken suyu çok ve tatlı akan bir dere buldum. Belli ki eski bir **su yolu** bozulmuş, bu yüzden su toprağa karışıp gidiyor. Yağan yağmur suları da boşa akıyor."

"Padişahım, kulunuz Sinan'ın su yolları yapımında da tecrübesi vardır. Dilerseniz o suyun kaynağını bulur, kemerler yapıp suyu şehre getiririm."

"Evet Sinan. Bu suyun İstanbul'a getirilmesini istiyorum. Şehrin içinde çeşmeler yapılsın ve getirilen su bu çeşmelerden akıtılsın."

"Ama önce çok iyi hesaplamalar yapmak lazım. Vadilerin derinliğini, yüksekliğini ölçmem gerek. Bir de bu dereler üzerinde çok eski zamanlarda yapılmış su yolları var. Onları bulup ortaya çıkarmalıyım."

"Haydi, bir an önce işe başla o zaman."

"Emredersiniz padişahım."

Sinan, saygıyla başını öne eğip geri geri çekildi ve padişahı selamlayarak kapıdan çıktı. Pencereden birkaç adım uzaklaşıp arkamı dönmüştüm ki Sinan'la göz göze geldik. Elimden tuttu, az ötedeki atına beni de bindirdi. At sırtında dörtnala gitmeye başladık. O kadar hızlı gidiyorduk ki Topkapı Sarayı'nın kapılarını, eski İstanbul'un dar sokaklarını, şehri kuşatan surları adeta ışık hızıyla geçtik.

Zaman da bizim hızımızla ilerliyordu sanki. Yola çıktığımızda ekranda "Yıl: 1555" yazarken şimdi "Yıl: 1563" yazıyordu. En sonunda atımız yavaşladı ve Belgrad Ormanı'nın içindeki bir su kaynağına vardık. Önce Sinan attan indi, sonra da beni indirdi.

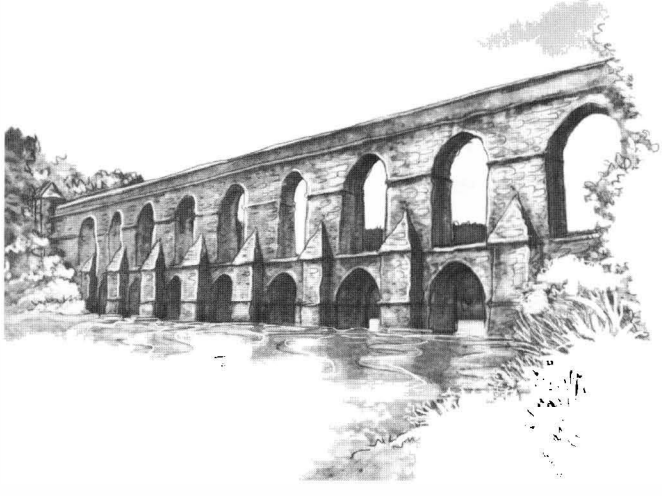
Bu oyunu oynayan mı bendim yoksa bu oyunda oynayan mı, yine birbirine karışmıştı. Sinan, bu aşamadaki bulmacayı açıklamak üzere eline bir çubuk aldı ve söze başladı.

11
Suyun İzinde

"Tam sekiz yıl sürdü bu su yollarını yapmak. Ama o kadar çok ve o kadar tatlı bir su getirdim ki İstanbul'a, devrin büyük insanları bile beni kıskandı."

Sinan, elindeki çubukla toprağın üzerine şekiller çizmeye başladı, bir taraftan da anlatıyordu:

"Beş büyük su kemeri yaptım, bir de **havuz**... Bu kaynaktan çıkan suyu Uzun Kemer'le taşıdım. Şu taraftaki vadilerin suyunu da önce Paşadere Kemeri'nden sonra Eğri Kemer'den geçirdim. Sonra bu

sular Büyük Havuz'da toplandı ki bunun derinliği Galata Kulesi kadardır! Oradan önce Mağlova Kemeri'ni sonra da Güzelce Kemer'i geçen sular yeraltındaki **kanal**lardan akarak İstanbul'a vardı. Her mahalleye çeşmelerle götürüldü ve yaşlısı çocuğu herkes bu sudan doldurup içti."

Önümde Sinan'ın toprağa çizdiği su yolları haritası vardı şimdi. Yanı başımızda da İstanbul'a taşıdığı suyun kaynağı çağlıyordu. Buradan çıkan su, kilometrelerce ötedeki çeşmelerden akıyordu demek... Ben bunları düşünürken Sinan elindeki çubuğu bırakıp doğruldu. Atının yularını bana doğru uzattı ve bu aşamadaki görevimi anlattı:

"Şimdi bu suyun izlediği yolu izleyecek, suyla birlikte engelleri aşacak ve Süleymaniye Camii'nin şadırvanına varacaksın. Sakın yanlış bir yola sapma, yoksa zamanını boşa harcarsın. Bahsettiğim kemerlerden üçünü ve Büyük Havuz'u geçmen gerekecek. Bunun için sana atımı ödünç veriyorum. Onunla kemerleri takip edebilir, küçük dereleri aşabilirsin. Ama karşına büyük bir dere çıkınca atı bir ağaca bağlamalı ve kendi başının çaresine bakmalısın. Sana yardımcı olacak ipucuna ulaşmak için tam 40 basamak çıkıp 7 kapıdan geçmen ve sonra yine 40 basamak inmen gerekiyor. Haydi, yolun açık olsun!"

Sinan bunları söyler söylemez ortadan kayboldu. Kemerleri atımla nasıl takip edeceğimi, 40 basamakla 7 kapının ne olduğunu soramadan kalakalmıştım. Ekranın sağ üst köşesinde zaman akıyordu. Asıl oyun

yeniden başladı. Ama bu kez hazırlıksız yakalanmıştım. Ne atın üstüne nasıl çıkacağımı biliyordum ne de bu garip bulmacayı nasıl çözeceğimi... Ormanın içinde bir başınaydım ve önümde upuzun bir yol vardı.

Ata nasıl bineceğimi düşünmeye başladım. Oyunun özel tuşlar menüsünü biraz kurcalayınca araç seçenekleri arasında at, deve, güvercin ve gemi olduğunu gördüm. Seçilen araca da A tuşuna basarak binildiğini anladım. Önce araç seçeneklerinden atı işaretledim, sonra da atın yanına gelip A tuşuna bastım ve hooop... Atın üstündeydim işte! Yön tuşlarına basarak atı sürebiliyordum artık. Sandığımdan daha kolay olmuştu.

Bu kaynaktan çıkan sular az ileride üstü kapalı bir kanalın içine giriyordu. Sadece giriş tarafını görebiliyordum; ama üstündeki tümsek, kanalın toprağın içinde ilerlediğini gösteriyordu. Atımı bu tümsek boyunca sürmeye başladım. Orman o kadar sık ağaçlarla kaplıydı ki bu tümseğin yanından gitmesem ilerleyemezdim zaten. Bazen suyun izlediği yolu kaybediyordum ve daha birkaç dakika ilerlemeden karşıma devrilmiş bir ağaç ya da sık bir çalılık çıkıyordu. O zaman yanlış yolda olduğumu anlayıp geri dönüyordum.

Sonra bir anda kendimi dev bir demiryolu köprüsünün yanında buldum! Hayatımda bu kadar uzun bir tren köprüsü görmemiştim diye düşünürken, takip ettiğim kanaldan biraz uzaklaşıp karşıdan bakınca bunun geçmem gereken ilk kemer olduğunu anladım.

"?" tuşuna basınca kemerin tam üstünde "Uzun Kemer" ve "710 metre" yazısı belirdi. Vay canına! Neredeyse Boğaziçi Köprüsü kadar! Adını hak eden bu kemer çok geniş bir vadiyi geçiyordu. Ama altından geçen dereyi atımla aşabilirdik. Su, kemerin üzerinden akıp karşıya geçiyordu; biz de kemerin uzandığı vadiyi inip çıkacaktık.

Atımla bu uzun su kemerinin yanından vadiye inmeye başladık. Üst üste iki sıra halinde dizilmiş, saymakla bitmeyen kapıların yanından geçiyorduk sanki. Derenin kenarına varınca durdum ve özel tuşlar menüsünü açtım. T tuşuna basarak atımı derenin üzerinden atlattım ve yola devam ettim. Sandığımdan kolay bir geçiş olmuştu. Yine kemer boyunca ilerleyerek vadinin diğer ucuna tırmandım. Kemerin üstünde

taşınan su, şimdi tekrar toprağın altındaki kanala girmiş, şırıl şırıl akıyordu.

Yolun bundan sonraki kısmı neredeyse dümdüzdü. Artık ben de hızlanabilirdim. Atımı dörtnala sürmeye başladım. Bazı yerlerde küçük dereler de su yoluna katılıyordu. Çok gitmeden acayip bir şeyle karşılaştım. Uzaktan bakınca sanki ormanın içine gizlenmiş bir UFO gördüğümü zannettim!

Yanına varınca bunun bir UFO değil, Sinan'ın bahsettiği Büyük Havuz olduğunu anladım. Yüksek duvarlı, yuvarlak bir yapıydı bu. Demir bir kapısı vardı. K tuşuna basıp kapıyı açınca şaşkınlığım iyice arttı. Takip ettiğim kanalın içinden akan sular bir şelale gibi havuza dökülüyordu. Hemen yanında bir başka şelale daha vardı. Havuzda biriken sular, üçüncü bir delikten çıkıp toprağın içine giriyor ve tekrar üstü kapalı bir kanalda yoluna devam ediyordu.

İzlemem gereken yolun bu yol olduğuna karar verdim. Havuz çok etkileyiciydi ama vakit kaybetmemem gerekiyordu. Ekranın sağ üst köşesinde şimdiye kadar bir saatten fazla zaman geçtiğini gördüm... Atımı tekrar sürmeye başladım. İlerledim... İlerledim... İlerledim... Ve en sonunda çok daha güzel ve çok daha yüksek bir kemerin yanına geldim. Hemen "?" tuşuna bastım. Bu, "Mağlova Kemeri"ydi.

Ancak kemerin altından akan dereyi atımla geçmenin imkânsız olduğunu ilk bakışta anladım. İkimiz de coşkun akan suda boğulabilirdik. Uzun Kemer'de yaptığım gibi kemerin yanındaki patikadan biraz iler-

ledim. Yine iki katlı bir su kemeriydi ve üst kattaki kemer sırasının içinden bir yaya yolu geçiyordu. Yani bu kemer, aynı zamanda vadiyi geçmek için bir köprüydü! Fakat yaya yoluna giriş çok dardı ve ucu görünmeyen basamaklar yükseliyordu. Atımla bu dar merdivenleri çıkmak imkânsızdı.

Basamakların başında durup bir an düşündüm. Aklıma Sinan'ın sözleri geldi:

"40 basamak çıkacaksın..."

"Sana yardımcı olacak bir ipucuna ulaşacaksın..."

"Atını bir ağaca bağlamalı ve kendi başının çaresine bakmalısın..."

Atımla burada vedalaşmam gerektiğini anladım. Onu, merdivenin yakınındaki bir ağaca sıkıca bağladım. Sinan'ın onu burada bulacağından emindim. Atımdan ayrılıp merdivene doğru yaklaştım. Yolun geri kalanında tek başınaydım artık...

12
Mağlova Kemeri'ndeki İpucu

Mağlova Kemeri'nin içindeki basamakları teker teker çıkmaya başladım. Bir taraftan da sayıyordum: 36, 37, 38, 39... Ve nihayet 40. basamağı da çıkınca Sinan'ın bahsettiği yerde olduğumdan emindim artık. Geçmem gereken 7 kapı, yani kemerlerin arasındaki geçitler karşımda duruyordu. İç içe geçmiş gibilerdi, sonsuzda bir noktada kayboluyorlardı sanki.

Bir tane küçük kemerden geçiyordum, bir tane de büyük... Bunları da saydım: 1, 2, 3, 4, 5, 6... Ve 7. kapının eşiğine geldiğimde aşağı doğru uzanan merdivenleri gördüm. Bana yol gösterecek ipucu bu basamakların sonunda olmalıydı. Büyük bir heyecanla basamakları inmeye başladım. 40. basamağa geldiğimde vadinin diğer ucuna da ulaşmıştım. Ama etrafta ne bir yol tabelası ne de bir ipucu vardı!

İlk baştaki şaşkınlığımı yenip son basamağa daha dikkatli bakınca, üzeri yosun tutmuş bir taşın altındaki beyazlık dikkatimi çekti. Eğilip baktığımda, bunun taşın altına sıkıştırılmış bir kâğıdın köşesi olduğunu anladım. İşte aradığım ipucu buradaydı! Kâğıdın kırışmaması için taşı yavaşça kaldırdım ve parmaklarımın ucuyla kâğıdı çektim. Şimdi ellerimin arasında

dikkatle tutuyordum. Ama kâğıdın üzerinde ne bir yazı ne de bir şekil vardı!

Kare biçimindeki kâğıdın önü de arkası da bomboştu. Üzerinde tek bir çizik bile yoktu. Bu ne işime yarayacaktı ki? Normalde bu tarz oyunlarda kâğıtların üzerinde ya bir harita ya da bir şifre olurdu. Peki, ben bu boş kâğıtla ne yapacaktım?

Elimdeki kâğıtla Mağlova Kemeri'nin yanındaki patikada yürümeye başladım. Kemerin vadiyle birleştiği en üst noktaya kadar tırmandım. Patika burada sonlanıyordu zaten. Bitki örtüsü o kadar yoğundu ki ormanın içinde ilerlemek imkânsızdı. Artık süremeyeceğim atım da karşıda kalmıştı, sanki o da bana bakıyordu. Onsuz nasıl ilerleyecektim? Sinan'ın verdiği bu ipucu ne biçim bir şeydi?

Bir çare ararken Mağlova Kemeri'nin en üstüne çıktım. Kemerin üzerindeki üçgen biçimli kanalın içindeki su İstanbul'a doğru akıp gidiyordu. Bense suyu nasıl takip edeceğimi, İstanbul'a nasıl varacağımı kara kara düşünüyordum. Kemerin baş tarafındaki havalandırma bacasından bakınca içeride şırıl şırıl akan suyu gördüm. "Keşke şu suya atlayıp İstanbul'a gidebilseydim" dedim içimden. Ve o anda beynimde bir şimşek çaktı!

Elimde tuttuğum kâğıt, gemi yapmak için bire birdi. Oyundaki araç seçenekleri arasında gemi olduğunu hatırladım. Özel tuşlar menüsünde de "+" ile büyüme ve "-" ile küçülme vardı. Elimdeki kâğıdı katlamaya başladım ve birkaç saniye içinde bir gemi yaptım. Kâğıttan gemimi alıp havalandırma bacasından içeri uzandım ve hızla akıp giden suda sürüklenmemesi için küçük bir taşın yanına koydum. Sonra bacaklarımı havalandırma bacasından içeri doğru sarkıtıp ayaklarımı bu küçük taşın üzerine bastım. "-" tuşuna basarak küçüldüm, küçüldüm, küçüldüm ve su kanalının içinde, gemimin yanındaki taşın üzerinde buldum kendimi. Geriye tek bir hamle kalmıştı. Menüdeki araç seçeneklerinden gemiyi işaretledim, A tuşuna bastım ve kendimi geminin dümeninde buldum. Yolun geri kalanını su yolunun içinde, kâğıttan gemimle katedecektim!

Oyunun en zevkli bölümlerinden birine gelmiştim! Dar ve karanlık bir tünelin içinde akan suyun üzerinde hızla sürüklenen bir geminin kaptanlığını ya-

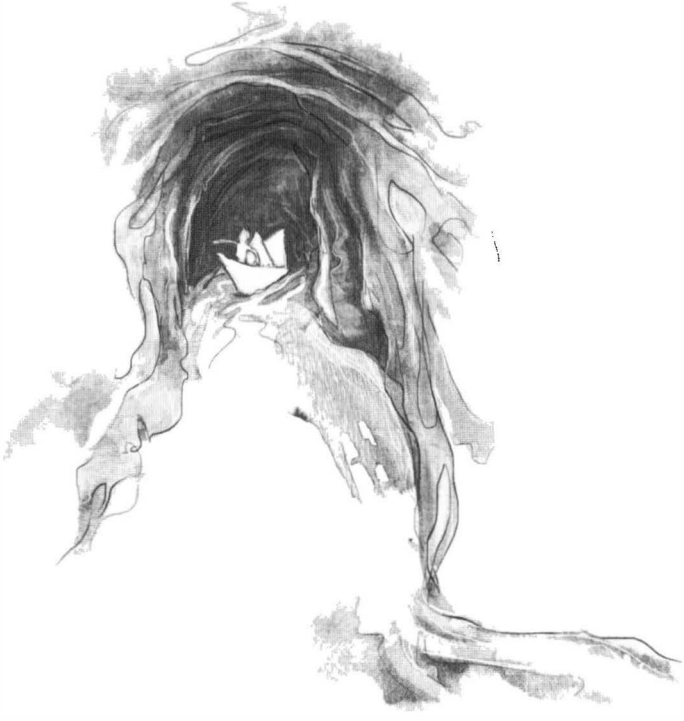
pıyordum. Az önce atımla yanından ilerleyerek takip ettiğim kanalın içindeydim şimdi. Bazen karşıma bir taş çıkıyor, ona çarpmamak için yön tuşlarıyla manevralar yapıyordum. Bazen de çok keskin dönemeçlerle karşılaşıyordum ve nefesim kesiliyordu. Yaptığım hamlelerle, lunaparktaki korku tüneline benzeyen bu yolun duvarlarına çarpmaktan son anda kurtuluyordum.

Bazı yerlerde, içinde ilerlediğim su kanalına küçük tünellerden başka sular katılıyordu. Buralarda küçük girdaplar oluşuyor ve gemiyi kumanda etmek iyice güçleşiyordu. Ama bunları geçince suyun akış hızı artıyor ve daha hızlı ilerlemeye başlıyordum. Arada sırada havalandırma bacalarının altından geçiyor ve mavi gökyüzünü sadece bu deliklerden görebiliyordum.

Bir süre böyle yol aldıktan sonra birdenbire tünelden akan suyun sesi değişti. Sanki toprağın üzerinde değil de bir köprüde ilerliyordum. O anda üstünden geçtiğim yerin bir başka su kemeri olduğunu anladım. "?" tuşuna bastım ve ekranda "Güzelce Kemer" yazısını gördüm. Bu, Sinan'ın bahsettiği üçüncü ve son kemerdi. O halde yolun sonuna az kalmıştı.

Kâğıt gemimin üzerinde hızla yol aldım. Zaman zaman sert manevralar yaparak engelleri, dönemeçleri, girdapları aştım. Sonunda tünelin ucunda ışık göründü. Sona yaklaştıkça bu ışık arttı, arttı, arttı... Derken kendimi tünelin bitimindeki büyük bir havuzun içine yuvarlanırken buldum. Neyse ki kâğıt

gemim alabora olmadı ve dümene sıkıca tutunarak suya düşmekten kurtuldum. Ekranda bembeyaz bir avlunun dört köşesindeki minareleri görünce Süleymaniye'nin şadırvanına vardığımı anladım. Işık, şimdi her yeri kaplamıştı ve ekran yine bembeyaz olmuştu. "Heeey! Bu aşama da bitti!" diye bağırdım.

13
Sürpriz Bir Konuk

"Tebrikler Deniz! Dördüncü aşamayı 2 saat 34 dakikada geçtin. Geriye üç aşama kaldı. Oyun artık daha da zorlaşacak. Dinlenmek istersen S tuşuyla oyunu kaydedebilirsin."

Mimar Sinan Macerası'na hiç durmadan devam etmek istiyordum ama bilgisayarımın saati 22:39'u gösteriyordu. Zamanın bu kadar ilerlediğinin farkında değildim. Ama başkaları farkına varmıştı bile! Ablam odama girdiğinde yüzünde muzip bir gülümseme vardı.

"Dördüncü aşama da bitti demek!"

"Nereden anladın abla?"

"Sesin salona kadar geliyordu çünkü."

"Öyle mi? Hiç farkında değilim..."

"Süleymaniye'de is odasını bulunca da böyle bağırmıştın."

"Ama dördüncü aşama daha da heyecanlıydı. Ta Belgrad Ormanları'ndan İstanbul'a kadar geldim. Çok acayip tünellerden geçtim, bir sürü kemer gördüm."

"Tamam, ama artık uyusan fena olmayacak Deniz. Bugün hem bilgisayar başında hem yapıların içinde çok yoruldun."

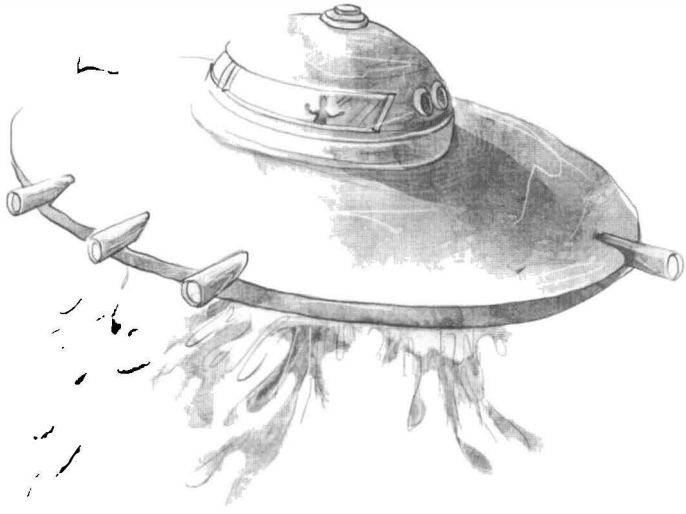
"Evet, ama yeni aşamayı çok merak ediyorum."

Ansızın kapıda beliren annem, "Yarın sabah devam etsen?" deyince usulca S tuşuna bastım ve bilgisayarı kapattım. Ablamla anneme iyi geceler diledikten sonra yatağıma girdim. Gözlerimin önünden kemerler, kanallar, çağıldayan sular, koşan atlar, akıntıda süzülen gemiler geçerek uykuya daldım. O gece gördüğüm rüyalarda Sinan ve yapıları vardı. İs odasının duvarlarındaki harflerin havada uçtuğunu, sonra yan yana gelip sanki dans ederek el yazması bir kitabın içine girdiğini gördüm mesela...

Başka bir rüyada, ormanda at sırtında ilerlerken karşıma çıkan bir UFO beni ve atımı içine alıp uçmaya başladı. UFO'nun altından sular dökülüyordu ve suyun toprağa değdiği yerlerde rengârenk çiçekler açıyordu. Sonra UFO kâğıttan bir gemiye dönüştü. Onunla Boğaz boyunca gezmeye, kıyıdaki köylere uğrayıp yolcu almaya başladım. Binenlerle birlikte gemim iyice kalabalıklaştı ve en sonunda Topkapı Sarayı'nın önünde karaya oturdu. Tayfalar alarm borularını çalmaya başladı. Gemiyi nasıl kurtaracağımı bulmak için dümenin yanındaki tuşlara basıyordum ama bir türlü doğru tuşu bulamıyordum. Gemideki herkes bağırıp çağırmaya başlamıştı. Neredeyse ben de çığlık atacaktım.

Tam o sırada gözlerimi açtım ve ablamı karşımda gördüm. Çalıp duran alarmı kapatmak için odama girmişti.

"Parmaklarınla sürekli cep telefonunun tuşlarına

basıyordun. Nasıl bir rüya görüyordun acaba?" diyerek gülümsedi.

Gördüğüm acayip rüyaları düşünüp ben de gülümsedim. "Abla, bu oyun resmen içime işledi. Rüyamda bile oyunun içindeyim sanki."

Ablam biraz endişeli baktı ve "Hımmm, demek öyle hırs küpü... Pazar sabahına alarm kurmandan belli oluyor!" dedi ve ekledi: "Haydi bakalım, kahvaltıya..."

Kahvaltıda anneme, babama ve ablama gördüğüm rüyaları anlattım. Onlar da çok şaşırdı. Annem, "Şu oyunu çok merak ettim. Deniz'den sonra biz de mi oynasak!" deyip muzipçe gülümsedi. Babam, "Deniz uyurken ben açıp oynuyorum zaten" dedi ve masada kahkahalar koptu.

"Büyüklerin bilgisayar oyunu oynadıkları görülmüş mü ki?" dedim. Asıl büyük kahkaha bundan sonra geldi. Ama öyleydi gerçekten, büyükler çocukların dünyasını pek merak etmiyorlardı. Daha çok bilgisayar başında geçen zamanı ölçmekle meşguldüler!

Kahvaltıdan sonra hemen odama koştum. Bilgisayarımı açtım, üç boyutlu gözlüklerimi taktım ve "Mimar Sinan Macerası"na devam ettim. Son kaldığım yerde dördüncü aşama bitmiş, ekran bembeyaz olmuş ve beşinci aşamaya geçmiştim. "5, 6 ve 7... Sadece üç aşama kaldı!" dedim içimden. Şimdi ekranda toplam süremi görecektim ve en yüksek skorlar yazacaktı. Önceki üç bölümün sonunda olduğu gibi "Oyundaki en iyi süre: Deniz" yazmasını bekliyordum. Ama ekranda önce "Toplam süren: 4 saat 18 dakika" sonra da "Oyundaki en iyi süre: Gizem. 4 saat 6 dakika" yazdı.

Ne? Bu nasıl olabilir? Başka birileri de mi oynuyordu bu oyunu? Kimdi bu Gizem? "Bunları düşünmeyi bir tarafa bırakmalıyım" dedim içimden. İşte şimdi daha çok hırslanmıştım. Gizem her kimse onu tekrar geçmeliydim. "Beşinci aşamaya başlamak için giriş tuşuna bas" yazıyordu. Hemen bastım. Bu kez karşıma muhteşem bir göl manzarası çıktı. Ekranda "Büyükçekmece Gölü" yazısı belirdi. Marmara Denizi'ne yakın, hem gölü hem de denizi gören bir yerdeydim. Zaman yine Sinan'ın zamanıydı ve padişahla mimarbaşı yine sahnedeydi...

14
Sultan Süleyman'ın Köprüsü

"Sene 1566... Kanuni Sultan Süleyman, ordusuyla İstanbul'dan bir gün önce ayrılmış ve yeni bir sefere çıkmıştı. Hedef Zigetvar Kalesi'ydi. Padişah artık yaşlanmış, yetmiş üç yaşına gelmişti. Önlerinde uzun bir yol vardı. Yazın sıcağında bu yolculuk padişah için çok zordu. İlk durakları Büyükçekmece'ydi. Gölün kıyısına geldiklerinde onları Mimar Sinan karşıladı. Sinan, hemen padişahın yanına gitti. Çünkü padişah ona yeni bir görev vermişti: Romalıların yaptığı, ama artık harabe halindeki köprüyü incelemek ve neden yıkıldığını ortaya çıkarmak."

Girişteki bu yazıyı okuduktan sonra "Sinan'ın bir tek arkeolog olmadığı kalmıştı!" diye geçirdim içimden. Sonra padişahla Sinan'ı daha yakından, konuşurlarken görmeye başladım. Bir pencere ya da ağaç arkasında değildim. Bu sefer Sinan'ın yanındaydım. Son maceramızdan sonra beni yanından ayırmamaya karar vermişti anlaşılan. Sinan hemen konuya girdi:

"Padişahım, bu köprünün dayanıksız olup yıkılmasının sebebi şudur: Öncelikle yapımına yeterince para harcanmamış. Bir de köprüyü denizden uzaklaştırıp

bataklık bir alana yapmışlar. Sonra temelleri yıkılıp harap olmuş. Oysa deniz tarafı hem sığ hem de sağlam. Kısacası köprüyü deniz tarafında inşa etmek gerekiyor. İşte bu da hazırladığım plan."

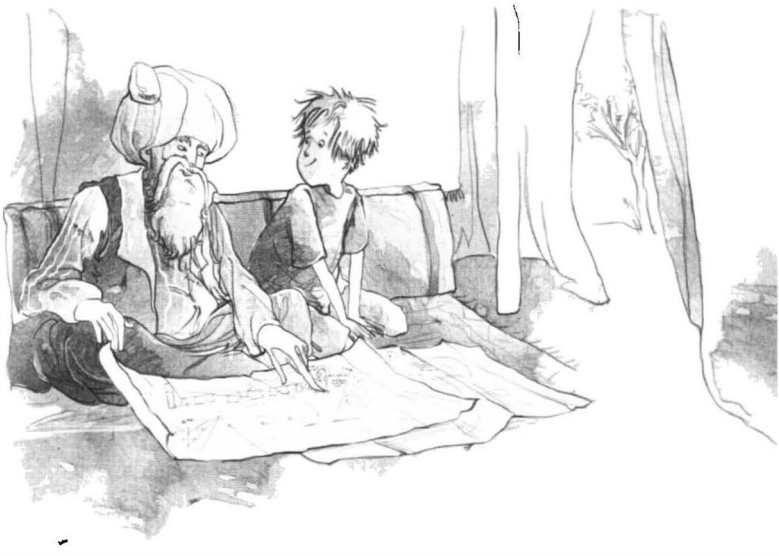
Sinan elindeki kâğıt tomarlarını padişahın önüne serip çizdiği köprü resimlerini gösterdi. Gölün denize yakın tarafındaki üç küçük adacığın üzerinde uzanan, birbirine bağlı dört köprüden oluşan büyük bir yapıydı. Toplam 28 kemerli, tam 636 metre uzunluğunda bir köprüydü. Dört çıkışı dört de inişi vardı.

Kanuni'nin yüzüne büyük bir gülümseme oturdu: "Çok beğendim bunları Sinan! Hemen inşaata başla."

Bu konuşmalardan sonra ekran yine değişti; şimdi akşam olmuştu. Ordu o geceyi Büyükçekmece Gölü kıyısında kurulan çadırlarda geçirirken biz de Sinan'la kendi çadırımızda, köprü planları üzerinde çalışıyorduk. Sinan neler yapacağımızı anlatıyor, ben de dinliyordum.

"Marangozlar ve taş yontucular hemen işe başlamalı. Köprünün ayaklarının denk geleceği yerlere birer kalyon büyüklüğünde sandıklar çakacağız. Sonra bunların içindeki deniz suyunu **tulumba**larla çıkaracağız. Daha sonra bu temellere iki üç insan boyunda kazıklar çakacağız. Taşları bunların üzerine döşeyeceğiz. Taşları birbirine sağlam demir kenetlerle bağlayacağız ve aralarına kurşun dökeceğiz ki tek parça gibi dursunlar."

Sinan bunları söyledikten sonra durdu ve bana baktı. O gür sesiyle şöyle dedi:

"Deniz, oyunun bu aşamasındaki görevin öncekilerden farklı ve daha zor. Bu köprünün **bina emini**, yani şantiye şefi sen olacaksın. Hep inşaatın başında duracaksın. Ben başka yapıların planlarını çizmeye ve inşaatları denetlemeye gittiğimde sen burada kalacaksın. Buradaki planlara göre inşaatın düzgün bir şekilde ilerlemesini sağlayacaksın. Gelen taşları, kurşunları, keresteleri, çalışan işçileri, onların yemeklerini ve maaşlarını ayrı ayrı denetleyeceksin."

Başka oyunlarda da buna benzer görevler vardı. Bir bina yapmak ya da bir şehir kurmak için etraftan malzemeleri topluyordum. İşgücünü de düşünmek gerekiyordu tabii. Ama böyle bir oyunu gerçek bir yapı üzerinde ilk defa oynayacaktım. Demek eskiden adına bina eminliği deniyormuş. Ne zevkli iş, oyun gibi!

"Deniz, bu aşamada işini ne kadar düzgün ve hızlı yaparsan o kadar başarılı olacaksın. Eğer acele edersen, malzemede eksiklik olur ve yaptığın yapı yıkılırsa... Veya işçileri zorlar ve onlardan birinin bile yaralanmasına sebep olursan bu aşamanın başına dönmek zorunda kalırsın. O yüzden çok titiz olmalı, özenli çalışmalısın; ama zamanı da boşa harcamadan... Yerime iki kalfamı bırakıyorum, yapıyı asıl onlar inşa edecek, ama inşaatın genel sorumlusu sensin. Köprü tamamlandığında tekrar geleceğim. Bu aşamayı geçmek için bir bulmacan daha olacak çünkü. Hazırsan beşinci aşamadaki görevin başlıyor."

Göreve ve Gizem'i geçmeye hazırdım tabii! Oyun yeniden başlarken az önceki sahne değişti ve yeni bir gün başladı. Sultan Süleyman ve ordusu kayıklarla karşıya geçtiler. Zigetvar'a doğru uzun bir yolculuğa çıktılar. Acaba padişah bu zorlu seferden sağ salim dönebilecek miydi? Daha önemlisi ben dönüşlerine kadar köprüyü yetiştirebilecek miydim? Sinan da ortadan kayboldu ve önümde köprünün planı, karşımda inşaat alanı, malzemeler ve işçilerle baş başa kaldım.

Sağ üst köşede süre akmaya başladı. Özel tuşlar menüsüne hızlıca göz attım. Üç tip işçi vardı: Marangoz, taşçı, demirci. Malzemelerse ahşap, taş, tuğla, mermer, demir ve kurşundu. Bunları taşımak içinse atlar, develer ve gemiler vardı. Her birini kendi özel tuşuyla seçip miktarını girebiliyordum. Bir de deftere işlemek için günlük hesaplar çıkarmam gerekiyordu. O günün malzeme harcamasının üzerine işçilere verdiğim gündelikler ekleniyordu.

Hemen işe koyuldum. Sinan'ın söyledikleri tek tek aklımdaydı ve çizdiği plandaki aşamalar için hamlelere başladım. Önce 40 marangoz görevlendirdim, kalyon büyüklüğünde sandıkları çakmaları için... Sonra az olduğunu düşünüp bir 20 kişi daha ekledim. 40 taşçıya da taşları yontma işini verdim, çünkü taşlar birazdan gerekecekti. Eğer inşaatın sonraki aşamalarında neyin lazım olacağını önceden hesaplarsam zaman kazanabilirdim.

Her işin özel bir tuşu vardı ama bir kere nasıl yapılacağını öğrenince çok çabuk ilerliyordum. Temellerin geleceği yere kalyon büyüklüğünde dev sandıkları yerleştirdikten sonra sıra suyu çıkarma işine gelmişti. Şimdi bütün işçileri bu işe yönlendirmek daha mantıklıydı. Ben de öyle yaptım. Sadece 20 marangozu kazıkları hazırlamak için ayırdım. Su boşaltıldıktan sonra kazıklar çakıldı ve taşları temellerin üzerine dizmeye geldi sıra...

Sinan'ın planına göre toplam 28 gözlü –yani kemerli– dört ayrı köprü yapılacaktı. Yedi göz kemerden oluşan ilk köprünün temelleriydi bu daha... Ama burada edindiğim deneyimle diğerlerini çok daha çabuk bitirebilirdim. Köprünün ayaklarının sağlam olması için malzemeden hiç kaçmıyordum. İşçilerin çalışma sürelerini de çok iyi ayarlamıştım. Onları çok yormuyordum, bir grup dinlenirken diğer grup çalışıyordu, maaşlarını da hakkıyla veriyordum. Bir hata yapıp bu aşamanın başına dönmeye hiç niyetim yoktu.

Bazen eldeki malzemeler bitiyordu ve onları tekrar

sağlamam gerekiyordu. Bakırköy'den taş getirtiyordum. Yakındaki ormanlardan ağaç sağlıyordum. Mermer, Marmara Adası'ndan gelecekti. Ustaların hangi taşı nereye, nasıl yerleştirdiğini Sinan'ın kalfaları denetliyordu. Ben arka plandaki işlerin sorumlusuydum. Kemerleri tutacak ahşap iskeleleri onlar yaptırıyordu, bense iskeleler için gereken ahşabı ve üzerine gelecek kemer taşlarını sağlıyordum. İşi örgütleyen bendim aslında, ama gözüm biraz kalfaların işinde kalmıştı...

Bu şekilde ilerleyen oyunu kim bilir kaç saat oynadıktan sonra sona yaklaştım. İlk üç köprü tamamlanmış, dokuz gözlü dördüncü ve son köprünün kemerleri bitmiş, mermer **kitabe**nin yerleştirilmesine gelmişti sıra. Üzerinde Arap harfleri olduğu için ne yazdığını bilmediğim kitabenin konulacağı yere taşınması son işimdi. Gölün kenarında, köprünün başında, taşıma ekibimizin en güçlü devesine mermer kitabeleri yüklettim.

Yükleme işlemi bittikten sonra oyun bir anda yakın plana geçti. Şimdi deveyi ipinden tutmuş, yön tuşlarına basarak köprünün üzerinde ilerletiyordum. Devenin hörgücüne benzeyen dört hörgücü vardı bu köprünün. Çıktım, indim. Tekrar çıktım, tekrar indim. Sonra tekrar çıktım ve tekrar indim. Son kez çıktığımda, kitabelerin konulacağı dinlenme yerinde Sinan yeniden karşıma çıkıverdi!

15
Köprüdeki İmza

Oyundaki sürem durdu. Şimdi sadece izliyordum. Sinan, işçilerin devenin sırtından indirdiği mermer kitabeleri yerlerine taktırdı. Dinlenme yerinin tam ortasına koyduğu büyük kitabenin sağına ve soluna iki küçük kitabeyi yerleştirdi. Sonra yanıma geçti ve anlatmaya başladı.

"Bu aşamayı geçmek için son hamleni yapmaya geldi sıra... Ama dikkatli ol, yanlış adım atarsan beşinci aşamanın en başına dönmen gerekecek. Yani tek bir şansın var. Hazır mısın?"

Çok heyecanlanmıştım. Bu aşamanın başına dönmek felaket olurdu, çünkü Gizem aradaki farkı iyice açabilirdi. Asla zaman kaybedemezdim. Farkında olmadan yutkundum, "Evet" dedim.

"Başka hiçbir yapıma atmadığım imzamı işte buraya sakladım: Büyükçekmece Köprüsü'ne. Kitabenin iki yanındaki küçük levhalardan hangisi imzam? Bulabilecek misin bakalım?"

Sinan'ın bu sorusu karşısında kalakalmıştım. Çünkü kitabe de onun sağında ve solunda yer alan küçük levhalar da Arap harfleriyle yazılmıştı! Ben bunları nasıl okuyabilirdim ki?

Sonra Sinan şöyle ekledi: "Sana bir ipucu vermemi ister misin? Ama sonra seçimini yapmalısın. Haydi bakalım."

Sinan birdenbire kayboldu ve ekranda bir ipucu yazısı belirdi:

"Sinan, ömrünün sonlarına doğru, şair dostu Sâi Mustafa Çelebi'ye hayat hikâyesini anlatıp yazdırmaya karar verir. Sinan ilk önce askerlik yıllarını ve yapılarının hikâyesini anlatır. En sonda da yaptığı binaların listesini verir. Mimar Sinan söyler, Sâi Mustafa da güzel yazısıyla *Yapılar Kitabı*'nı yazar."

Sinan'ın otobiyografisini ablamın anlattıklarından hatırlıyordum; ama kitabın ve yazarının adını ilk kez duyuyordum. Bu yazının ardından ekranda sisler içinde iki adam belirdi. Biri Sinan'dı, bir minderin üstüne oturmuş sakalını sıvazlıyordu. Yanındaki adam

da Sâi Mustafa Çelebi olmalıydı. Mürekkebe daldırdığı kalemi elinde, önündeki sayfanın son satırını yazıp yaprağı çevirdi.

"Altıncı yaprağın ön yüzü de doldu Mimar Ağa!"

"Ne güzel tesadüf! O halde adım yeni sayfanın başına denk gelecek. En güzel yazınla yaz o zaman Sâi: *Kulun, Mimar Yusuf bin Abdullah.*"

"Hiç merak etme, sayfanın en başına güzelce yazıyorum adını: *Kulun, Mimar Yusuf bin Abdullah...*"

Sonra bu görüntü kayboldu, ekran kardı ve oyunda kaldığım yere geri döndüm. Köprünün kitabesinin başında, "Sağdaki mi yoksa soldaki mi Sinan'ın imzası?" diye kara kara düşünürken buldum kendimi. Bu nasıl bir ipucuydu böyle? Peki, Sinan niye adını "Yusuf bin Abdullah" diye söylemişti?

Sonra düşünmeye başladım. Sinan'ın imzasının hangisi olduğunu bulmak için bu ipucunu nasıl kullanacaktım? Bir anda kafamda bir ampul yandı! Sinan'ın Sâi'ye yazdırdığı kitaptaki adı, imzasında da olmalıydı! Eğer Büyükçekmece Köprüsü'ndeki Arapça yazılı kitabeleri çözebilirsem... Ve bunlardan birinde Yusuf bin Abdullah yazısını bulursam... Bu işi çözdüm demekti!

Oyun ekranında kitabelerin tam karşısına geçtim. Sonra cep telefonumu çıkarıp sağdaki ve soldaki kitabelerin fotoğraflarını çektim. Bunlardan birinde Sinan'ın imzası olmalıydı. Burada yazanları okuyabilecek birine ihtiyacım vardı sadece... Yüzümde büyük bir gülümsemeyle oyunu kaydettim. "Tamam, oldu bu iş!" dedim.

16
Kitabedeki Şifre

Tam bilgisayar başından kalkıp ablamın yanına gidecekken onu odamın kapısında görünce, "Çok mu bağırdım?" diye sordum.

"Eh, biraz!" deyip güldü.

Sonra ablamın yanına koşup, "Abla, Süleymaniye'ye gidelim mi?" dedim.

Ablam kahkahayla, "Süleymaniye'ye mi? E, daha dün gitmedik mi oraya? Bari başka bir yere gitseydik!" deyince şöyle cevap verdim:

"Dün gittik de... Bu sefer kütüphanesine gitmemiz lazım. Hani orada el yazması kitapların saklandığını söylemiştin ya... Arap harfleriyle yazılmış ve çözmem gereken iki yazı var elimde. Belki orada bu yazıları okuyan birinden yardım alabiliriz diye düşündüm."

"Vaaay! Anlaşılan oyun iyice karmaşık bir hal almış..."

"Evet abla, beşinci aşamanın bitmesine son bir hamle kaldı! Ama hata yapmak istemiyorum. Çünkü iş ciddiye bindi."

"Nasıl yani?"

"Beşinci aşamaya geçene kadar en yüksek skor benimkiydi. Ama bu aşamada önüme biri geçti."

"Hımmm... Demek Mimar Sinan başkalarına da mesaj göndermiş. Eh, bu oyunu oynamak herkesin hakkı sonuçta..."

"Öyle tabii, ama birinciliğe çok yakınım. Oyunu önce ben bitirmek istiyorum."

"İkinci bitirsen, üçüncü bitirsen ya da hiç bitirmesen ne olur ki? Neden bu kadar hırs yapıyorsun?"

"Ne yapabilirim, elimde değil... En iyi ben olmak istiyorum."

"Sen zaten iyisin, ama en iyi olmayı kafaya takınca asıl eğlenceyi kaçırıyorsun. Bir oyun bile sınava dönüşüyor."

"Öyle mi oluyor? Hiç farkında değilim."

"Oyunda sonuncu da olsan, sınıfta da kalsan biz seni seviyoruz, merak etme..."

Yanaklarımın kızardığını hissettim. Ablama sarıldım ve en sevimli sesimle, "Peki, benimle kütüphaneye gelir misin?" dedim.

Ablam gülümseyerek yanıt verdi: "Tamam, olur. Ama sen yine de çok hırs yapma."

Hemen hazırlanıp çıktık. Doğru Süleymaniye'ye gittik. Ben yine hayran hayran etrafa bakınırken kütüphanenin sokağına geldik. Tam biz sokağa bir ucundan girmişken ilginç bir şey oldu. Bizim sınıftaki arkadaşlardan biri kütüphanenin sokağından çıkmış, köşeyi dönmek üzereydi!

"Aaa, Ezgi!" diye kalakaldım, ama arkasından seslenemedim bile. Çoktan köşeyi dönüp gözden kaybolmuştu.

"Ezgi kim?" diye sordu ablam.

"Okuldan bir arkadaşım, ama pek de yakın sayılmayız. Onun ne işi var ki burada?"

"Belki o da Süleymaniye'yi gezmeye gelmiştir."

"Ezgi mi? Hıh, hiç sanmam. Matematik problemlerini sınıfta en son o çözer..."

"Ne var ki bunda? Matematiği iyi olmayanlar İstanbul'un tadını çıkaramaz mı?"

"Yooo, ne bileyim, şaşırdım işte onu burada görünce... Dedim ya, Ezgi'yi çok tanımıyorum zaten."

"Demek senin şimdiye kadar fark etmediğin ortak bir yönünüz varmış."

Tam bu sırada kütüphanenin kapısına geldik. Süleymaniye Külliyesi'ndeki medreselerden biri kütüphaneye çevrilmişti. Çok değerli el yazması kitaplar burada saklanıyordu. Ablamın konuştuğu girişteki görevli bize yardımcı olabilecek birini işaret etti. Salonun arka sıralarında oturan yaşlı bir adam, önündeki kitabın içine gömülmüş gibiydi. Yanına vardığımızda başını kaldırıp uzun ve beyaz sakallarının arasından bana gülümseyince, yine Sinan'ı karşımda görmüş gibi oldum! Heyecanla sordum:

"Merhaba. Rica etsem şu resimdeki iki yazıyı okuyabilir misiniz?"

Yaşlı bir bilgeye benzeyen adam uzattığım telefonumu iyice gözlerine yaklaştırıp şifreli bir yazıyı çözer gibi bir şeyler mırıldandı. Sonra gözlerini bana dikip, "Bugün benden bu yazıyı okumamı isteyen ikinci çocuksun!" dedi.

"Nasıl yani? Bunu başkası da mı sordu?"

"Evet, hem de az önce..."

"Kim peki?"

"Bilmem. Tanımıyorum. Okulda öğretmeniniz bir ödev mi verdi yoksa?"

"Yooo, ödev değil bu, bir oyun..." dedikten sonra ablama dönüp fısıldadım: "Yoksa, oyundaki Gizem o mu? Benden bir adım önde işte... Kahretsin!"

Ablam, "Sakin ol Deniz..." diyerek beni yatıştırmaya çalıştı.

O sırada yaşlı adam, "Oyun mu? Allah Allah..." diyerek telefonumu tekrar gözlerine yaklaştırdı ve okumaya başladı.

İlk okuduklarından hiçbir şey anlamadım. Ama sonraki okuduklarını duyunca hemen gözlerim açıldı! "Yusuf bin Abdullah mı dediniz?"

"Evet, burada öyle yazıyor, Yusuf bin Abdullah. Abdullah'ın oğlu Yusuf anlamına geliyor."

"O zaman bu Mimar Sinan'ın imzası!" deyiverdim.

"Evet, Sinan'ın diğer adı Yusuf'tur zaten. Devşirme olduğu için babasının gerçek adı yerine de Abdullah'ı kullanıyormuş" diye açıkladı.

"Size ne kadar teşekkür etsem az... Çok sağ olun!" dedim.

"Bir şey değil" diyerek bana yine Sinan gibi gülümseyerek baktı.

Kütüphaneden çıkarken ablama dönüp, "Bu aşama da tamam! Haydi, hemen eve dönelim!" dedim. Hem oyunda bir sonraki aşamayı görmek hem de Gizem'e yetişmek için sabırsızlanıyordum. Ama beni bekleyen başka bir sürprizden hiç haberim yoktu.

17
"Gizem"li Bir Davet

Eve girer girmez hemen odama koştum ve oyunda kaldığım yere geri döndüm. Karşımda seçim yapmam gereken iki kitabe vardı. Sağdakinin yanına yaklaştım, dinlenme yerinin üzerine çıktım ve Sinan'ın imzasına dokundum. Ekran, imzadan yayılan ışıkla bembeyaz oldu. Bu aşamayı da tamamlamıştım işte! Şimdi karşımda köprünün üç boyutlu muhteşem bir görüntüsü ve şu yazı vardı:

"Mimar Sinan, 1565'te başladığı köprünün yapımını 1567'de bitirdi. Sultan Süleyman, adını alacak bu köprüyü göremedi. Çünkü Zigetvar Kalesi'nde kuşatma devam ederken, 1566'da öldü. Köprü, oğlu II. Selim'in zamanında açıldı."

Ardından ekranda şöyle yazdı:

"Tebrikler Deniz, beşinci aşama da tamamlandı. Bu bölümü 3 saat 2 dakikada bitirdin. Toplam süren: 7 saat 20 dakika. Oyundaki en iyi süre: Gizem. 7 saat 15 dakika... Şimdi altıncı aşamaya geçiyoruz!"

"Gizem"le aradaki fark 5 dakikaya inse de onu geçememiş olmak sinir bozucuydu. Oyunun sonuna bu kadar yaklaşmışken hem de... Altıncı bölüme başlamak için hemen giriş tuşuna bastım. Ama oyun başlamadan önce ekranda acayip bir yazı belirdi:

"Gizem adlı oyuncu, bu aşamada seninle birlikte oynamak istiyor. Gizem'le işbirliği yapmak istiyorsan 'Evet'i, tek başına devam etmek istiyorsan 'Hayır'ı işaretle. Daha fazla bilgi için '?' tuşuna bas."

Bu da neydi şimdi? Oyunda en iyi süreyi yapan kişi benimle birlikte mi oynamak istiyordu? Bu benimle boy ölçüşmek anlamına mı geliyordu? Yoksa bazı oyunlardaki gibi ortaklaşa mı çalışacaktık? Bu kişinin kim olduğunu şimdi daha fazla merak ediyordum. Bunu öğrenmenin bir yolu var mıydı acaba? "?" tuşuna basıp bu işbirliğinin ne olduğunu daha iyi anlamak istedim.

"'O' tuşuna basarak oyundaki diğer oyuncular listesini açabilir, bu listeden istediğin kişiye birlikte oynama daveti gönderebilirsin. Daha iyi bir süre yapmak için güçlerinizi birleştirebilirsiniz. Son aşamalarda çözmen gereken bulmacalar öncekilerden daha zor. İşbirliği fena olmaz."

Ama ben bu teklife hâlâ kuşkuyla bakıyordum. Kıskançlık mıydı bu yaptığım? Kendini beğenmişlik mi? Yoksa aşırı hırs mı? Her neyse, oyunu tek başıma bitirmek istiyordum! Bunun için kaldığım yere geri dönüp Gizem'in sorusuna "Hayır" yanıtını verdim. Sonra, yine o parlak beyaz ekran ortaya çıktı. Arkasından da bambaşka bir İstanbul manzarası...

Şehrin yine Sinan zamanındaki bir görüntüsüydü, ama İstanbul'a Marmara Denizi'nden bakıyordum. Limana doğru yanaşan bir gemideydim. Ekranda "Kadırga Limanı, 1572" yazısı belirdikten az sonra

Sinan'ın sesi duyuldu. Limana inen bir yamaca yeni yapılmış, taşları pırıl pırıl parlayan bir caminin minaresinden bana sesleniyordu:

"İlk önce aşağıdaki görkemli girişe ulaşmalısın. Sonra ortadaki kapıya yöneleceksin. Kapıya vardığında karşında bir dehliz yükselecek. O dehlize gir, merdivenleri çık ve avluya var. Karşında beni bulacaksın."

Bu sözleri iyi aklımda tutmalıydım. Gemi limana demirledi ve ok gibi fırlayarak rıhtıma indim. Artık kontrol bendeydi, sağ üst köşede zaman akmaya başlamıştı bile. Bu sefer Sinan'ın sesinin geldiği yöne doğru yürüyüp onu bulacaktım, anlaşılan asıl macera bundan sonra başlıyordu. Mimar Sinan'ı tanıyordum artık...

Osmanlı devrindeki cumbalı ahşap evlerin arasından, arnavutkaldırımı dar sokaklardan geçtim. Sağda solda karşıma çıkan insanlar, kıyafetleriyle, konuşmalarıyla, her şeyleriyle o çağda yaşayanlardı. Sanki bir zaman makinesine binmiştim ve geçmişe ışınlanmıştım yine. Sokakta oynayan çocukların oyunları bile bizimkilere benzemiyordu. Ne tabletleri vardı ellerinde ne de topları...

Yön tuşlarını kullanarak insanların arasından sıyrılıp geçtim. Sinan'ın beni çağırdığı yere varmak için sokakları dönüp duruyordum. Bazen çıkmaz sokaklara giriyordum, bazen de eğri büğrü yollar beni hep aynı yere çıkarıyordu. Ama en sonunda girişi saraya benzeyen görkemli bir yapı gördüm. Sinan'ın bahsettiği tam ortadaki kapıya yöneldim. Büyük bir kemerin

altından geçip kapının eşiğine vardığımda inanılmaz bir manzarayla karşılaştım. Karşımda basamaklarla yükselen bir dehliz vardı ve dehlizin sonundaki ışık gözlerimi alıyordu.

Basamakları tek tek çıkmaya başladım. Ben çıktıkça görüş açım değişiyordu. Az önce gördüğüm parlak ışığın yerini önce mavi gökyüzü, sonra caminin kubbesi, en sonunda da şadırvan aldı. En son basamağı çıkıp avluya adımımı attığımda şadırvanın hemen yanında, tam karşımda Sinan duruyordu. Sürem durdu ve Sinan bana bakıp gülümsedi.

"Hoş geldin Deniz. Yine çok hızlısın, buraya sadece 17 dakikada geldin. Burası, II. Selim'in kızı İsmihan Sultan'la onun kocası Sokollu Mehmed Paşa'nın külliyesi. O nedenle bu külliye hem çok sağlam hem de çok güzel olsun dedim. Kadırga Limanı'na gelenler burayı tam karşılarında görsünler istedim. Caminin içini de hem çinilerle hem de **Kâbe**'den gelen dört küçük siyah taşla süsledim.

Oyunun bu aşamasında seni yine zor bir görev bekliyor. Şimdi caminin içine girmeli ve özel noktalara yerleştirdiğim Kâbe'den gelen bu dört küçük siyah taşı bulmalısın. Ama bunu her zamanki gibi çok çabuk yapmalısın. Bu dört taşı bulduktan sonra tekrar avluya dönmelisin. Seni burada bekliyor olacağım. Çünkü son aşamadaki yapıya, bu şadırvanın yanından birlikte gideceğiz. Haydi, hazırsan başla bakalım."

18
Küçük Siyah Taşlar

Sağ üst köşede sürem yeniden akmaya başladı. K tuşuna basarak kapıyı açtım ve avludan caminin içine girdim. Kubbeye kadar çinilerle kaplı, içinde zarif sütunların, güzel yazıların, her yeri süsleyen renkli bezemelerin olduğu bir camiydi burası. Bütün bunların arasına saklanmış dört küçük siyah taşı bulmak kolay olmayacaktı.

Yapının içinde bir o tarafa bir bu tarafa gidip gelmeye başladım. Bu taşlar nerede olabilirdi? Yerlere, duvarlara, kubbelere her yere baktım. Üst kattaki galerilere ve **müezzin mahfili**ne bile... Göremiyordum. "+" tuşuna basıp boyumu uzatırsam belki daha rahat bulurum diye düşündüm. Büyüdüm, büyüdüm, büyüdüm; başım neredeyse kubbeye değecekti. Kubbenin tam ortasına, kemerlerin **kilit taşı**na, **sütun başlıkları**nın üstüne baktım... Ama hiçbir yerde küçük siyah bir taş yoktu. "-" tuşuyla yeniden küçüldüm.

Yaklaşık bir saattir bilgisayar başındaydım ama henüz taşlardan birini bile bulamamıştım. İçimden bir ses "Gizem'in birlikte oynama teklifini geri çevirmemen gerekirdi!" diyordu. Eğer taşlardan ikisini ben ikisini de o bulursa bu aşamayı daha kısa sürede geç-

mek mümkün olabilirdi. Ama içimdeki başka bir ses de, "Tek başına kazanmalısın!" diyerek öbürünü susturuyordu.

Oynamaya devam ettim. Mimar Sinan acaba "özel noktalar" sözüyle nereyi kastetmiş olabilirdi? Camiye girer girmez tam karşıda **mihrap** vardı. Burası camideki en gösterişli yerlerden biriydi. Aradığım özel köşelerden biri neden burası olmasındı? Mihraba yaklaştım ve her ayrıntısına daha yakından bakmaya başladım. Ve en sonunda... Kâbe'den gelen küçük siyah taşlardan birini, mihrabın tam üstünde, mermerin içine gömülmüş altın renkli küçük bir çerçevenin ortasında gördüm! Bu kadar küçük olduklarını düşünmemiştim doğrusu!

Boyum oraya yetişecek gibi değildi. "+" tuşuna birkaç kez basarak büyüdüm, işaretparmağımın ucuyla siyah taşa dokundum ve... birden caminin içinde bir şimşek çaktı. Her yer gündüz gibi aydınlandı ve ardından korkunç bir gök gürültüsü duyuldu. Bir an ürperip gözlerimi kapattım. Gözlerimi yeniden açtığımda Sinan'ın sesi duyuldu:

"Aferin Deniz, ilk taşı buldun. Ama diğerlerini bulmak için acele etmelisin. Çünkü hava bozuyor ve buradan gidişimiz zor olabilir!"

Dışarıda yağmur bulutları gökyüzünü kaplamaya başlamıştı. Caminin içinin artık daha karanlık olduğunu fark ettim. Geri kalan taşları bulmak zor olacaktı. Ama şimdi doğru iz üzerindeydim. Sinan'ın özel noktalarla neyi kastettiğini anlamıştım. Mihraptan sonra minbere yöneldim. Önce minberin yan tarafındaki muhteşem süslemelere ve üstündeki çini kaplı külaha takıldı gözüm. Aradığım taşlar görünürde yoktu. Sonra minberin girişine doğru yöneldim, önümde perdeyle örtülü bir kapı ve onun gerisinde basamaklar vardı. K tuşuyla perdeyi aralamak, B tuşuyla basamakları çıkmak mümkündü. Ama gerek kalmadı. Çünkü diğer taş, minberin giriş kapısının üzerindeydi!

Yine "+" tuşuna birkaç kez basarak büyüdüm ve elimi siyah taşa doğru uzattım. Bu kez yeni bir şimşeğe ve ardından gelecek gök gürültüsüne hazırdım. Şimşek çaktı, gök gürledi, sonra Sinan'ın "ikinci taşı da buldun" sesi duyuldu. Fakat ardından içerisi iyiden

iyiye karardı. Çünkü dışarıda şiddetli bir yağmur başlamıştı. Bu loş ortamda siyah bir taşı nasıl arayacaktım? Sonraki yarım saat boyunca hiçbir şey bulamadım. Zamanımı boşa harcıyordum.

En iyisi oyunu kaydedip düşünmekti. Daha da iyisi yine yapıya gidip kalan iki taşı yerinde aramaktı. Çünkü ben taşları buldukça içerisi kararıyor ve sonrakileri bulmak daha da güç oluyordu. Ama pazar gecesi saat 10'da camiyi çoktan kapatmış olmalılardı. "Ne? Saat 10 mu olmuş?" diye kalakaldım. Yarın sabah okul vardı. Annem şimdi tekrar gelip hâlâ bilgisayar başında olduğumu görünce her zamanki uyarılarına başlardı kesin! Tam haritadan Kadırga'daki caminin yerine baktığım sırada odamın kapısı aralandı. Gelen neyse ki annem değil, ablamdı.

"Deniz, hayrola? Keyifsiz görünüyorsun... Bir şey mi oldu?"

"Hayır abla, bir şey olmadı. Sadece Gizem'i hâlâ geçemedim. Bir de altıncı aşamada biraz zorlanıyorum. Sinan'ın Kadırga Limanı'ndaki camiye gizlediği küçük siyah taşları arıyorum da..."

"Şimdi yatsan ve yarın okuldan sonra gidip yerinde arasan ya. Oraya gitmek zor değil, sana tarif edebilirim, okuluna çok yakın."

"İnternetten yerine baktım bile... Ben de okuldan sonra gitmeyi düşünüyordum."

"Bak sen... Demek planını yapmış bile bizim çokbilmiş. Annemler kaygılanmakta haksız değiller o zaman."

"Aman abla..."

"Deniz, lütfen kendini bu kadar kaptırma. Alt tarafı bir oyun..."

"Tamam, tamam, sen merak etme abla."

"Peki, o zaman. Sana iyi geceler... Yarın derse yetişmek için erkenden çıkmam gerekiyor."

"Sana da iyi geceler ablacığım."

Ablamla birbirimizi öptükten sonra yatağa girdim. Aklımda hem diğer iki siyah taş vardı hem de son aşamadaki yapı. Evdekilerin uyuduğundan emin olunca sessizce kalkıp yarım saat daha oynadım, ama boşuna! Hiçbir şey bulamadım. Tekrar yatağa girdiğimde bu kez de kaygılar sardı. Yarınki derslere hiç hazırlanamamıştım ve beni zor bir pazartesi bekliyordu. Ama yarının bu kadar sıra dışı olacağını nereden bilebilirdim ki...

19
Ezgi'nin Kitabı

Sabahki matematik ve fen derslerinde uyumamak için kendimi zor tutmuştum. Şimdi son saatteki tarih dersine sıra gelmişti. Teneffüsten sonra sınıfa girerken Ezgi'nin bir kitabın sayfalarını karıştırdığını gördüm. Göz ucuyla ne okuduğuna bakınca şaşkınlıktan gözlerim yuvalarından fırlayacak gibi oldu. Mimar Sinan'ın yapılarını anlatan resimli bir kitaptı bu! O an aklıma Ezgi'yi dün Süleymaniye'de gördüğüm geldi. Gözlerimi ona dikip, "Bu kitap da nereden çıktı? Bir de dün Süleymaniye'de ne yapıyordun?" dedim.

Ezgi birden afalladı. Sesim biraz yüksek çıkmıştı galiba. Bana şöyle bir baktı, "Ne oluyor Deniz? Bir sorun mu var?" dedi. Kıpkırmızı olmuştum. Daha "merhaba" bile demeden, sınıf arkadaşımı sorguya çeker gibi konuştuğumu fark ettim. Ne demek isteğimi açıklamak için ağzımı açmıştım ki tarih öğretmenimiz Nihal Hanım kapıda göründü. Hemen yerime geçtim.

Hızlı bir yoklamadan sonra Nihal Hanım her zamanki sözleriyle derse başladı: "Kaldığımız yerden devam edelim çocuklar. Peki, nerede kalmıştık?" Sınıftaki herkesin yüzünde aynı gülümseme belirdi. Mert

parmak kaldırıp, "Kanuni Sultan Süleyman dönemini anlatıyordunuz öğretmenim" dedi. Arkalardan İnci fısıldadı: "Nasıl kaynatacağız bu dersi? Bir soru sorsanıza haydi."

Ezgi hemen, "Bir soru sorabilir miyim öğretmenim?" dedi ve devam etti: "Kanuni döneminde yaşayan ünlü bir mimar var, Mimar Sinan... Elimdeki kitapta tam 477 yapısı olduğu yazıyor. Benim anlayamadığım şey şu: Bir mimar bu kadar çok yapıyı nasıl yapabilir? Üstelik içlerinde devasa camiler de var. Bazıları Avrupa'da bazıları ta Arap ülkelerinde... Bütün bunları elli yıla nasıl sığdırmış? Her yere nasıl yetişmiş?"

Şimdiye kadar derslerde sesi pek çıkmayan Ezgi'nin bugün böyle bir soru sorması beni hem şaşırttı, hem kıskandırdı hem de sinir etti! Nihal Hanım sınıfa dönerek konuşmaya başladı:

"Çok güzel bir soru bu Ezgi, hemen açıklayayım. Aslında Mimar Sinan sadece bir mimar değil, aynı zamanda çok iyi bir öğretmen, çok iyi bir yönetici, çok iyi bir organizatör ve de çok şanslı biriymiş.

İyi bir öğretmenmiş, çünkü yanında birçok çırak ve kalfa yetiştirmiş. Hem onlara mimarlığın inceliklerini öğretmiş hem de çizdiği planları uygulamaları için onları uzaktaki inşaatlara yollamış. Bir çeşit başöğretmen yani... Onun eğitiminden geçenler, çok güzel yapılar inşa etmeyi sürdürmüşler. Mesela, Sultan Ahmed Camii'ni, hatta Hindistan'daki Tac Mahal'i bile onun öğrencileri yapmış.

İyi bir yöneticiymiş, çünkü 'Hassa Mimarları Ocağı' denilen bir kurumun başındaymış. İmparatorluktaki bütün yapı işlerini başkent İstanbul'dan yöneten bir kurummuş bu. Sadece yeni yapıların inşaatı değil, bütün onarımlar, kanalizasyon döşenmesi, şehre su sağlanması, yol ve kaldırım yapılması ve daha pek çok şey...

İyi bir organizatörmüş, çünkü aynı anda birden çok yapının inşaatını yürütüyormuş. Emrinde çalışan kişileri o yönlendiriyormuş. İşlerin aksamadan yetişmesi onun sorumluluğundaymış. Mimar Sinan'ı bir orkestra şefi gibi düşünün: Her çalgının doğru zamanda doğru notayı çalması ve sonunda ortaya mükemmel bir eser çıkması ona bağlıymış.

Şanslı biriymiş, çünkü Osmanlı İmparatorluğu'nun en güçlü döneminde başmimar olmuş ve çok uzun yaşamış. Sadece Kanuni zamanında değil, oğlu II. Selim ve onun oğlu III. Murad dönemlerinde toplam elli yıl başmimarlık yapmış. Padişahların seferlerde kazandıkları ganimeti, Mimar Sinan imparatorluğun dört köşesinde yapılara çevirmiş."

Tarih öğretmenimizin Ezgi'nin sorusuna verdiği uzun yanıt sonunda bitmişti! Aklımdan, "Ben bunları zaten biliyordum" diye geçirirken Ezgi bir kez daha söz aldı: "Öğretmenim, günümüzde yaşayan bir mimar bile bu kadar yapıyı zor yapar. Üstelik çizim programları, vinçler, iş makineleri olduğu halde... Sinan'ın zamanında bunlar olsaymış kim bilir neler yaparmış..."

Ezgi'nin bu son sözlerini duyunca başımı çevirip

gözlerine baktım. Mimar Sinan'a hayranlığını gizleyemiyordu. Bu benim de hissettiğim bir duyguydu. Sanırım onu boş yere kıskanmıştım. Aynı şeyleri merak ediyorduk işte. Galiba kaba davranıp onu kırmıştım. Ama dün Süleymaniye'de karşıma çıkması, bugün elinde bir Mimar Sinan kitabıyla sınıfa gelmesi, sonra da öğretmene Sinan'la ilgili sorular sorması... Bunlar bir tesadüf müydü?

Ezgi'nin sorusunu cevapladıktan sonra öğretmenimiz Nihal Hanım, yine bir ders kitabı gibi konuşmaya başladı. Kanuni'nin çıktığı seferlerden, fethettiği yerlerden, sadrazamı Sokollu Mehmed Paşa'dan bahsetti. Ben bunları oyunda öğrenmiştim zaten. Üstelik neler yaptırdıklarını da biliyordum. Bize derslerde anlatılmayan yapılar benim daha çok ilgimi çekiyordu üstelik.

O derse bir türlü yoğunlaşamadım. Aklımdan bunlar ve oyundaki sahneler geçiyordu. Derken zil çaldı. Hemen Ezgi'nin yanına gittim. Ama o defterini, kitabını çantasına koymaya başlamıştı bile.

"Ezgi, biraz konuşabilir miyiz?" dedim.

Ezgi toplanmaya devam ederek, "Gitmem lazım Deniz, babam beni almaya gelecek" dedi.

Sesinden bana bozulduğunu anladım. "Ezgi, özür dilerim, seni kırdım galiba" dedim.

Ezgi'nin birazcık da olsa gülümsediğini gördüm. Ama çantasını sırtına takmış çıkarken, "Önemli değil Deniz, sonra konuşuruz!" demekle yetindi.

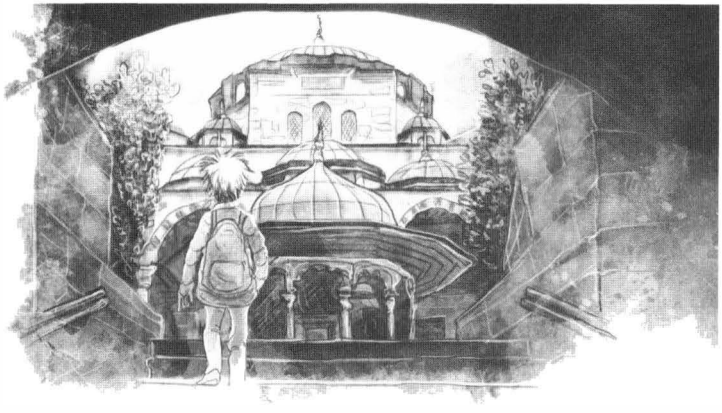
Kafam çok karışmıştı. Bir taraftan kendimi Ezgi'ye karşı utanmış hissediyordum, bir taraftan da içime

bir kuşku düşmüştü. Ama fazla şüpheci olmaya gerek yoktu. Mimar Sinan'ı neden bir tek ben merak edeyim ki? Bir tek bu oyunu oynayanlar mı Süleymaniye'ye gider ve Mimar Sinan kitabı alır? İçim biraz rahatlasa da yarına kadar sabretmem gerekiyordu. Hem Ezgi'nin gönlünü almak hem de onun Mimar Sinan merakının sebebini öğrenmek için...

Yarın, bir yıl sonrası kadar uzak geliyordu, ama beni oyalayacak çok iyi bir şey vardı: Mimar Sinan Macerası! Ezgi'nin ardından ben de çantamı toplayıp çıktım. Hayır, bu sefer eve gidip bilgisayar başına geçmeyecektim. Beni Kadırga'daki Sokollu Camii'ne götürecek tramvayı beklemeye başladım. Oyuna kaldığım yerden, hem de gerçek mekânında devam edecektim. Kâbe'den gelen dört küçük siyah taşı görmek, onlara oyundaki gibi uzanıp dokunmak istiyordum.

Tramvayda boş bir koltuğa oturup telefonumdan haritayı açtım. Bir taraftan da sandviçimi yiyordum. Kendimi usta bir dedektif gibi hissettim. Kaybedecek bir dakikam bile yoktu! Oyundaki gibi gemiyle yaklaşmayacaktım Mimar Sinan'ın yapısına, ama yine de en kısa yoldan gitmeliydim. Haritada hedefimi buldum ve oraya en yakın tramvay durağını gözüme kestirdim. "Güzel," dedim içimden, "bu yolun sonunda sır perdesi aralanacak!"

Tramvaydan Çemberlitaş durağında inip haritadaki rotada hızlı hızlı yürüdüm. Dün akşam oyunda geçtiğim sokaklarla şimdikiler arasında ne çok fark vardı! Sanki bir tek tarihi yapılar aynı kalmış, şehrin

geri kalanı buharlaşmıştı. En sonunda hedefime ulaştım. Karşımda, külliyenin saraya benzeyen girişi vardı. Hemen ortadaki büyük kemerin altına yöneldim. Caminin avlusuna çıkan basamaklar buradaki kapıdan başlıyordu. Tıpkı oyundaki gibi oldu. Basamakları çıktıkça önce mavi gökyüzü, sonra caminin kubbesi, sonra da şadırvan görünmeye başladı.

O an kulaklarımda Sinan'ın sözleri çınladı: "Kapıya vardığında karşında bir dehliz yükselecek. O dehlize gir, merdivenleri çık ve avluya var. Karşında beni bulacaksın." Avluda Sinan'ı görecekmişim gibi hissettim. Çıktığım her basamakta heyecanım artıyordu. Son basamağı çıkıp avluya adımımı atar atmaz şadırvanın yanında gördüğüm yüz beni şoke etti!

"İnanmıyorum!" diye bağırdım.

Avludaki herkes dönmüş bana bakarken yavaş yavaş ona doğru yaklaştım. Kalbim yerinden çıkacak gibiydi!

20
Gizem = M + Ezgi

Karşımdaki Ezgi'ydi! İlk andaki şaşkınlığım geçince her şeyi anladım: Oyundaki Gizem, o idi. Benden bir adım öndeki Gizem... Bana oyunda işbirliği yapmayı öneren Gizem... Dün Süleymaniye'de gördüğüm, bugün burada karşıma çıkan Ezgi'yle aynı kişilerdi işte! Elinde sınıfta gördüğüm kitabı tutuyordu. Bana gülümseyerek baktı. "Senin burada ne işin var Deniz?" dedi.

"Asıl senin ne işin var? Ya da dur ben tahmin edeyim. Sen oyundaki Gizem'sin, değil mi? Ve buraya küçük siyah taşları bulmaya geldin!"

"Ne? Nasıl yani? Nereden biliyorsun? Yoksa... Yoksa oyundaki Deniz sen misin?"

"Evet, benim tabii. O yüzden dün seni Süleymaniye'de gördüğüm için bu kadar şaşırdım. Bir de bugün getirdiğin şu kitap..."

"Hımmm... Şimdi anlıyorum bana neden öyle davrandığını."

"Ama özür diledim ya... Kabul ediyorum, kaba davrandım, kusura bakma."

"Peki, dün oyunda gönderdiğim birlikte oynama teklifini niye geri çevirdin?"

"Şey... Aslında ben... Onun sen olduğunu bilmiyordum ki! Yoksa seninle birlikte oynamayı ben de isterim."

"Emin misin?"

Ezgi'nin bu sorusu karşısında kulaklarımın kızardığını hissettim. Aslında oyunu tek başıma ve birinci bitirmek istiyordum. Ama bu aşamayı hiç geçememek ya da ikinci olmak da vardı. Gözlerimin içine dikkatle bakan Ezgi'nin karşısında iyice utanıyordum üstelik. İçimdeki hırs küpünü bastırıp, "Evet, eminim. Birlikte devam etmeye var mısın?" dedim.

Ezgi gülümsedi. "Evet, varım. Zaten bu son aşamaları tek başına geçmek çok zor, işbirliği yapmak daha mantıklı..."

"Sen ne zamandır oynuyorsun bu oyunu?"

"Cumartesi sabahından beri... Neredeyse aralıksız!"

"Cuma akşamı Mimar Sinan'dan mesaj ve link de geldi mi?"

"Evet! Çok garip değil mi? Kim bu Mimar Sinan?"

"Oyunun sonunda öğrenecekmişiz! Öyle diyordu ya..."

"Evet, doğru... Bakalım ne çıkacak bu işin sonunda..."

Ayaküstü bunları konuştuktan sonra ikimiz de durup birbirimize baktık ve şöyle dedim: "Eee, devam etmeyecek miyiz oynamaya?"

"Edelim, evet. Az önce geldim ben de; öğle yemeğinden sonra babam bıraktı. İçeride biraz gezindim, ama oyunda bulduğum üç taştan fazlasını bulamadım."

"Üç taş mı?" Demek benden bir taş fazla bulmuştu! "Ben de iki tane buldum. O zaman hepsini bulmuş olabiliriz!"

"Ya ikimiz de aynı iki taşı bulmuşsak?" dedi Ezgi.

"En azından birer tanesi farklı olsa bari" dedim. "Sen hangilerini buldun?"

Ezgi, "Gel de göstereyim" dedi ve Sinan'ın bizi içeri davet ettiği kapıdan geçtik. Şimdi gözlerimiz caminin içini hayranlık ve merakla tarıyordu. Ezgi elimden tutup beni tam karşıya, mihrabın önüne götürdü. "Bak, siyah taşlardan biri burada!" diyerek mihrabın üstünü gösterdi. "Bunu ben de bulmuştum!" dedim. İkimizin de yüzü asıldı.

"Ya diğerleri?" diye sordum tekrar. Bu kez beni minberin yanına götürdü. Minberin girişinin üzerindeki siyah taşı gösterdi. "Ezgi, ben bunu da bulmuştum..." dedim üzülerek.

Ezgi, "O halde şunu bulamamışsın" diyerek minberin üzerindeki başka bir noktayı gösterdi. Gösterdiği yerde bir şey göremiyordum. Sonra minberin kapısından geçip basamakları çıktı ve parmağını üstü çiniyle kaplı külahın altına doğru uzattı. Evet, şimdi görüyordum! Nasıl da gizlenmişti oraya... Halbuki gözümün önündeymiş işte!

Sonra ikimiz de caminin içinde adım adım dolaşmaya başladık. Oyundaki gibi kapıları açıp basamakları çıktık, her yeri didik didik aradık. Ama aradığımız son taşı bir türlü bulamıyorduk. Belki bir saat geçmişti ve artık yorulmuştuk. Üstelik o kadar büyük bir cami değildi burası, fakat aradığımız şeyin küçük ve siyah olması işimizi zorlaştırıyordu. Namaz için camiye girmeye başlayanları görünce pes ettik, hem onları rahatsız etmeyelim hem de bir mola verelim diye çıkış kapısına yöneldik.

Tam o sırada bir şimşek çaktı. Dışarıda başlayan yağmurun habercisi, caminin içini bir anda aydınlatıverdi. Bir an ürperdim ve gülümseyerek Ezgi'ye baktım. "Aynen oyundaki gibi, değil mi?" dedim. Birkaç saniye sonra korkunç bir gök gürültüsü duyulduğundaysa bir çığlık attık! Tam o anda gözüm giriş kapısının üzerindeki bir noktaya takıldı. Altın renkli küçük bir çerçevenin içinde, siyah bir taş duruyordu.

"İşte buldum!" diye bağırdım. Ezgi başını kaldırıp kapının üzerine bakınca bu kez bir sevinç çığlığı attı! Bir an durup birbirimize baktık ve aynı anda, "Bu aşama da tamam!" dedik.

21
Birleşen Güçler

Camiden çıktığımızda deli gibi yağmur yağıyordu. Avluyu çevreleyen kubbelerin altında oturup beklemekten başka çare yoktu. Hem bu sırada ne yapacağımızı kararlaştırabilirdik. Ezgi hemen lafa girdi:

"Madem artık işbirliği içindeyiz, bir sonraki yapıya da birlikte gidiyoruz, değil mi?"

Bir an aklımdan Ezgi'den önce eve gidip oyunda onu geride bırakmak geçti. Ama sonra yaptığımız anlaşmayı hatırladım ve şöyle dedim:

"Tabii ki! Son aşamayı çok merak ediyorum. Acaba neresi olacak?"

"Edirne'deki Selimiye Camii'dir kesin. Mimar Sinan'ın en ünlü yapısı o değil mi zaten?"

"Evet, 'Şehzade çıraklık, Süleymaniye kalfalık, Selimiye ustalık eserim' diye kendisi söylemiş."

"Öyleyse kesinlikle Selimiye'de bitiyor bu oyun! Peki, oraya nasıl gideceğiz? Bizimkiler İstanbul içinde bile her yere gitmeme izin vermiyor."

"Hımmm, haklısın. Peki, baban götürür mü bizi?"

"İmkânı yok, hafta içi her gün çalışıyor. Buraya da öğle arasında bıraktı zaten."

"Ezgi, o zaman başka çare kalmıyor. İkimiz birlikte gideceğiz."

"Ama nasıl? Tek başımıza otobüs bileti bile satmazlar ki bize. Hem okulu ne yapacağız?"

"Bileti internetten alırız akıllım. Okulu da... Yarın hasta olur ve okula gitmeyiz!"

"İkimiz birden hasta olursak dikkat çekmez mi?"

"Bence hiçbir şey anlaşılmaz..."

"Deniz biraz sakin olsana! Daha son aşamaya geçmedik bile. Belki son yapıya gitmemize gerek kalmadan bulmacayı çözeriz, olamaz mı?"

"Olabilir tabii, ama ben yine de Selimiye'yi görmek istiyorum!"

"Ben de... O zaman şöyle yapalım: Şimdi evlere gidip oyunu açıyoruz, altıncı aşamayı tamamlıyoruz, son aşama için işbirliği yapıyoruz ve büyük bulmacayı birlikte çözmeye çalışıyoruz. Eğer akşama kadar çözemezsek bize yol göründü demektir."

Ezgi bunları söylerken avludaki şadırvanın saçağının altında yağmurdan korunan bir güvercin uçup yanımıza kadar geldi. Bizden korkmaması ne kadar ilginçti! Bize bir şey söylemek ister gibiydi. Etrafımızda birkaç kez döndü durdu. Sonra yağmurun dinmesini fırsat bilip kanatlandı, gözden kayboldu.

Ezgi'yle birbirimize bakıp gülümsedik. "Haydi, şimdi oyun başına!" deyip yürümeye koyulduk. İki Mimar Sinan hayranı olarak camiden çıkana kadar sık sık dönüp arkamıza baktık. Tramvay durağına doğru yürürken Ezgi'ye sordum: "Neden kendi adını kullanmadın da Gizem yazdın oyunda?"

Ezgi bir an düşündükten sonra: "Gizem, daha gi-

zemli çünkü. Hem Gizem'in içinde Ezgi de var. Bir de M var. 'Mimar'ın M'si."

Ezgi'ye bakıp gülümsedim. "Akşama telefonla haberleşiriz" dedik ve durakta yollarımız ayrıldı. O başka bir yöne gidiyordu, ben başka bir yöne... Ama ikimiz de aynı maceranın içindeydik. Eve girer girmez bilgisayar başına koştum, üç boyutlu gözlüklerimi taktım ve oyuna devam ettim. Ezgi'nin yerini gösterdiği üçüncü taşı ve tam camiden çıkarken tesadüfen gördüğüm dördüncü taşı buldum. Giriş kapısının üstündeki bu son taşa dokununca gök gürültüsünden daha korkunç bir gümbürtüyle ortalık inledi, pencerelerden içeri kuvvetli bir rüzgâr esti ve sürekli çakan şimşeklerin ışığı her yeri aydınlattı. En sonunda önünde durduğum kapı "Çat!" diye açıldı ve parlak ışıktan gözlerim kamaşırken avludan Sinan'ın sesi duyuldu:

"Tebrikler Deniz, altıncı aşamayı da tamamladın! Bu bölümü 3 saat 12 dakikada geçtin. Toplam süren: 10 saat 32 dakika. Oyundaki en iyi süre: Deniz ve Gizem, 10 saat 32 dakika."

"Aaa! İnanmıyorum! Demek sürelerimiz eşitlendi ha? Yetiştim mi yani Ezgi'ye?" Kendi kendime bunları söylerken aklıma bir an Ezgi'yle işbirliği konuşmamız geldi. Aradaki farkı kapatmıştım ve oyunun tek galibi olma şansım hâlâ vardı... Ama taşlardan birini onun sayesinde bulmuştum. Üstelik son aşama için sözleşmiştik. Birlikte oynamak nasıl olacak, bunu da merak ediyordum. Zihnimde bu düşünceler çatışıp duruyordu. En sonunda kendime, "Bencilliği bırak Deniz!" de-

dim ve oyundaki "Diğer oynayanlar" listesine baktım. Gizem, yani Ezgi oradaydı. Hemen birlikte oynama teklifi gönderdim. Anında "Evet" yanıtı geldi ve ekranda şu yazı belirdi:

"Mimar Sinan Macerası son aşamayla devam ediyor. Deniz ve Gizem, hazırsanız başlıyoruz."

Giriş tuşuna bastım ve son ekranda kaldığım yere geri döndüm: Kadırga Limanı'ndaki caminin giriş kapısından avluya adımımı atmak üzereydim. Ekrandaki beyazlık yavaş yavaş azaldı. En sonunda avlu ve ortasındaki şadırvan göründü. Az önce buradan Sinan'ın sesi geliyordu, ama şimdi bir güvercin vardı sadece. Birkaç adım daha atınca solumda Gizem'i, yani Ezgi'yi gördüm. Bugün onu aynı yerde karşımda bulunca nasıl şaşırdıysam öyle şaşırdım.

Gizem'in yanına gittim. Birkaç saat önce oturup konuştuğumuz yerde yeniden bir araya gelmiştik. Bu sefer sanal olarak tabii... Tam o anda Sinan'ın sesi duyuldu: "Yedinci ve son aşamaya hoş geldiniz, Deniz ve Gizem." Sanki hemen dibimizden gelmişti bu ses, ama Sinan görünürde yoktu. O sırada şadırvanın altındaki güvercin kalkıp yanımıza kondu. İşte o anda sesin nereden geldiğini anladım. Sinan küçülüp bir parmak boyuna inmiş, güvercinin sırtında oturuyordu!

"Niye şaşırdınız ki? Son aşamadaki yapıya buradan birlikte gideceğiz demiştim ya! Haydi, gelin yanıma da yola çıkalım artık." O bunları söyler söylemez Gizem şıp diye küçüldü ve güvercinin sırtına, Sinan'ın sağ yanına oturuverdi. Bir an şaşırdım, ama ne yap-

mam gerektiğini anlamıştım. "-" tuşuna üst üste birkaç kez basarak iyice küçüldüm. Sonra, araç seçme menüsünden güvercini işaretleyip A tuşuna bastım ve hop diye Sinan'ın sol tarafına oturuverdim. "Haydi bakalım çocuklar, sıkı tutunun. Son ve en büyük maceramız başlıyor. Hedefimiz Edirne!"

Sinan sözlerini tamamlar tamamlamaz güvercinimiz havalandı. Önce şadırvanın üzerinde, sonra avlunun çevresinde, sonra da caminin etrafında birer tur attı. Gördüğümüz manzara muhteşemdi. İstanbul'u kuşbakışı seyrediyorduk. Ve tahminimiz doğru çıkmıştı: Selimiye'ye gidiyorduk işte! Yolculuk çok zevkliydi, çünkü rehberimiz Mimar Sinan'dı! Bize İstanbul'la Edirne arasında inşa ettiği diğer yapıları gösterip anlatıyordu.

"Şu yolu görüyorsunuz değil mi? İstanbul'dan Edirne'ye giden anayol, o işte. Kervanlar, tüccarlar, ordular, saraylılar, seyyahlar, elçiler, hacılar... Kısacası bütün yolcular yüzyıllardır bu yolu kullanıyor. Onlar nehirlerin üzerinden rahatça geçsin, yollarını uzatmasınlar diye köprüler yaptım. Dinlenmeleri için **kervansaray**lar, yıkanmaları için hamamlar, karınlarını doyurmaları için **imaret**ler ve ibadet etmeleri için camiler inşa ettim. At ve deve sırtında bütün gün yol aldıktan sonra karşılarına bir külliye çıkınca "oh" desinler diye!"

Derken alçalmaya başladık. Edirne'ye varmıştık neredeyse... Peki, Selimiye Camii neden görünmüyordu? Güvercinimiz yavaşça süzüldü ve sonunda Edirne'nin tam ortasındaki bir tepenin üzerine kondu. Çiçekleri solmuş, geniş bir bahçenin ortasında, terk edilmiş köşklerin olduğu bir yerdi burası. Sinan güvercinin sırtından indi ve birdenbire normal boyuna döndü. Karşımızdaki dev bize şöyle dedi: "Haydi, gelin yanıma!"

Tekrar A tuşuna bastım ve güvercinden indim. "+" tuşuna basarak büyüdüm, büyüdüm, büyüdüm ve normal boyuma geri döndüm. Aynı şeyi diğer tarafta Gizem de yaptı. Güvercinimiz kanat çırparak gökyüzüne yükseldi ve gözden kayboldu. Edirne'nin tam ortasındaki bu arazide güzel bir bahar günü üçümüz baş başa kalmıştık. Acaba bu son aşamadaki görevimiz ne olacaktı?

22
Sinan'ın Kalfaları

"Hatırlıyorsunuz değil mi, Sultan Süleyman Zigetvar'da ölünce tahta oğlu II. Selim çıkmıştı. Sultan Selim Edirne'yi çok severdi. O yüzden buraya güzel bir cami yapmamı istedi. Öyle bir cami ki eşi benzeri olmasın... Ben de oturup büyük bir cami planı çizdim. İstedim ki Edirne'de herkes onu seyredebilsin. Dört minaresi kubbenin dört köşesinde dursun, hepsi de üçer şerefeli olsun ve bu şerefelere üç ayrı yoldan çıkılsın..."

Sinan bu sözleri söyler söylemez elinde tuttuğu kâğıt rulosunu açtı ve Selimiye Camii'nin planlarını önümüze serdi. Her ayrıntı tek tek çizilmişti, hele minarelere döne döne çıkan merdivenler çok acayipti. İç içe üç merdiven vardı ve şerefelere çıkanlar birbirini görmüyordu. Sinan sonra, üzerinde II. Selim'in mührü olan bir mektup çıkardı. Padişah, Sinan'a külliyenin burada, Eski Saray'ın yakınında yapılması için tam yetki veriyordu. Gizem'le çizimleri ve padişahın mektubunu incelerken Sinan gözlerini bize dikip konuşmaya başladı:

"Deniz ve Gizem, bu son aşamadaki göreviniz Selimiye Camii'nin yapımında bana yardımcı olmak. Artık benim kalfamsınız! Bu planları bire bir uygulaya-

cak ve inşaatın kusursuz bir şekilde tamamlanmasını sağlayacaksınız. Ben yine buralarda olacağım, ama size müdahale etmeyeceğim. Bitirdiğinizde gelip son kez yapıyı denetleyeceğim. Ondan sonra tek bir sorunuz kalacak. Verdiğim bu bulmacayı da çözdüğünüzde maceramız sona erecek. Eğer hazırsanız, başlayalım."

Gizem'le birbirimize baktık. Bu hem çok zevkli hem de çok zor bir görevdi. Aklıma Büyükçekmece Köprüsü inşaatı geldi. Orada bina eminliği yaparken kalfa olmayı hayal etmiştim. Şimdi hayalim gerçek olmuştu! Tıpkı o aşamadaki gibi inşaat sırasında çok dikkatli olmalıydım. Yoksa yapı yıkılır ve tekrar aynı bölümün başına dönülürdü. Acaba başarabilecek miydim? Daha doğrusu başarabilecek miydik? "İyi ki Gizem'le işbirliği yapmışız!" dedim ve giriş tuşuna bastım.

Süre akmaya başladı, biz de son maceramıza büyük bir heyecanla atıldık. Oyunun en zor aşamasına gelmiştik ve karşımızda yeni bir oyun formatı vardı. Daha önce oynadığım şehir kurma oyunlarına benziyordu. O oyunlarda da kuleler, şatolar, gökdelenler yapmıştım. Ama şimdi tek bir yapının bütün ayrıntılarıyla ilgilenecektim. Özel tuşlarla temel kazma, malzeme taşıma, iskele kurma gibi işleri yapacaktım. Bazı tuşlar da taştan ya da tuğladan duvar örmeyi, sütun dikmeyi, kubbe yapmayı, kurşunla kaplamayı sağlıyordu.

Tüm bunları P tuşuna basınca açılan ve yapının her ayrıntısını içeren plana göre yapmamız gerekiyordu. Gizem'le –yani Ezgi'yle– oyunun anlık mesajlaşma

özelliğini kullanarak işbirliği yapıyor, ama bazen de tartışıyorduk. Ben yapının sağ tarafıyla o da sol tarafıyla ilgileniyordu. Plan simetrikti, o yüzden birimizin yaptığı işin aynısını diğeri karşı tarafta yapıyordu. Merkezdeki kubbenin örülmesini ve kilit taşının yerleştirilmesini en son birlikte yapacaktık. Ama oraya gelene kadar daha çok iş vardı!

Sinan, planları bize teslim edip geri çekilmişti, ama gözü üzerimizdeydi. Gizem şunları yazdı: "Elimdeki kitapta 'Mimar Sinan, Selimiye Camii'nin inşaatı boyunca Edirne'den hiç ayrılmadı' yazıyor." Ben de şöyle cevapladım: "Sinan önemli yapılarının her ayrıntısıyla yakından ilgileniyormuş. Diğer yapıların başına kalfalarını gönderiyormuş. Süleymaniye'yi hatırlasana... Minberin yapımını denetlerken padişah onunla görüşmeye gelmişti. Biz yanında tuttuğu iki kalfa olduğumuz için çok şanslıyız." Gizem yanıt olarak kocaman gülümsedi.

Temel atılacak arazinin açılmasıyla işe giriştik. Plandaki ölçülere bakarak dikdörtgen biçimli büyük bir çukur kazmaya başladık. Bunu yapmaya başlar başlamaz ekranda "Nisan 1568" yazısı çıktı. İnşaatın önemli aşamalarının tarihleri ekranda görünüyordu demek. Temeli kazmak ve zemini sağlamlaştırmak çok önemliydi. Sinan'ın ince hesaplarına uyarak o büyük kubbeyi taşıyacak sağlam bir temel oluşturmalıydık.

Biz inşaat sahasının ortasında tuşlarla komutlar verip temeli kazarken diğer tarafta malzemelerin gel-

diğini görebiliyorduk. Enez'den ahşap direkler, Marmara Adası'ndan mermer, Tekirdağ'dan renkli taşlar, İskenderiye'den antik sütunlar getiriliyordu. Bunları birazdan başlayacağımız asıl inşaatta kullanacaktık. İmparatorluğun dört köşesinden en iyi malzemeler şimdi Edirne'ye akıyordu.

Temel kazma işlemi biraz uzun sürmüştü ama sonunda ilk temel taşlarını koymaya sıra gelmişti. Duvar örmek için de kullanılan D tuşuyla ilk taşı koyarken ekranda "12 Nisan 1569" tarihi belirdi. "Demek gerçekte bir yıl boyunca temel için uğraşmışlar" diye aklımdan geçirirken oyun ekranı dondu ve birden başka bir sahne belirdi. Karşımızda Padişah II. Selim vardı! Temel atma töreni için Edirne'ye gelmiş ve biz kalfalar ilk temel taşlarını koyarken mimarbaşı Sinan'a pahalı bir kaftan giydiriyordu. Sonra bu sahne yavaşça kayboldu ve oyuna kaldığımız yerden devam ettik. Sanki tarihi biz yazıyorduk.

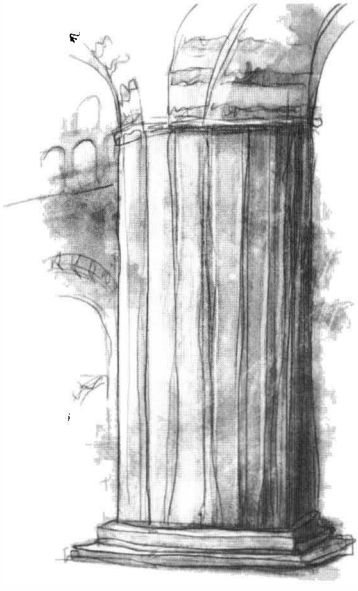
Bir süre sonra temeller iyice yükseldi. P tuşuyla plana bir kez daha göz attıktan sonra Gizem'e şöyle yazdım: "Artık duvarları örmeye başlayabiliriz."

Gizem de yanıtladı: "Haydi bakalım Deniz Kalfa, kolay gelsin!"

Böylece Selimiye Camii'nin taş duvarlarını yavaş yavaş yükseltmeye başladık. Bazen tuğla, ahşap, mermer ve demir de kullanmamız gerekiyordu. Hangi malzemeyi kullanacaksak önce onu seçip sonra D tuşuna basıyorduk.

İşin zor ama eğlenceli kısmı temelden sonrasıydı. Yapımız yavaş yavaş yükseliyordu. İlk önce birinci kat

pencereleri seviyesine kadar geldik, sonra ikinci pencere sırasını da bitirdik. Ama gerçek hayatta vakit epey ilerlemiş, akşam olmuştu. O sıra babam yanıma geldi, diğer üç boyutlu gözlüğü takıp oyunu izlemeye koyuldu. Babamın ilgisine çok şaşırdım; ama o kadar kaptırdı ki kendini, yarım saat sonra gelen annem daha çok şaşırdı. "Seslenip duruyorum 'çocuklar haydi yemeğe' diye, ama hiç duymuyorsunuz!" diyerek gözlerini bize dikti. Anneme karşı koymak zordu. Babam hiç direnmedi. Ama ben, "Oyunun en heyecanlı yerindeyim. Siz başlayın, hemen geliyorum!" diyerek tehlikeyi atlattım. Tabii ki bir süre için!

Sonunda büyük kubbeyi taşıyacak sekiz **fil ayağı**nı tamamlamıştık. Çok yüksek ve çok sağlam olmuşlardı. Sonra bunların arasına öreceğimiz sekiz kemer için çalışmaya başladık. Bu işi yerden epey yüksekte yapıyorduk ve çok heyecan vericiydi. Biz yukarıda çalışırken Sinan aşağıda süslü yazılar yazması için bir hattatla konuşuyordu.

Sekiz büyük kemerden ikisini ben, ikisini de Gizem örüp bitirdikten sonra ekranda "Temmuz 1572" yazdı.

Demek gerçekte üç yıldan fazla sürmüştü bu iş. Kemerlerin kilit taşlarını koyduktan sonra kurduğumuz iskeleyi yukarıdan aşağı doğru sökerek indik. Hattat aşağıda süslü büyük yazıları kâğıda çiziyordu. Bu çizimler İznik'e gidecek, orada çiniler üzerine aktarılacak ve sonra tekrar Edirne'ye getirilecekti. Caminin içini ve hünkâr mahfilini süslerken bu çinileri kullanacaktık.

Kemerlerin sekizi de tamamlandıktan sonra büyük kubbeyi taşıyacak iskeleyi yapmaya geldi sıra. Tarih Nisan 1573'tü. Sinan'ı şu sıralar sık sık bir köşede padişaha mektup yazarken ya da ondan gelen buyrukları okurken görüyorduk. İnşaatın her aşaması hakkında saraya bilgi aktarıyor ve gelen emirlere göre işlere yön veriyordu. Biz de plana sadık kalarak Sinan'ın tasarımını aynen uyguluyorduk.

Sonra büyük kubbeyi örmeye başladık. Bir taraftan da dört köşedeki dört minareyi yükseltmeye koyulduk. İlk önce birinci şerefeler, sonra ikinci şerefeler ve sonra da üçüncü şerefeler tamamlandı. Minarelerin boyu 70 metre olmuştu. Sonunda kubbe de tamamlandı. Ekranda şimdi "Ağustos 1573" yazıyordu. Sinan'ın hemen padişaha bu olayı müjdeleyen bir mektup gönderdiği gözümden kaçmadı.

Artık kaba inşaat bitmiş, geriye ayrıntılar kalmıştı. Şimdi sırada zeminin mermerle döşenmesi, kubbelerin kurşunla kaplanması, çini panoların yerleştirilmesi, pencerelerin ve kapıların takılması ve iç mekânın kalem işleriyle süslenmesi vardı. Her işin üstatları impa-

ratorluğun dört köşesinden çağrılmıştı. Bizim verdiğimiz komutlarla işlerini yapıyorlardı.

Ezgi de ben de saatlerdir bilgisayarın başından kalkmadan oynuyorduk. İşbirliği yaptığımız için işleri kısa sürede tamamlıyorduk. Bu gece yatağa girmeden bu aşama bitmeli ve Sinan'ın son sorusunu öğrenmeliydik. Kubbelerin ve minarelerin üzerine altın yaldızlı **alem**leri taktığımızda ekranda "Nisan 1574" yazısı çıktı. Artık sona çok yaklaşmıştık.

Sinan'ın işinin ne kadar zevkli ve ne kadar zor olduğunu çok iyi anlamıştık. Çünkü tam "her şey tamam" derken biraz daha uğraşmamız gerekiyordu. Büyük bir heyecanla son eksikleri de halledip camiyi açılışa hazır hale getirdik. Tam bu sırada Sinan'ın yanımıza yaklaştığını gördük. Yoksa bu oyunun sonu anlamına mı geliyordu? Sinan yanımızda durdu. Elinde padişahın mührü olan bir mektup tutuyordu yine. Nefesimizi tuttuk ve onu dinledik.

23
Selimiye Tamamlanıyor

"Kalfalarım... Padişahtan bir mektup var. Hamamda ayağı kayıp düşmüş ve maalesef durumu ağırmış. Caminin açılışına gelebilecek gibi değilmiş. Hatta her an ölebilirmiş... O yüzden camiyi 27 Kasım 1574'te açmamızı emrediyor. Kalan işleri derhal bitirmeniz lazım."

Bu da neydi şimdi? Gizem'le birbirimize baktık. "Başka bir eksik var mı acaba?" diye planı bir daha inceledik. Gözümüzden kaçan bir ayrıntıyı fark ettik. Tam ortada, büyük kubbenin tam altında duran müezzin mahfilinin korkuluklarını unutmuştuk. Onu da tamamlayınca ekran yavaş yavaş kardı ve "27 Kasım 1574" tarihi belirdi. Şimdi caminin tamamlanmış halini dışarıdan izliyorduk. Görüntü dönüp duruyor, ortak eserimizi farklı açılardan gösteriyordu. Sinan son bir kez daha yanımızda belirdi:

"Sevgili kalfalarım Deniz ve Gizem. Aferin size, çok iyi bir iş çıkardınız! Sultan Selim'in görkemli camiini büyük bir başarıyla tamamladınız. Gerçekte altı yıl süren inşaatı siz 5 saat 24 dakikada bitirdiniz. Şimdi bu macerayı sonlandırmak için çözmeniz gereken büyük bulmacaya sıra geldi. Şimdi siz dışarıda bekleye-

ceksiniz, ben içeri girip son bir rötuş yapacağım. Çıkışta sorumu soracağım. Hazır mısınız?"

Artık bu kadar heyecana dayanamıyordum. Sinan bizi dışarıda bırakıp içeri yöneldi. Yanına sadece, elinde çekiç ve keski tutan bir taş ustası almıştı. Acaba nasıl bir rötuş yapacaktı? Geçen birkaç dakika birkaç yıl kadar uzun geldi. Bu sırada eserimize dışarıdan bakıyordum. Edirne'nin ortasında yüce bir dağ gibi duruyordu. Sonunda Sinan ve taş ustası dışarı çıktılar. Sinan karşımıza geçti ve Selimiye Camii'ni işaret edip şöyle dedi:

"Selimiye'nin içine ters bir lale gizledim. Onu bulduğunuzda bu macera sona erecek! Haydi, şimdi ters laleyi bulma zamanı!"

Bunu der demez Sinan ortadan kayboldu! Süre tekrar akmaya başlamıştı. Gizem'le birbirimize baktık. Sonra mesajlaşmaya başladık. Kısa bir yazışmadan sonra oyunu bu aşamada kaydedip düşünmeye karar verdik. Son aşamanın da son aşamasındaydık artık! Ama ters lale de neydi? Acaba Sinan onu nereye gizlemişti? Gözümün önünden inşaatın aşamaları geçerken Ezgi'yi aramak üzere cep telefonuma uzandım. Saat sekiz olmuştu.

"Ne yapacağız Ezgi? Sence bu ters lale nasıl bir şey?"

"Sinan içeri taş ustasıyla girdiğine göre taş ya da mermer üzerine işlenmiş bir şey olmalı. Arayıp bulacağız..."

"O siyah taşlar gibi küçük bir şeyse yine bulmamız saatler sürebilir."

"Haklısın, hele de bu koca yapının içinde..."

"O halde şöyle yapalım mı Ezgi? Şimdi ters laleyi aramaya başlayalım. Eğer iki saat içinde bulamazsak..."

"Hayır, ben çok acıktım. Senin hiç duracağın yok, ama ben bir şeyler yemeden devam edemem artık."

"Hımmm, ben de acıktım aslında."

"O zaman önce yemek molası, sonra oyuna devam..."

"Eğer bu gece ters laleyi bulamazsak yarın sabah ilk otobüsle Selimiye'ye!"

"Evdekilere ne diyeceğiz peki Deniz?"

"Sabah okula gider gibi çıkarız, öğleden sonra da kütüphanede çalışacağımızı söyleriz."

"Peki, akşama kadar dönebilir miyiz?"

"İstanbul-Edirne arası otobüsle üç saat. Akşama kadar dönmüş oluruz kesin. Tabii ters laleyi bulabilirsek..."

"Bu plan beni biraz kaygılandırıyor ama Deniz..."

"Merak etme, artık büyüdük. Üstelik hiç kimse fark etmeyecek, göreceksin."

"Peki, öyle olsun."

"O halde yarım saat yemek molası, 8:30'da tekrar bilgisayar başındayız, anlaştık mı?"

"Anlaştık!"

Hemen mutfağa koştum. Öğleden beri bir şey yememiştim ve karnım zil çalıyordu. Ağzıma attığım lokmaları hızlı hızlı ve oyunu düşüne düşüne çiğniyordum. Selimiye'yi inşa edenlerden biri gibi hissediyordum kendimi. Şu üç gün içinde sanki geçmişe ışınlanmıştım. Sinan artık yakın bir arkadaşım gibi olmuştu. Ama çok oyunbaz bir arkadaştı bu! Kim bilir ters laleyi nereye gizlemişti?

Yemekten sonra soluğu bilgisayar başında aldım ve kaldığım yerden oyuna devam ettim. Selimiye Camii'nin dışında, Gizem'le yan yanaydık. "Şimdi içeri giriyoruz, sen sol tarafa, ben sağ tarafa, her yeri didik didik arıyoruz. Sonra ortadaki müezzin mahfilinin yanında buluşuyoruz, tamam mı?" diye yazdım Gizem'e.

"Tamam değil!" yanıtı geldi. "Sen zaten sağ tarafı inşa etmiştin. Bu sefer sen sol tarafı al, ben de sağı."

Normalde inat ederdim, ama tartışarak zaman kaybetmek istemedim, "Peki!" yazdım.

Macera yeniden başladı. Kalfalık görevimiz bitmişti, şimdi yeniden dedektiflik yapıyorduk. Kendi inşa ettiğimiz yapının içinde ters lalenin izini sürmeye koyulduk. Caminin her yerini önce gözlerimle taradım. Yerdeki döşemeden kubbedeki yazılara, duvardaki çinilerden sütun başlıklarına kadar... Ama ters laleyi bu şekilde bulmam zordu. Gizem sağ tarafta duvarları elleriyle yoklaya yoklaya, bir santimetrekareyi bile atlamadan ilerliyordu. Ben de öyle yapsam iyi olacaktı.

İlk önce en alttaki pencerelerin seviyesinden başladım. Giriş kapısının yanından sola dönüp mihraba kadar bütün duvarları taradım. Sonra aynı yoldan geri dönüp bir kez daha baktım. Ters lale yoktu. Sonra üst katı taramaya karar verdim. Giriş kapısının solundaki kapıdan geçtim, merdivenleri çıktım ve galeri katına ulaştım. Şimdi de buradaki duvarları, kemerleri, sütunları ve korkulukları tek tek incelemeye başladım. Ama hiçbir şey yoktu.

Galerinin sonunda karşıma bir kapı çıktı. K tuşuyla açtım, içeri girdim ve gözlerime inanamadım! Her yer muhteşem İznik çinileriyle doluydu! Burası hünkâr mahfiliydi ve yapının bu tarafıyla Gizem ilgilendiği için pek dikkat etmemiştim. Çinilerin üzerinde kırmızı laleler vardı, hem de bir sürü! Hepsine tek tek dokundum, ama hiçbir şey olmadı. Anlaşılan Sinan'ın bahsettiği ters lale burada değildi. Sonra başka bir kapıdan geçtim, merdivenleri indim ve...

Son bir kapıdan daha geçtikten sonra kendimi avluda buldum! Hünkâr mahfilinin biri dışarıdan biri içeriden iki girişi olduğunu anladım. Avluyu hızla geçip yan kapılardan birinden tekrar içeri girdim. Artık daha yukarılara, büyük kemerlerin ve kubbelerin olduğu yerlere bakmak gerekiyordu. "+" tuşuyla büyüdüm ve neredeyse kubbeye değecek kadar uzadım! İçeride sağa sola hareket ettikçe birbirimize çarpıyorduk. Gizem de aynısını yapmıştı ve Selimiye'nin içine hapsolmuş iki dev gibiydik!

Aradan iki saat geçmesine rağmen ters laleyi bula-

mamıştık. Tekrar küçüldükten sonra müezzin mahfilinin yanında buluşup birbirimize baktık. Gizem'e şöyle yazdım. "Bu kadar arama yeter, vaktimizi boşa harcamayalım."

Gizem onayladı. "Haklısın, yarın çok daha kolay bulacağımıza eminim... Peki, nasıl gideceğiz, kaçta buluşacağız?"

Yemek sırasında bunları da düşünmüştüm. "Sen hiç merak etme, ben biletleri alıyorum. Okula gider gibi aynı saatte evden çıkacağız ve 8'de, bugün ayrıldığımız tramvay durağında buluşacağız. Öğleden sonra kütüphanede çalışacağımız için akşam geç geleceğimizi söylemeyi unutma!"

Gizem'den bir süre ses çıkmadı, ama sonra, "Tamam Deniz, anlaştık" diye yazınca oyunu kaldığımız yerde kaydettik. Anneme babama iyi geceler diledikten sonra odama dönerken annemin çantasından kredi kartını gizlice çıkardım. Hızla bilgisayar başına geçip Edirne'ye iki bilet satın aldım. Kartı tekrar yerine bırakırken anneme yakalanacağım diye yüreğim ağzıma geldi. Böyle bir iş yapmanın suçluluğu ve bizi bekleyen maceranın heyecanıyla yatağa uzandım. Yarın büyük bir gün olacaktı.

24
Edirne Kaçamağı

Erciyes Dağı'ndan dumanlar yükseliyor. Peş peşe patlamalar duyuluyor ve her patlamada yer sarsılırken kapkara bir duman gökyüzünü kaplıyor. Sönmüş zannedilen yanardağ yeniden harekete geçmiş işte! Bu anı görmem lazım diyerek kenarından kızgın lavların sızdığı kratere doğru tırmanmaya başlıyorum. Kraterin ağzına ulaştığımda içerisinin cehennem gibi sıcak olduğunu fark ediyorum. Kırmızının her tonundaki lavlardan gözlerimi alamıyorum. O an kulağımda Sinan'ın, "Onun içine bir ters lale gizledim" sözü çınlıyor.

İçeri girmeye karar veriyorum. Bir ip sarkıtıp yanardağın içine doğru iniyorum. İndikçe sıcaklık yükseliyor, her yerimden terler boşanıyor. İyice derine iniyorum ve lavlar üzerinde yüzen bir taşın çatlağına sığınmış beyaz bir lale görüyorum. Başı aşağı dönük, ters bir lale bu! İple biraz daha alçalıp ona yaklaşıyorum, yaklaşıyorum, yaklaşıyorum... Laleye doğru uzanıp onu elimle tutuyorum ve...

Gözlerimi açtığımda babam yatağıma oturmuş, elimi avcunun içine almış, "Deniz, haydi kalk oğlum, okula geç kalacaksın!" diyordu. Babamın elini sımsıkı

tutmuştum ve kan ter içinde kalmıştım! Bir an nerede olduğumu anlayamadan boş gözlerle babama baktım. Bu nasıl bir rüyaydı böyle? Babama sıkıca sarıldım ve hızla yataktan kalktım. Bu büyük gün için bir an önce hazırlanmalıydım.

Evden çıkarken Ezgi'yle okuldan sonra kütüphaneye gidip Mimar Sinan'la ilgili araştırma yapacağımızı, işimizin akşama kadar süreceğini söyledim. İlk defa böyle bir yalan uyduruyordum. Kulaklarımın kıpkırmızı olduğunu hissettim. Anneme babama el sallayıp hızlı adımlarla uzaklaştım. Tam anlaştığımız gibi tramvay durağında Ezgi'yle buluştuk, hemen otogara gittik, bizi Edirne'ye götürecek otobüse bindik.

"Bekle bizi Selimiye!" diye haykırınca Ezgi eliyle ağzımı kapattı: "Ne yapıyorsun Deniz?" Bağırdığımın farkına varmamıştım yine. Yolda Ezgi'ye gördüğüm rüyayı anlattım.

"Gizli kapaklı işler çevirirsen böyle rüyalar görürsün işte!" yorumunu yaptı.

Neyse ki kredi kartı meselesinden haberi yoktu! Sonra ters laleyi bulmak için nasıl bir yol izleyeceğimizi konuştuk. Ezgi'nin kitabındaki plana bakıp taktikler belirledik. Geçen her dakika heyecanımız daha da artıyordu.

Sonunda otogarda otobüsten indik. Mevsim kıştı, ama o gün Edirne'de hava çok güzeldi. Servis bizi Selimiye'nin yanına kadar bıraktı. Öğlen olmuştu. İkindiye kadar işimizi tamamlayıp dönmeliydik. Yoksa akşam eve yetişemeyebilirdik. Oyunda kendi elle-

rimizle yarattığımız eserin gerçeğine gururla bakıyorduk. Ama oyalanacak vaktimiz yoktu. Caminin geniş dış avlusunu hızla geçip mermer kaplı şadırvan avlusuna girdik. Şimdi içeri dalıp ters laleyi bulmamız gerekiyordu, hem de bir an önce!

İçeri adım atınca, "Bu kubbe bu kadar büyük müymüş?" dedim.

Ezgi gülümseyerek, "Haydi, artık iş başına!" dedi.

Yol boyunca planladığımız şekilde çalışacaktık. Oyunda yaptığımız gibi önce alt katı iyice tarayacaktık, sonra da üst katı. En son hünkâr mahfiline de bakacaktık, belki çinilerdeki kırmızı lalelerin arasında gözümüzden kaçan bir ters lale olabilirdi.

Aradan iki buçuk saat geçtikten sonra oyunun en zor aşamasının gerçekten de bu olduğunu kabul ettik. Çünkü caminin her tarafını dört dönmüştük ama ters

lalenin izine hiçbir taşın altında ya da üstünde rastlamamıştık. Üstelik aradığımızın tam olarak nasıl bir şey olduğunu da bilmiyorduk. Küçük mü yoksa büyük mü? Gerçek bir lale mi yoksa bir simge mi?

Sinan'ın büyük kubbenin tam altına yerleştirdiği müezzin mahfilinin yanında buluştuğumuzda saat 3'e yaklaşmıştı. İçerisi yavaş yavaş kalabalıklaşıyordu, birazdan namaz başlayacaktı. Kimseyi rahatsız etmemek için dışarı çıkıp bir mola vermek iyi olacaktı. Kurt gibi acıkmıştık zaten. Caminin yakınındaki lokantada yemeğimizi hapur hupur yerken Ezgi söze girdi.

"Deniz, saat 3 oldu. Eğer şimdi yola çıkmazsak akşam yediden önce eve varamayız. Yedi bile çok geç, bizimkiler birazdan arar."

"İyi de ters laleyi bulmadan mı gideceğiz? Belki biraz sonra bulacağız, nereden bilebiliriz ki?"

"Of... O da doğru."

"Nasıl olsa cep telefonlarımız yanımızda, eğer ararlarsa kütüphaneden sonra sinemaya gideceğimizi söyleriz."

"Bakıyorum yalanlar hazır!"

"Öyle deme Ezgi! Zaten bu sabah evden çıkarken bizimkilere yalan söylediğim için çok kötü hissettim kendimi... Ama bu oyunu bitirmeden dönmek de istemiyorum. Bir gün daha dayanamam, ölürüm meraktan!"

"Bak şimdi... O halde yeni bir plan yapalım, tamam mı? Havanın kararmasına iki saat kaldı. Akşa-

ma kadar ters laleyi bulduk bulduk, yoksa hemen ilk otobüse atlayıp İstanbul'a dönüyoruz. Hava kararıktan sonra da lale arayacak değiliz ya!"

"Tamam, anlaştık. Ama bu sefer ikiye ayrılalım, caminin bir tarafını sen ara, bir tarafını da ben, aynen oyundaki gibi... Hem böylece bulma şansımız da artar. En sonunda ortada, müezzin mahfilinin yanında buluşuruz. Ya bu macerayı bugün burada bitiririz ya da..."

"Ya da tıpış tıpış eve döneriz!"

Yemekten sonra tekrar camiye girdik. Ezgi sağ tarafa yöneldi, ben de sola... Oyunda fark etmediğim birçok ayrıntıyı tek tek inceliyordum. Zaman ilerledikçe hem kaygılanıyor hem de kapılıp gittiğim bu maceraya şaşıyordum! Bir süre sonra üst kata geçtik. Güneşin yavaş yavaş battığını pencerelerden görebiliyorduk. "Haydi, son yarım saatimiz!" dedi Ezgi. Hızlanmalıydık, yoksa evdekiler her an işin farkına varabilirlerdi! Artık hava kararmaya başladığı için bütün taşları parmaklarımla dokunarak yokluyordum. Rüyamdaki gibi bir taşın aralığından çıkacak ters laleyi bekliyordum heyecanla... Ama yoktu!

Biz üst kattayken akşam ezanı okunmaya başladı. Ezgi'yle caminin karşılıklı iki galerisinde göz göze geldik. Hava birazdan tamamen kararacaktı ve aşağıdaki ışıklar burayı pek aydınlatmıyordu. Bunun son şansımız olduğunu kabul ederek birbirimize, "Beş dakika daha!" işareti yaptık. Nasıl olsa bu katta şu an bizden başkası yoktu ve sessizce aramaya devam edersek kimseyi rahatsız etmezdik.

O beş dakikanın nasıl geçtiğini ikimiz de fark etmedik ama! Namazdan sonra insanların yavaş yavaş çıktıklarını duyabiliyorduk. Sonra ayak sesleri azaldı, azaldı, azaldı... Ve ansızın içerideki bütün ışıklar sönüverdi. Artık içerisi kapkaranlıktı. Son kez bir ayak sesi duyuldu ve büyük kapı gıcırtılı bir sesin ardından "Güm!" diye kapandı. Cami kapanmıştı ve biz içeride kalmıştık! Bundan daha kötü bir şey olamazdı.

25
Ters Lale Ortaya Çıkıyor

İçerisi tamamen kararmıştı ve önümü görmekte zorlanıyordum. Duvarlara tutuna tutuna merdivenlere doğru yürüdüm. Ezgi'yle orada karşılaştık. Korkudan titreyerek, "Deniz, ne yapacağız şimdi?" dedi. Tam o anda hünkâr mahfilinin oradan bir ses duyuldu. Bir kapının usulca açılma sesiydi bu. Ardından sessizce yere dokunan parmak uçlarının çıkardığı pıtırtı Selimiye'nin kubbesinde yankılandı. İçeride şu an birisi daha vardı!

Ezgi'ye "Sus!" işareti yaptım ve onu fil ayağının arkasına çektim. Başımı usulca uzatıp hünkâr mahfilinin olduğu yöne baktım. O karanlıkta gördüklerime inanamadım! Bu bir hırsızdı! Elindeki çekiç ve keskiyle hünkâr mahfilinin çinilerini sökmeye koyulmuştu. Korkuyla titreyip Ezgi'ye sarıldım: "İçeride bir hırsız var!"

Yapmamız gereken tek bir şey vardı. "Hemen polisi aramalıyız!" dedim. Tam o sırada Ezgi'nin telefonunun sesi caminin içinde yankılandı. Arayan babasıydı. Telefonu sessize alsa da iş işten geçmişti. Hırsız içeride başkalarının olduğunu anlamıştı. Keskiyle çekici bırakıp olduğumuz yöne doğru yürümeye başladı.

Ezgi'ye, "Hemen şu merdivenlerden aşağı!" diye fısıldadım. Elinden tuttum, merdivenlere yöneldik.

Merdivenin ortasına geldiğimizde bir an durdum. "Ezgi, polisi şimdi aramalıyız, yoksa bu adam bizi yakalayabilir!" dedim. Cep telefonunu açan polise kısaca durumu anlatıp yardım istedim.

Geri kalan basamakları indiğimizde üst kattaki ses daha da yakınlaşmıştı. Merdivenlerin bitiminde beklersek anında bulurdu bizi. Etrafa hızlıca bakındık, her taşını tek tek yerleştirdiğimiz bu yapıda saklanacak en iyi yerin neresi olduğunu düşündük. Sonra ikimiz de ortadaki müezzin mahfilinin altının en doğru yer olduğunu anladık. Ezgi'ye, "Hırsız fil ayaklarından birinin ardına geçtiği anda müezzin mahfilinin altına koşup saklanıyoruz, tamam mı?" dedim.

Uygun anı kollayıp sığınağımıza vardık. Biz son adımımızı atıp ince sütunların taşıdığı mahfilin altına başımızı soktuğumuz anda karaltı bize doğru baktı. İkimiz de nefesimizi tuttuk!

Ama sonra hırsızın sesi yükseldi: "Gördüm sizi!"

İşte şimdi mahvolmuştuk! Hayatımızın en heyecanlı günü bir kâbusa dönmek üzereydi. Mahfilin altında birbirimize sıkı sıkı sarılmış korkuyla ne yapacağımızı düşünüyorduk. Üst kattaki hırsızın merdivenlere doğru yöneldiğini gördük. Az önce bizim indiğimiz dar ve karanlık basamakları adımlıyordu. Birazdan giriş kapısının yanında belirip üzerimize doğru yürümeye başlayacaktı!

Fakat o sırada pencerelerden içeri yanıp sönen mavi ve kırmızı ışıklar dolmaya başladı. Hırsız kapının önünde durdu ve müezzin mahfilinin altında titreşen ikimizi gördü. Ama mavi kırmızı ışıkları fark edince paniğe kapıldı ve bir an ne yapacağını bilemeden kalakaldı. Sonra üzerimize doğru hızlı adımlarla yürümeye başladı. İkimiz de donup kalmıştık!

Tam o anda caminin kapısı büyük bir gürültüyle açıldı ve içeri yoğun bir ışık doldu. Tıpkı oyundaki aşama sonlarında ekranı kaplayan beyaz ışık gibi! Hırsız, tam bizimle kapının ortasındayken dönüp ışığın geldiği tarafa bakınca gözleri kamaştı. Kapıdakilerden biri haykırdı:

"Polis! Teslim ol! Eller yukarı!" Gözlerini açamayan hırsız olduğu yerde durdu, ellerini kaldırdı.

Tam derin bir oh çekip Ezgi'ye sarıldığım anda inanılmaz bir şey oldu! Polislerin tuttuğu fenerin ışığı müezzin mahfilini taşıyan sütunlardan birine vurmuştu. İşte o sütunun tam ortasında, baş aşağı duran bir lale vardı! Ezgi'ye, "Şuraya bak!" dedim. İkimiz de gözlerimize inanamadık. Bütün gün aradığımız ters lale tam karşımızdaydı! Hiç beklemediğimiz bir anda, hem de ölümle burun buruna gelmişken büyük bulmacayı çözmüştük! Mimar Sinan Macerası sonunda tamamlanmıştı!

26
Sır Perdesi Aralanıyor

Polisler hırsızı yakaladıktan sonra yanımıza koşup, "Korkmayın çocuklar, güvendesiniz!" demişti ama biz bulmacayı çözmenin heyecanıyla korkumuzu unutmuştuk zaten. Fakat gecenin karanlığında Selimiye'den çıkıp polisler ve hırsızla birlikte karakola doğru yürürken gerçeklerle yüz yüze geldik. Üç boyutlu gözlükleri çıkarıp oyundan normal hayata dönmüş gibiydik. Ters laleyi bulmak için az daha canımızdan olacaktık belki! Üstelik ailemizden kimsenin Edirne'de olduğumuzdan haberi bile yoktu.

Ezgi yolda telefonunu çıkardı. "Of, babam bir kez daha aramış... Çok merak etmiştir şimdi!" deyip babasını aradı. Telefonu kapatırken rahatlamıştı, "Bir iki saate kadar burada olacakmış" dedi. Peki, ben ne yapacaktım? Anneme ya da babama nasıl anlatacaktım olanları? Onlara yalan söyleyip Edirne'ye gittiğimi, başımıza az daha korkunç işler geleceğini ve şu anda karakola gidiyor olduğumuzu nasıl söyleyecektim? Kaygıdan ölebilirlerdi...

Ablamı aramaya karar verdim. Olanları bir bir anlattım. Hiçbir şey sormadan, "Hemen geliyorum!" demesiyle biraz rahatladım. "Peki, annemlere nasıl ha-

ber vereceğiz? Şimdi kaygıyla eve gelmemi bekliyorlardır, saat altı oldu..." dediğimde, "Tamam Deniz, sen merak etme, onlarla ben konuşurum" diyerek bir kez daha içime su serpti.

Onları beklerken polislere olanı biteni anlattık. Bizim ta İstanbul'dan kalkıp buraya kadar sadece bir lale için geldiğimizi duyunca şaşırdılar. Ezgi, "Sadece lale için değil aslında... Selimiye'yi görmek için hafta sonunu bekleyemedik. Ne de olsa yapımında biz de çalıştık!" deyince polisler birbirlerine tuhaf tuhaf baktı. Sonra onlara oyundan bahsettik ve daha da şaşırdılar. İçlerinden biri, "Şu oyunu ben de oynayayım!" diyerek gülümsedi. Ama bir başkası daha kaygılıydı: "Nasıl bir oyunmuş bu böyle! Çocuklar kendilerini bu kadar kaptırmış... Ya başlarına kötü bir şey gelseydi?"

Karakolda geçen iki uzun saatin sonunda oturduğumuz salonunun kapısı aralandı. Önce Ezgi'nin babası göründü, arkasından da ablam. Nasıl olup da aynı anda gelmişlerdi? Koşup sarıldık onlara. Ezgi de, ben de gözyaşlarımızı tutamadık. Hem çok korkmuştuk hem de kendimizi çok suçlu hissediyorduk. Neyse ki ablam da, Ezgi'nin babası da bize kızmadı, ama çok kaygılandıkları yüzlerinden belliydi.

Ablam ve Ezgi'nin babası bizi karakoldan almak için bazı belgeler imzaladılar. Sonunda bu dertten kurtulmuştuk. Biz tam çıkarken polislerden biri, "Ezgi, Deniz... Sayenizde Selimiye'nin paha biçilmez çinileri kurtuldu. Mimar Sinan size bir kez daha teşekkür etmiştir eminim" diyerek el salladı. Karakoldan çıkınca

tam karşımızda ışıklarla aydınlatılmış Selimiye'yi görünce Ezgi'yle birbirimize bakıp gülümsedik. Zorlu bir macera olmuştu, ama sonunda başarmıştık işte!

Fakat tam "macera sona erdi" derken asıl büyük sır ortaya çıktı ve bizi şaşkına çevirdi! Dördümüz Ezgi'nin babasının arabasına doğru yürüyorduk. Ablama, "Sen Edirne'ye nasıl bu kadar çabuk geldin?" diye sordum.

Ablam, "Ezgi'nin babasıyla birlikte... Seninle telefonda konuşup Ezgi'yle beraber olduğunuzu öğrenince hemen haberleştik" deyince, hem benim hem de Ezgi'nin yüzünde büyük bir soru işareti belirdi. Arabaya binip yola çıktıktan sonra ablam devam etti:

"Ezgi'nin babasının çalıştığı şirkette staj yapıyorum ben. Ezgi dün Kadırga'daki caminin avlusunda karşılaştığınızı akşam babasına söylemiş. Bugün çay mo-

lasında bu karşılaşmayı konuşunca biz de çok şaşırdık. Bizim aynı iş yerinde, sizin de aynı sınıfta olmanız ne ilginç tesadüf dedik..." Kafamız iyice karışmıştı. Ezgi'yle birbirimize şaşkın şaşkın bakarken ablam baklayı ağzından çıkardı:

"Bu bilgisayar oyununu sana ve Ezgi'ye gönderen bizdik Deniz. 'Mimar Sinan Macerası'nı iş yerinde bir ekip olarak hazırladık. Aslında oyunu daha yeni bitirdik, henüz piyasaya bile çıkmadı. Deneme amaçlı olarak birkaç kişiye oyun linkini ve giriş şifresini göndermeye karar vermiştik. Mimarlığa meraklı olduğunuzu bildiğimiz için babasının aklına Ezgi, benim aklıma da sen gelmiştin. Aynı sınıfta olduğunuzu o sırada bilmiyorduk tabii. İşe biraz da gizem katalım dedik. Ama pek de iyi bir fikir değilmiş..."

Şaşkınlık içinde Ezgi'yle birbirimize baktık! Bize o mesajları gönderen Mimar Sinan'ın kim olduğunu günlerdir çok merak etmiştik. Ama üniversitede grafik tasarım okuyan ablamdan ve Ezgi'nin bilgisayar mühendisi babasından şüphelenmek hiç aklımıza gelmemişti. Ablamın benimle Süleymaniye'ye gelişini, oyunla ilgili anlattıklarımı gülümseyerek dinleyişini hatırlayınca ona dik dik baktım. Ezgi de babasına aynı şekilde gözlerini dikmişti. Aradığımız Mimar Sinan meğer yanı başımızdaymış! İkimizin de ağzından aynı iki kelime çıktı: "Demek öyle!"

Ezgi'nin babası şöyle dedi: "Haklısınız, işin bu boyuta varmasında bizim de kabahatimiz var. Sizi almaya gelirken konuştuk da... Bu oyunun çocuklar

için biraz riskli olduğuna karar verdik. Piyasaya çıkarmadan önce bir kez daha gözden geçirmemiz, belki de bazı aşamaları elememiz gerekiyor. Düşünsenize, ya her çocuk kalkıp sizin gibi yollara dökülürse? Hem de ailesine hiç haber vermeden?"

Bir kez daha Ezgi'yle birbirimize baktık, ama bu sefer Edirne kaçamağımız yüzünden utanarak... İkimiz de o gün olanlar için özür diledik. Kimseye haber vermeden şehir dışına çıkmak doğru değildi. Annemize babamıza yalan söylemekse çok kötüydü. Bir oyuna bu kadar kapılıp gitmek de hiç iyi değildi. Ama dayanamamıştık işte! Sabretmek zor gelmişti. Mimar Sinan Macerası'ndan başka bir şey düşünemez olmuştuk.

Sonra Ezgi'yle tekrar birbirimize baktık ve bir kez daha aynı anda, "Demek o mesajları gönderen Mimar Sinan sizdiniz!" dedik.

Ezgi'nin babası bize dönüp sesini Mimar Sinan'ın oyundaki gür sesi gibi değiştirerek, "Tebrikler Deniz ve Ezgi, Mimar Sinan Macerası'nı birincilikle bitirdiniz!" dedi. Duyduğumuz ses gerçekten Sinan'ın sesiydi! Ezgi'yle donup kaldık! Sonra herkes gülmeye başladı. Arabadaki gergin hava böylece dağılıverdi.

Konu tekrar oyuna gelince, "Her yeri arayıp taradık ama kubbenin tam altına nasıl bakmadık?" dedim.

Ezgi, "Çünkü her aramadan sonra hep orada buluştuk" diye cevap verdi.

Bu kez öndekilere dönüp, "Peki, Mimar Sinan Macerası gerçekten sona mı erdi? Oyunda ters laleye dokunnunca her şey bitmiş mi olacak?" diye sordum.

Ablam, "Evet, bu son aşamaydı zaten" dedi ve ekledi: "Ha, tabii yine ekranı bembeyaz ışıklar kaplayacak, toplam süreniz yazacak ve... Son."

Ben de şöyle dedim: "Sondaki parlak beyaz ışığı polisler Selimiye'nin kapısından içeri fenerlerini tuttuklarında gördük zaten!"

Arabada bir kahkaha koptu!

Edirne'yi ve Selimiye'yi geride bırakıp İstanbul'a vardık. Galata Köprüsü'nden geçerken Sinan'ın yapıları ışıl ışıl görünüyordu. Oyunun aşamaları tek tek gözümde canlandı. Sonra öndekilere dönüp "Bu oyuna Sinan'ın diğer yapılarını da eklemeyi düşünüyor musunuz?" diye sordum. Ablam ve Ezgi'nin babası birbirlerine baktılar. Sonra ablam noktayı koydu: "Sence?"

Tamam, biraz abartmış ve oyunun dozunu kaçırmıştık. Ama "Mimar Sinan Macerası"nı ilk tamamlayan iki şanslı bizdik! Kim bilir Sinan'ın keşfedilecek daha ne çok yapısı, ortaya çıkarılacak ne ilginç sırları vardı... Her şeyi de oyundan beklemeye gerek yoktu ya! Artık önümüzde yeni keşiflerle dolu bir yol açılmıştı. Sinan'ın iki kalfası Deniz ve Ezgi, bu yolda yürümeye başlamıştı işte!

Anahtar Kelimeler[1]

Avlu/iç avlu: Bir yapının ortasındaki çevresi kapalı, üstü açık alan. Bazı eski evlerin avluları olduğu gibi büyük Osmanlı camilerinin çoğunda, yapının giriş tarafında, etrafı revakla çevrili avlu ya da iç avlu bulunur.

Bent: Suyu biriktirmek için önüne yapılan set; baraj.

Bina emini: Osmanlı Dönemi'ndeki büyük inşaatların örgütlenmesinden sorumlu olan, malzemelerin sağlanmasından maaşların ödenmesine kadar pek çok ayrıntıyı takip eden kişi.

Cami: Müslümanların içinde namaz ibadetini gerçekleştirdikleri yapı. Osmanlı camileri genellikle kubbeli olsa da aslında birçok farklı tipte cami vardır.

Çini: Cami, saray gibi önemli yapıların özellikle iç duvarlarını kaplayarak daha güzel bir görüntü vermek için kullanılan, bir yüzü renkli bezemelerle süslü pişmiş topraktan üretilen fayans.

Devşirme: Osmanlı'da orduya asker, saraya üst düzey yönetici yetiştirmek için başvurulan bir uygulama. Görevliler belli zamanlarda, imparatorluktaki Hıristiyan köylerini gezip en yetenekli, en zeki, en güçlü kuvvetli çocukları seçerlerdi. Seçilenler sıkı bir eğitimden geçer, iyi birer asker olarak yetiştirilirdi. Üstün başarı gösterenler padişahın en yakın adamları olmak üzere saray hizmetine alınırdı. Bunların içinden paşalar, vezirler, sadrazamlar, hatta mimarlar çıkardı.

Dış avlu: Camilerin çevresindeki ağaçlarla ve çiçeklerle süslenmiş, etrafı duvarla çevrili geniş alan.

Filayağı: Eski, büyük yapılarda taştan yapılmış yüksek ve kalın taşıyıcı.

Galeri katı/galeri: Osmanlı camilerinin içinde duvarlara bitişik

1 Anahtar kelimelerin açıklamalarında Doğan Hasol'un *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*'nden yararlanıldı.

olarak inşa edilen, bir merdivenle çıkılan, etrafı korkulukla çevrili, genellikle kadınlara ayrılan mekân.

Hamam: İnsanların topluca yıkanmaları için Roma İmparatorluğu zamanından beri inşa edilen yapılar.

Hattat: Güzel el yazıları yazan sanatçı.

Havuz: Bir su yolunda farklı kaynaklardan gelen suların toplandığı, dinlendirildiği ve başka bir kanaldan yoluna devam ettiği derin yapı.

Hünkâr mahfili: Osmanlı camilerinde padişahın namaz kılması için yapılmış, özel kapısı ve merdiveni olan, cami içinden parmaklıkla ayrılmış yüksekçe yer.

İs odası: Bazı büyük camilerde kandil veya mum islerinin duvarları karartmaması için yapının yüksek yerlerinde açılan deliklerden geçip hava kanallarından ilerleyerek gelen islerin toplandığı yer.

İmaret: İhtiyaç duyanlara ücretsiz yemek dağıtılan yer, aşevi.

Kadırga: Eskiden Akdeniz'de kullanılan, hem kürekli hem de yelkenli savaş gemisi.

Kalyon: Üç direkli, yelkenli, rüzgârla hareket eden büyük savaş gemisi.

Kandil: İçine konulan sıvı yağın bir fitille yakıldığı lamba.

Kanal: Suyun künkler içinde taşındığı, üstü toprakla örtülü ya da açık su yolu.

Kemer: İki sütun ya da ayak arasına yay şeklinde yapılan yapı öğesi.

Kervansaray: Eskiden şehirler arasındaki anayollarda yük taşıyan deve kervanlarının ve yolcuların konaklaması için yapılan büyük han.

Küfeki taşı: Osmanlı yapılarında çokça kullanılan, açık renkli, işlenmesi kolay bir taş çeşidi.

Kitabe: Bir yapıyı kimin, ne zaman, ne amaçla, kime yaptırdığı gibi bilgileri tarih boyunca yaşatmak için taş üzerine yazılan ve yapının üzerine yerleştirilen yazı panosu.

Kubbe: Hamam, kilise, cami gibi yapıların, özellikle geniş iç mekânlarını örtmek için kullanılan yarım küre biçimindeki örtü öğesi.

Kurşun: Osmanlıların inşa ettikleri yapıların çatılarını veya kubbelerini kaplamak için kullandıkları metal.

Kilit taşı: Kemer ve kubbelerin tepe noktalarına konan, aşağıdan yukarıya doğru gelen taş örgüyü kilitleyerek yükü yanındakilere aktaran taş.

Kâbe: İslamiyet'in kutsal kenti Mekke'de yer alan ve Müslümanların ibadetlerini oraya yönelerek yaptıkları küp şeklindeki siyah örtülü yapı.

Kilise: Hıristiyanların içinde ibadet ettikleri yapı. Farklı ülkelerde çok farklı tipte kiliseler vardır.

Külliye: Beslenme, barınma, ibadet gibi farklı ihtiyaçların karşılanması için inşa edilen binalardan oluşan yapı topluluğu.

Medrese: Osmanlı Dönemi'nde ağırlıklı olarak dini eğitim veren yüksek okul.

Minber: Camilerde cuma namazlarında imamın hutbe okumak için basamaklarla çıktığı yer.

Mihrap: Camilerde imamın namaz kıldırırken durması için ayrılmış girintili yer. Mihrap her zaman kıble doğrultusunda, yani Mekke'deki Kâbe'ye yönelik olarak yapılır.

Müezzin mahfili: Camilerin içinde müezzinler, yani ezan okuyanlar için ayrılmış, etrafı korkulukla çevrili yüksekçe yer.

Minare: Müezzinin çıkıp ezan okuduğu, camiye bitişik ince ve yüksek kule.

Mimarbaşı/başmimar: Osmanlı İmparatorluğu'nda yapı işlerinden sorumlu en üst yetkili. Bütün devlet yapılarını, padişahın, ailesinin ve üst düzey yetkililerin yaptırdıkları binaları tasarlayan ve inşaatlarını denetleyen kişi. Aynı zamanda saray mimarlarını yetiştiren, onları uzaktaki yapıların inşaatlarında görevlendiren öğretmen ve yönetici.

Maksem: Eskiden su yollarıyla şehirlere ulaşan suyu çeşmelere, hamamlara dağıtmak için yapılan üstü kapalı su haznesi.

Revak: Bir tarafı duvara dayalı, bir tarafı açık, üstüyse kubbe gibi öğelerle örtülü yarı açık mekân.

Su kemeri: İlk kez Romalılar tarafından kullanılan, şehre getirilecek içme suyunun vadileri geçebilmesi için kurulmuş, içinden su akan bir kanalı en üstte taşıyan köprü.

Su yolu: Bir şehre içme suyu sağlamak amacıyla uzak bir noktadaki su kaynağından başlayarak toprağın altına döşenen kanalların, vadileri geçen su kemerlerinin ve havuzların toplamı.

Sütun: Yapıların yükünü taşıyan, silindir biçiminde, genellikle taştan yapılmış dikme.

Sütun başlığı: Sütunların üzerine yerleştirilen ve daha yukarıdaki yükleri onların üzerine aktarmaya yarayan, üstü bezemeli parça.

Sadrazam: Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet yönetiminde padişahtan sonra gelen en önemli kişi, o devrin başbakanı.

Şadırvan: Genellikle cami avlularının ortasına yapılan, yüksekçe bir yerden suyun şarıltılı bir şekilde aktığı havuz ya da etrafı musluklarla çevrili su haznesi.

Şerefe: Minarenin içindeki merdivenlerle ulaşılan ve ezan okunan balkon.

Türbe: Osmanlı'da padişah ve ailesi, vezirler ve paşalar gibi devlet ileri gelenlerinin mezarlarının üzerine inşa edilen yapı.

Tulumba: Suyu alçak bir yerden yükseğe çıkarmak için kullanılan araç; motorsuz pompa.

Yapı: Barınma, eğitim, ulaşım veya diğer ihtiyaçlar için inşa edilen köprü, saray, okul, cami, kilise, ev gibi binaların tümüne verilen genel ad.

Yeniçeri: Osmanlı İmparatorluğu'nun uzun yıllar en önemli asker sınıfı. Devşirme uygulamasıyla seçilen çocuklar acemi ocağında eğitim aldıktan sonra yeniçeri ocağına geçiyor ve ordu içinde farklı görevlere getiriliyordu.

Şahane bir yolculuğa çıkmaya var mısınız?

Bir gün bilgisayarınızın başındayken size bir e-posta gelse... Einstein'dan, Picasso'dan ya da Mozart'tan... Şaşırmaz mıydınız? İşte... Büyüyünce mimar olmak isteyen Deniz'e de büyük deha, ustaların ustası Mimar Sinan'dan bir e-posta gelir. İyi de, Mimar Sinan 1588'de öldüğüne göre, bu mümkün müdür? İlk şaşkınlığını üzerinden atan Deniz kendisini heyecanlı bir bilgisayar oyununun ve maceranın içinde bulur. İstanbul'dan Kayseri'ye, Osmanlı Dönemi coğrafyasına uzanan ve bugüne gelen, köprülerden camilere Mimar Sinan'ın elinden çıkma mimari eserlerin içinde geçen bu maceraya katılmaya hazır mısınız?